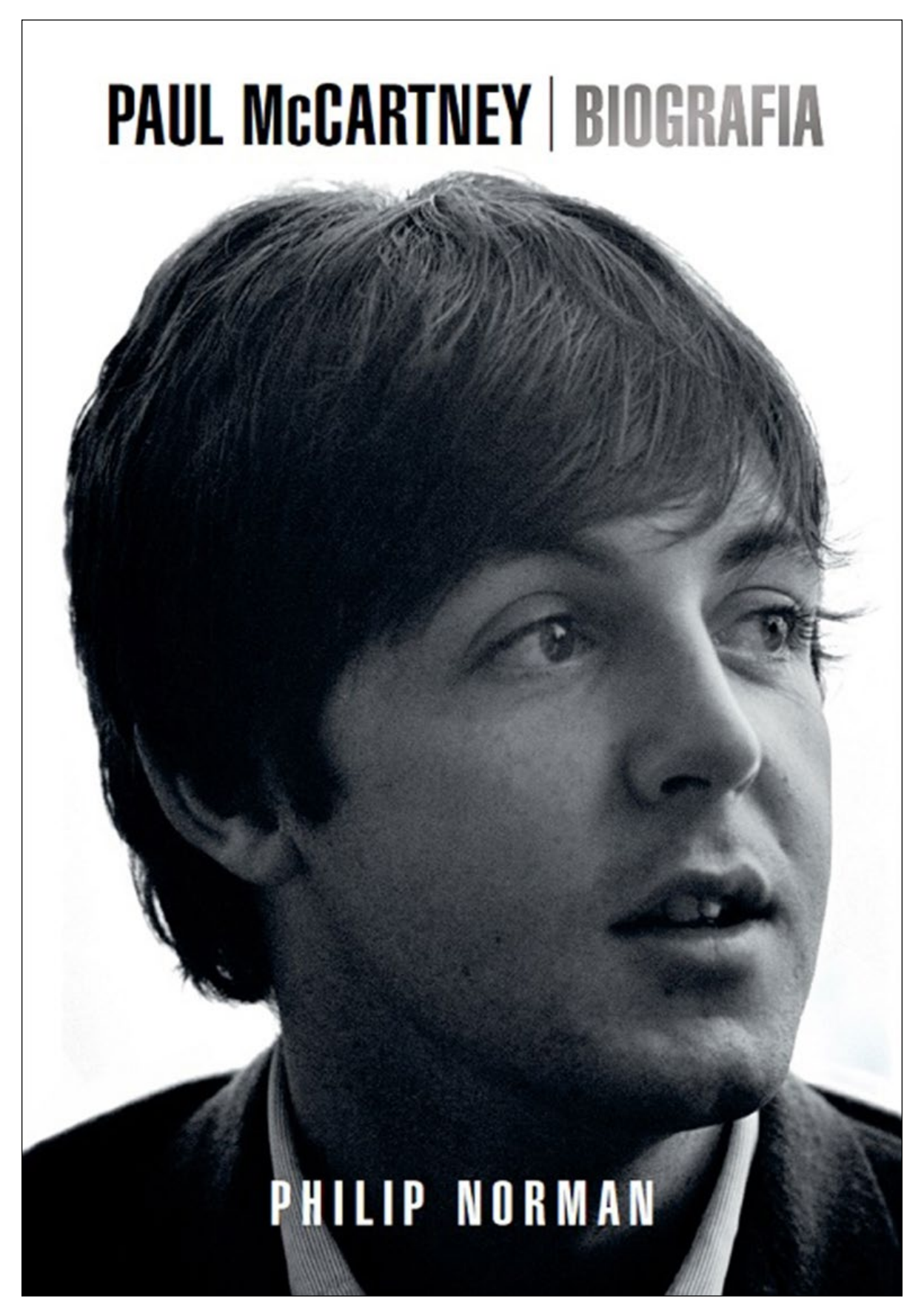

PAUL McCARTNEY | BIOGRAFIA

A black and white close-up portrait of Paul McCartney. He is looking upwards and to the right with a thoughtful expression. He has dark, wavy hair and is wearing a dark jacket over a light-colored collared shirt. The lighting is dramatic, with strong shadows on the left side of his face.

PHILIP NORMAN

Paul McCartney: Biografia

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.xyz.sk
www.albatrosmedia.sk

Philip Norman
Paul McCartney: Biografia – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Philip Norman

PAUL McCARTNEY
Biografia

OBSAH

Prológ: Všetky naše včerajšky	9
-------------------------------	---

Časť 1: Schody do raja

1 Haló, pane! Dajte mi libru a ukážem vám, kde býval Paul McCartney!	23
2 Sendviče s pocukrovanými jablkami	30
3 Vtiahol som sa do ulity	43
4 Ako sa robí štýl	49
5 Ako noc a deň	62
6 Keď boli s Paulom spolu, John vždy úplne ožil	76
7 A čo z teba akože bude, Paul? Tommy Steele?	88
8 Je to tu bláziniec. Nikto nechodí spať.	101
9 Paul, zaspievaj „Searchin“!	112
10 Prosím ťa, učesala by si mi chlpy na nohách?	126
11 Len si to predstavte! Little Richard má na sebe moju košeľu!	136

Časť 2: Beatles – fahúň aj manekýn

12 Vieš, že spí s otvorenými očami?	151
13 Mávla rukou a zmenila mi život	166
14 Šťastie, zdravie a koláčiky z marcipánu	177
15 Takto chlapci z Beatles žijú po večeroch	189
16 Áno, je to veľké. Ja mám rád veľké domy.	202
17 Akoby na myse pristál mimozemšťan	217
18 Vracia sa nám Jim Mac Jazz Band	226
19 Nezodpovedný idiot	238
20 Paul nič z toho veľmi nevnímal	247
21 Krásne miesto, kde si krásni ľudia môžu nakúpiť krásne veci	258

22	Láska na prvý pohľad, ako z učebnice	266
23	Našiel si ju, tak ju chyt' a nepúšťaj	280

Časť 3: Paul McCartney autobiografia

24	„Opäť si sa hral na streche, tvojej mame sa to nepáči.“	297
25	„Peniaze, choďte do čerta!“	312
26	„No tak, plač! Budeš v novinách.“	324
27	„Paul je stále s nami.“	335
28	„Bol to bolestivý, prázdny pocit, ktorý mi proste preletel dušou.“	349
29	„Bolo to takmer, akoby som spáchal príšerný zločin.“	364
30	„Do čerta, tu sme to fakt posrali.“	378
31	„Choďte do čerta, nahrám album a vy budete ľutovať, že na ňom nie ste.“	393
32	„Môj starý odcudzený snúbenec Paul.“	407
33	„Chlapče, keby som ja bol Paul McCartney, kúpil by som si cestu.“	421
34	„Šetrili sa pre neho.“	432
35	„Hej, Paul, poznáš pesničku Mull of Kintyre? Je kurevsky dobrá!“	442
36	„McCartneyovský rozmar na punkových steroidoch.“	454
37	Väzňom v Japonsku	464
38	„Všetkých to omráčilo na zvyšok života.“	475

Časť 4: Niešť tú váhu

39	„Vráť mi moje deti, Lew.“	487
40	„Približne tak blízko, ako sa môžete dostať k ne-filmu.“	496
41	„Kúpil som tvoje piesne, Paul.“	508
42	„Vy ste také milé publikum.“	520
43	„Driem ako mulica, fakt. Driem ako poondiata mulica.“	533
44	„Každý chcel byť čerešničkou na torte. Nikto nechcel byť tou tortou.“	544
45	„Tento list prichádza s láskou od tvojho priateľa Paula.“	555
46	„Vyžarovala z neho nádej.“	568
47	„Dovoľ, aby som ťa navždy miloval.“	578

Časť 5: Späť vo svete

48	Osamelé mesto	589
49	„Chýba mi len noha. Srdce zostalo.“	601
50	„Hej, tá je dosť dobrá. To je jedna z tých tvojich?“	613
51	„Vy toho veľa nepoviete, že, Paul?“	626
52	„Nemohla by si dovoliť žalovať všetky noviny, ktoré by žalovať chcela.“	637
53	„Tá odpornosť je výnimočná dokonca aj na britské bulvárne štandardy.“	651
54	„Jeho žena, matka, milenka, dôverníčka, obchodná partnerka a psychologička“	661
55	„Vždy príde okamih, kedy si poviem: ‚Zvládnem to? ‘“	671
	Epilóg: „Dovidenia, Phil.“	679
	Podakovanie	686

PROLÓG

Všetky naše včerajšky

4. decembra 1965 vystúpili Beatles v City Hall v Newcastli na svojom poslednom britskom turné. Mal som dvadsaťdva a pracoval som ako reportér pre miestnu redakciu novín Northern Echo, čo bol regionálny denník vychádzajúci na severovýchode Anglicka. Zadanie z redakcie znelo jasne: „Choď tam a skús si s nimi pohovoriť.“

Vyrazil som s pocitom, že nemám najmenšiu šancu. Beatles už boli dva roky to najväčšie, čo sa v pop music – a nielen v nej – široko ďaleko urodilo. Ja som neznamenal nič. Čo nového by som o nich asi tak mohol vymyslieť? A že si s nimi mám pohovoriť? Pred odchodom na turné vydali platňu Rubber Soul, predtým trhal v kinách rekordy ich druhý film Pomoc!, mali za sebou prielomové vystúpenie na štadióne Shea Stadium v New Yorku a kráľovná im udelila Rád Britského impéria. A ja som sa mal pustiť do sporu nielen s regionálnou tlačou zo severovýchodu, ale tiež s celoštátnymi novinami a televíziou. Aj keby som sa ku kapele dostal na dostrel, prečo by preboha mrhali časom s nejakou nulou z Northern Echo?

Ako každý chlapec, čo vtedy žil na západnej pologuli, som denne sníval o tom, aké by to bolo byť jedným z Beatles. A v mojom prípade nebolo pochýb o tom, koho by som si vybral. Najlepšie z nich vyzeral Paul, o rok starší ako ja, proste klasický fešák. O Johnovi sa toto povedať nedalo, hoci nepochybne priťahoval ľudí ako magnet. George mal práma postavu, ale nepekné zuby, a Ringo bol... proste Ringo. Keby tie davy dievčat a slečien, čo sa okolo nich zhromažďovali, mali v hlave štipku rozumu, jednoznačne by to u nich musel vyhrať práve ľavoruký basgitarista. S jemnými rysmi tváre a nevinným pohľadom vyzeral takmer zženštilo, zachraňovali ho len rašiacie fúzy na brade.

V typickom beatlesovskom oblečení vyzeral zo všetkých štyroch najelegantnejšie – pristali mu vysoké roláky aj košeľe s výrazným golierom, menčestráky, ktoré kedysi nosili leda tak sedliaci na poliach, aj kožené bundy, v tom čase ešte stále neprijemne pripomínajúce nacistické vojská, aj vysoké topánky naposledy vídané u edwardiánskych švihákov. Z celej kapely si tiež zjavne najviac užíval rastúceho

bohatstva. Živo si spomínam, s akou nevýslovnou závišťou som raz hľadel na spoločenský stĺpček v New Musical Expresse. Stálo v ňom: „Paul McCartney z Beatles si objednal nové auto – Aston Martin DB5.“

Stal sa hovorcom kapely v čase, keď funkcia hovorcov ešte poriadne neexistovala, a naplno v tejto úlohe využil svoj šarm, dobrú náladu, vybrané správanie i neprehraditeľnú vybrúsenú eleganciu. Vždy pôsobil dojmom, že sa usiluje o niečo výnimočné, napríklad ako keď začal chodiť s populárnou mladou herečkou Jane Asherovou. A zároveň žiadny z Beatles nevyzeral spokojnejšie počas živých vystúpení s ich rozbesnenou a chaotickou atmosférou. Kamarát mi rozprával, ako na koncerte v Guildhall v Portsmouthe nejaká fanúšička v extáze hodila na pódium plyšového medvedíka. Paul ho zobral, posadil si ho na krk basgitary a odohral tak celé vystúpenie.

A teraz som teda v tom sychravom počasí čakal pri zadnom vchode City Hall v Newcastli spoločne s ďalšími novinármi, medzi ktorými nechýbal ani kamarát David Watts zo sesterskej redakcie Northern Despatch. Trištvrte hodiny pred začiatkom koncertu k chodníku prirazila čierna limuzína Austin Princess. Mala za sebou cestu hustým snežením z Glasgowa a vystúpili z nej štyri postavy s najslávnejšími účesmi na svete. Náš hlúčik vzal na vedomie ako jediný John a vykrikol akýsi ironický pozdrav. Navzdory chladnému počasiu nemal na sebe kabát, iba džínsy a biele tričko potlačené nejakým nápisom, čo som vtedy videl vôbec prvýkrát v živote. Nedokázal som prečítať, čo je tam napísané, ale najskôr to asi tiež bolo čosi ironické.

V tých nevinných časoch tvoril kompletnú ochranku jediný starší strážca pri zadnom vchode. S Davom sme ho celkom ľahko presvedčili, aby nás pustil ďalej, a o pár minút sme už stáli na chodbe pred šatňou Beatles. Tú tiež nikto nestrážil. Dostalo sa sem aj zopár ďalších novinárov, nikto sa ale neodvážil na zavreté dvere zaklopať, nieto ešte vtrhnúť dnu. Nerozhodne sme tam postávali a zo sály medzitým silnel krik a dupanie, neklamná známka toho, že sa čas na prípadný rozhovor neustále kráti.

A potom zrazu chodbou kráčal Paul v čiernom roláku, presne ako na obale platne With the Beatles, a rozbaloval si pri tom žuvačku Juicy Fruit. Otvoril dvere a potom Dave nonšalantne prehodil: „Tohto odniekiaľ poznám“ a Paul sa zastavil a uškrnul sa. Využil som to a dostal zo seba: „Môžeme sa trochu porozprávať?“

„Jasná vec,“ odpovedal Paul svojím typickým liverpoolským hlasom, nápadne vyšším a mäkším ako hlasy ostatných Beatles. Neverili sme svojmu šťastiu a kráčali za ním.

V skutočnosti to nebola šatňa, skôr priestranná obývačka so zelenými koženými pohovkami, kreslami a francúzskymi oknami, cez ktoré však nebolo nič vidieť. Beatles práve dojedli steaky s hranolčkami a oblohou a partia miestnych servírok v čiernych šatách s bielymi zásterami im odnášala prázdne taniere. Žiadne iné slečny v miestnosti neboli, nevšímli sme si ani žiaden alkohol, ani drogy. Jediným zdrojom zábavy tak bola televízia, v ktorej práve išla epizóda Avengers. Sledoval ju však len bledý a zamračený George.

Ako prvého som oslovil Ringa. Sedel v jednom z tých zelených kožených kresiel, potom si k nemu na operadlo prisadol John a zapojil sa do rozhovoru. Aj oni už na sebe mali vtedajšie koncertné uniformy, teda čierne roláky, a boli neveriteľne milí a uvoľnení. Zrazu som mal pocit, že do toho zákulisia patríim úplne rovnako ako ten hlaváč z Melody Makeru, čo len kvôli tomu prišiel až z Londýna. (Dnes mi Johnova trpezlivosť pripadá ešte obdivuhodnejšia, pretože už viem, čo sa s ním vtedy dialo.) Zato George ani na chvíľu neodtrhol pohľad od Avengers a Paul sa nervózne prechádzal sem a tam, žul a stále sa pýtal na muzikantov z kapely Moody Blues, ktorí mali v ten večer tiež doraziť. Spomínam si, ako som sledoval jeho džínsy a premýšľal, či je to naozaj lacný model z obchodu, alebo či dojem klame a on si ich nechal ušiť na mieru so spevnenými švami, aby mu ich zbesnené fanúšičky neroztrhali na kusy.

Na pohovke vedľa ležala lubová basgitara Höfner, ktorej silueta s dlhým krkom sa stala Paulovou poznávacou značkou. Kedysi som tiež trochu hral na gitaru v jednej dosť mizernej kapele na ostrove Wight a teraz som chcel dať najavo trochu tej muzikantskej spolupatričnosti, tak som sa Paula spýtal, či tá basa nie je na pódiu príliš ťažká. „Nie, je ľahučká,“ odpovedal. „Pokoju si to vyskúšaj,“ dodal, zdvihol basu z pohovky a hodil mi ju. Nevieť práve chytať, na počudovanie, sa mi ju ale podarilo chytiť jednou rukou za krk a druhou za popruh. Chvíľku som si brnkal a užíval pocit, že stláčam rovnaké struny na rovnakom hmatníku ako Paul McCartney. Potom som sa spýtal, či lubové basgitary nie sú drahšie ako obyčajné typy. „Táto stála len 52 guineí,“ odpovedal. „Som pekný držgroš.“

Všetci traja boli úplne rovnako milí, keď som v zošite nalistoval čistú stránku a poprosil ich o autogram pre mladšiu sestru. „Teba má najradšej,“ vyhrklo zo mňa, keď sa mi Paul podpisoval svojou prekvapivo vypísanou rukou. „Fakt? No tak to už nič ďalšie nepotrebujem,“ zamrmlal. Decentnejšie ma odbiť nemohol.

Ako všetci novinári, čo s nimi robili interview, som mal pocit, že si ohromne rozumieme. „Môžem tu chvíľu zostať?“ spýtal som sa Paula a potom som sa spýtavo pozrel na Johna. „Jasné,“ prikývli obaja. A práve v tej chvíli vpadol dovnútra chlapík

s opadnutými lícami v žltej košeli s nazbieranými rukávami. Bol to ich producent Neil Aspinall, k hlavným povinnostiam ktorého patrilo hovoriť novinárom veci, ktoré milí a upravení Beatles zrejme hovoriť nemohli. Pravdepodobne práve zachytil tajný dohovorený signál, že to ten chlapík v šatni začína s dôveryhodnosťami preháňať.

„Hej, ty,“ zavrčal na mňa a ukázal palcom na dvere. „Vypadni!“

„Ale... oni mi povedali, že tu môžem zostať,“ bránil som sa.

„No a ja ti vravím, aby si vypadol,“ odsekol a zahľadel sa na noviny, akoby ma ďalej odmietal brať na vedomie.

Potupne som sa spakoval a utešoval sa, že môžem napísať aspoň niečo, čo si u konkurencie neprečítate: ako mi Paul McCartney hodil svoju basu a oznámil mi, že je držgroš.

Po zvyšok šesťdesiatych rokov a potom ďalej až do konca storočia sa už naše cesty nestretli. Ja som po čase nastúpil do denníka London Sunday Times, tam si všetky články o Beatles veľmi starostlivo strážili starší kolegovia. Takže som o Lennonových a McCartneyových pesničkárskych skvostoch nenapísal ani riadok, ani keď v šesťdesiatom šiestom skončili s koncertovaním, z čoho sa vzápätí zrodil ich vrcholný album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band a špičkové Paulove kúska ako Penny Lane, Eleanor Rigby alebo She's Leaving Home. To iní, a bola ich hŕba, dokumentovali dva rušné roky po smrti Briana Epsteina, kedy Paul celej kapele zdanlivo šéfoval. Sledovali cestu Beatles do himalájskeho ášramu, kreslenú Žltú ponorku, Biely album, projekt Magical Mystery Tour aj rozjazd firmy pomenovanej Apple, ktorá však nemala nič spoločné s počítačmi.

Ja som bol po celý ten čas len jedným z veľmi veľa mladíkov, ktorým život Paula McCartneyho pripadal ako raj na zemi, pričom ich priateľky boli dojaté, kedykoľvek ho uzreli (najmä v klipe Fool on the Hill, s tými podmanivými hnedými očami v detailnom zábere). Už vtedy sa s obavami hovorilo o tom, že spolu Beatles možno nevydržia naveky – začínalo byť zrejmé, že im spoločný život pravdepodobne nepriniesol to dokonalé šťastie, s ktorým sme všetci počítali, a že to medzi nimi občas začína dosť nepríjemne škrípať. Ale prinajmenšom jeden z nich stále držal ich zástavu pevne v rukách. Dobré, George objavil indické náboženstvo a na oplátku stratil zmysel pre humor, John zase vymenil sympatickú manželku za japonskú avantgardnú performerku a uletel s ňou úplne mimo realitu. Zato Paul zostával verný krásnej Jane Asherovej, stále mal na hlave dokonalý beatlesovský účes, nosil obleky podľa najnovšej módy z Carnaby Street,

chodil na premiéry do West Endu, podpisoval autogramy a stále sa usmieval na celé kolo.

Potom šesťdesiate roky skončili a Paulov imidž zodpovedného a svedomitého Beatla odišiel s nimi. Rozišiel sa s Asherovou, s ktorou mu to po všetkých stránkach pristalo, a začal si s neznámou americkou fotografkou Lindou Eastmanovou. Keď sa z ničoho nič v roku 1969 vzali, zobralo to milióny plačúcich dievčat a mladých žien po celom svete, ale nielen ich. Chlapi ako ja, ktorí s ním jeho život nepriamo prežívali už od šesťdesiateho tretieho, síce neplakali, ale nemohli pochopiť, čo mu to preboha napadlo.

V tom istom roku som konečne dostal za úlohu napísať o Beatles veľký článok do celoštátneho časopisu, aj keď ešte nie do britského. Americký magazín Show ma poveril, aby som sa poriadne pozrel na zúbok firme Apple, v ktorej mizla hrba peňazí a čoraz častejšie sa pošuškávalo o jej hroziacom páde. S pocitom, že to nebude práve jednoduché, pretože som o Beatles až na dávny článok pre Northern Echo nič nenapísal, som sa obrátil na tlačového hovorcu Dereka Taylora. Tomu sa ale zapáčilo pár textov, ktoré som do Sunday Times napísal o iných témach, konkrétne o kulturistovi Charlesi Atlasovi, a dal mi akreditáciu. Počas toho leta som sa potom niekoľko týždňov mohol pohybovať po londýnskom sídle Applu v georgiánskom panskom dome na Saville Row 3. Pripadalo mi, že dokonale vystihuje Paulov vycibrený vkus.

Lenže jeho vkus bol v tom čase tiež to jediné, čo tam po ňom zostalo. John a Yoko tam boli pečení-varení a z kancelárie na prízemí riadili svoju mierovú kampaň, aj George a Ringo sa zastavovali pravidelne. Po Paulovi však nebolo ani vidu, ani slychu. Keď John vymenoval Allena Kleina za manažéra kapely, popudilo to Paula natoľko, že aj s Lindou zmizol z Londýna, usadil sa na svojej škótskej farme a nahral svoj prvý sólový album. Vtedy som si to neuvedomil, ale zblízka som sa tak vlastne prizeral rozpadu Beatles.

Dlhodobá otupujúca depresia, ktorej sme si zvykli hovoriť sedemdesiate roky, trvala len zopár mesiacov, keď mi zavolať Tony Brainsby, PR agent na voľnej nohe, známy vďaka svojej bujnejšej ryšavej hrive, a tiež vďaka poriadnej porcii domýšľavosti. Teraz zastupoval Paula McCartneyho, ktorý práve dával dohromady kapelu menom Wings, a opýtal sa ma, či by som s jeho zverencom nechcel urobiť interview pre Sunday Times. Bez dlhého premýšľania som odmietol. V tej dobe a ešte dlho potom boli Beatles pre nás oveľa viac, ako ktorýkoľvek ich člen sám o sebe. Ľudí zaujímalo len to, kedy sa dajú zasa dokopy.

Pre Sunday Times som robil rozhovory s mnohými inými slávnymi muzikantmi, či už hrali rock, country alebo blues. Patril k nim Mick Jagger, Bob

Dylan, Eric Clapton, Beach Boys, David Bowie, Bob Marley, Elton John, James Brown, Stevie Wonder, Johnny Cash, Rod Stewart, B.B. King, Everly Brothers, Diana Ross, Little Richard, Fats Domino, Fleetwood Mac, Aretha Franklinová alebo Bill Haley, interview s Paulom mi však už nikto neponúkol a ja som oň nijako neusiloval. Ako mnohých iných, aj mňa popudilo, že si zložil inú kapelu, a aby toho nebolo málo, angažoval do nej na Johnovo miesto Lindu. Tak som sa rozhodol, že toto jednoducho podporovať nebudem. Keď som sa stal vôbec prvým rockovým kritikom pre denník Times, mohol som si s ním na tlačových konferenciách pri propagácii prvotných albumov Wings prehovoriť mnohokrát, ale nikdy k tomu nedošlo..

V sedemdesiatom treťom mi však nezostalo nič iné, ako mu s albumom Band on the Run priznať zásah do čierneho, i keď niektoré verše (napríklad o vidieckom sudcovi, ktorý v sebe živil hnev) mi nepripadali práve hodné autora Penny Lane. Inak som však neprestával tvrdiť, že sa z Paula McCartneyho stal len samolúby tieň seba samého, naďalej som smútil za jeho strateným beatlesovským kúzlom a reptal na čím ďalej tým výraznejšie prejavy sentimentality a vrtošivosti. Krátko po vydaní Mull of Kintyre som do Sunday Times dokonca napísal satirickú báseň, ktorej posledná strofa dnes pôsobí neuveriteľne nevkusne:

Manželku hluchú máš, nie že nie, preceňovaný chrapúň,
a za svoje kliše skončíš pod hlinou.
Už skoro budeš svoje sny snívať pod hromadou hlušiny
po pohrebe s hudbou, tiež takou nudnou.

Tomu teda hovorím spáliť mosty ako sa patrí.

V roku 1979 prestal časopis Sunday Times v dôsledku pracovného sporu na rok vychádzať a ja som sa rozhodol, že počas pauzy napíšem biografickú knihu o Beatles. Kolegovia a kamaráti ma nabádali, nech s tým veľmi neotáľam – už vtedy o nich vyšlo veľa literatúry a zdalo sa, že k ich príbehu nie je čo dodať.

Všetkých bývalých členov kapely som oslovil so žiadosťou o rozhovor, od ich agentov som ale dostal rovnakú odpoveď: hudobníci sa sústredia na sólovú kariéru a to je pre nich dôležitejšie ako oživovanie minulosti. V skutočnosti sa za tým skrývalo niečo iné, aj keď nám to vtedy ešte nedochádzalo. Oni sa skrátka stále nedokázali vyrovnáť s tým, čo sa im v šesťdesiatych rokoch prihodilo, ten zážitok im nakoniec skôr ublížil ako prospel. A na Paulovu odpoveď, ktorú mi pretlmočil Tony

Brainsby, navyše mohla mať značný vplyv tá moje hlúpa báseň zo Sunday Times. Moje rozhovory s Brainsbym boli stále vypätejšie, až na mňa jedného dňa zajačal, nech idem už konečne do riti a buchol slúchadlom.

Knihu s názvom Shout! som odovzdal do redakcie na konci novembra 1980, len dva týždne predtým, ako v New Yorku zastrelili Johna. Ten na päť rokov úplne vypadol z hudobného biznisu, keď znenazdajky vydal nový album Double Fantasy a začal pozývať novinárov na dlhé rozhovory. Nechal som knihe Shout! otvorený koniec, keby sa John nakoniec predsa len rozhodol poskytnúť interview aj mne.

Nakoniec som sa dostal aj do jeho bytu v dome Dakota, avšak inak, ako som si predstavoval. Keď nasledujúcu jar vyšla kniha v Amerike, odletel som do New Yorku do televíznej show Good Morning America. V rozhovore som prehlásil, že pre mňa John nebol len štvrtinou Beatles, ale skôr tromi štvrtinami. Yoko sa na show pozerala a potom mi zavolała priamo do štúdia ABC, vraj moje slová boli „veľmi milé“. „Nechcete sa prísť pozrieť, kde sme bývali?“ pokračovala.

Hneď popoludní som sa teda vydal do Dakoty a absolvoval prehliadku rozľahlého apartmánu na siedmom poschodí, kde John vychovával syna Seana, kým sa Yoko starala o rodinné financie. Potom sa vo svojej prízemnej kancelárii usadila do kresla, navrhnutého podľa vzoru trónu egyptských faraónov, a dlho mi rozprávala o Johnovej vnútornej neistote, fóbiách a zatrpknutosti voči bývalým spoluhráčom, predovšetkým voči druhej polovičke najslávnejšieho popového autorského tandemu. Ako to už u nedávno zosnulých býva, niečo zo zosnulého manžela akoby prešlo do Yoko samotnej – ako som ju tak počúval, mal som pocit, že ku mne hovorí John. Pri každej zmienke o Paulovi jej prebehol po tvári ľadový výraz. „John vždy vravel,“ prehlásila počas rozhovoru, „že mu nikto v živote neublížil toľko ako Paul.“

Z toho som pochopil, že medzi nimi existovalo oveľa hlbšie citové puto, ako si ľudia mysleli, že pripomínali skôr ohrdnutých milencov. Samozrejme som Yoko vo svojej reportáži z americkej cesty pre Sunday Times citoval. Potom článok vyšiel, ja som jedného dňa prišiel v Londýne domov a moja vtedajšia priateľka hovorí: „Volal ti Paul.“ Vraj chcel vedieť, čo tým Yoko myslela, a pôsobil skôr rozčúlene ako nahnevane. Takže som sa k nemu, rovnako ako k Johnovi, dostal oveľa neskôr, akoby som potreboval, a úplne inak, ako som si predstavoval. Vtedy som však bol pevne presvedčený o tom, že som tému Beatles a ich éru vyčerpал definitívne a už o nich nič písať nebudem. Takže som sa ani nesnažil získať Paulovu oficiálnu odpoveď na vyjadrenie Yoko a celé som to hodil za hlavu.

Čitatelia, napríklad slávny textár Tim Rice, knihe Shout! vytýkali hlavne prehnanú glorifikáciu Lennona na úkor McCartneyho. Bránil som sa, že proti Paulovi nie som nijako zaujatý, že som sa len snažil vystihnúť jeho skutočnú povahu skrytú za tou očarujúcou a usmievavou tvárou. Ak mám byť úprimný, asi sa na mne nejakým podivným spôsobom podpísali všetky tie roky, kedy som chcel byť ako on – ako keby som sa teraz od toho potreboval nejako dištancovať. Napríklad to vyhlásenie, že John predstavoval tri štvrtiny Beatles, to bolo skutočne, ako podotkol Tim Rice, nanič. Samotný Paul knihu podľa svedectva mnohých neznášal a s obľubou komolil jej názov – hovoril jej Shite, Sračka.

A jeho kritici nakoniec plakali nad zárobkom. Wings prevälcovali hitparády aj pódia takým štýlom, že sa vyrovnali aj samotným Beatles. Paulovo múdre hospodárenie a investície do hudobných katalógov iných tvorcov (hoci mu paradoxne nepatrili práva na jeho vlastné najznámejšie skladby) mu vyniesli výrazne väčšie bohatstvo ako ktorémukoľvek z bývalých spoluhráčov, a koniec-koncov i komukoľvek inému z brandže. Jeho majetok sa odhadoval na miliardu libier. Dlhoročné povesti o jeho prehnanej šetrnosti (neprehlásil snáď sám vtedy v šesťdesiatom piatom, že je pekný držgroš?) dávno vybledli pred jeho častou účasťou na dobročinných koncertoch, všetko potom vyvrcholilo založením umeleckej akadémie pre mladých spevákov, hudobníkov a skladateľov. Akadémia vznikla v Liverpoole na mieste Paulovej starej školy.

Z jeho manželstva s Lindou, z ktorého sme sa kedysi uškŕňali ako z úplného omylu, sa stal najvytrvalejší a najšťastnejší vzťah na popovej scéne. Napriek nesmiernej sláve a bohatstvu dokázali žiť relatívne normálnym domácim životom a nenechali zo svojich detí vyrásť rozmaznaných, citovo zanedbaných a skazených výrastkov, ako býva v showbiznise často zvykom. Pravda, široká verejnosť Lindu nikdy neprijala s úplným nadšením, čiastočne za to mohlo jej militantné vegetariánstvo a aktivizmus v oblasti zvieracích práv – ale všeobecne prevládal zmierlivý názor, že je pre Paula tá pravá, podobne ako Yoko pre Johna.

Vyzeralo to tak, že už dosiahol úplne všetko, nielen v pop music, ale v tvorivej sfére všeobecne. Jeho klasické oratórium hrali v Liverpoolskej katedrále a do repertoára ho preberali symfonické orchestre po celom svete, jeho obraz vystavovala Kráľovská akadémia umenia v Londýne, zozbierané básne vychádzali v pevnej väzbe a začalo sa hovoriť o jeho vysokých šanciach na titul poeta laureatus, teda oficiálny dvorný básnik. V roku 1997 prestal prekážať aj jeho dlhý zoznam drogových deliktov (obsahujúci okrem iného deväťdenný trest väzenia v Japonsku) a McCartney bol za svoju službu hudbe pasovaný za rytiera. Ako napísal časopis

Rolling Stone, „hádzal svojmu šťastiu menej polien pod nohy ako všetky ostatné rockové hviezdy všetkých čias.“

A potom, keď už sa blížil k šesťdesiatke, jeho život sa zrazu vykoľajil z dokonale pripravenej dráhy. V roku 1998 zomrela po dlhom boji s rakovinou prís Linda. O štyri roky neskôr sa oženil s dobročinnou aktivistkou a bývalou modelkou Heather Millsovou, na čo jeho deti len s úžasom hľadeli. O ďalších šesť rokov sa manželia rozviedli, pričom množstvo špiny vrhanej bulvárnymi plátkami prekonal všetko, čo svet dovtedy videl. Prvýkrát v živote by si normálny človek osud s Paulom McCartneym rozhodne nevymenil.

Od doby, kedy ma krátko po Johnovej smrti Yoko pozvala do Dakoty, som s ňou robil aj zopár ďalších exkluzívnych rozhovorov. V roku 2003 sme sa stretli v Paríži a ona mi slúbila spoluprácu na prvej naozaj veľkej a serióznej lennonovskej biografii. Uvedomoval som si, že moje doterajšie písanie o McCartneym nebolo príliš pozitívne, a teraz mi bolo jasné, že sa o ňom zasa dozviem ďalšie nepeknosti. Na verejnosti si síce s Yoko vzájomne prejavovali priazeň, v skutočnosti boli však ich vzťahy stále na bode mrazu vinou najrôznejších problémov, ku ktorým patrilo zaužívané poradie mien Lennon – McCartney alebo Johnov podiel na zisku z Paulovovej Yesterday. Ak bola Yoko na mojej strane, stál Paul zákonite na tej opačnej.

Napriek tomu som považoval za slušnosť dať mu o tom vedieť. Cez jeho vtedajšieho PR agenta Geoffa Bakera som mu odkázal, že píšem Johnov životopis a rozhodne nemám v úmysle urobiť z neho protimccartneyovský pamflet. O dva týždne neskôr mi zazvonil služobný telefón a zo slúchadla sa ozval povedomý hlas s liverpoolským prízvukom: „Haló? Tu Paul.“ V tej chvíli som naozaj nemal odvahu spýtať sa: „Aký Paul?“

Namiesto toho som úplne onemel a z druhej strany sa ozvalo tiché zachichotanie. „To pozeráš, že ti volám, čo?“

Potom mi oznámil, že volá čisto zo zvedavosti: „Čo je to asi za človeka, čo ma podľa všetkého tak neznáša?“ Nakoniec sme v rozhovore strávili celú štvrthodinu. Ale vôbec to neznelo ako konverzácia novinára s najväčšou hviezdou svetovej pop music. Nerobil som si žiadne nádeje, že by mi pomohol s Lennonovou biografiou, a tým pádom som si odpustil akékoľvek zákernosti, ktorými žurnalisti obvykle z muzikantov ťahajú informácie. Hovorili sme spolu ako dvaja chlapi v rokoch, bez povinnej úctivosti, zato so vzrastajúcim rešpektom. Rockové superhviezdy zásadne nerobia nič, čo im nie je príjemné alebo pohodlné, a on mal k dispozícii veľa ľudí, ktorým mohol prideliť úlohy, ale namiesto toho zavolať sám.

Naznačil som mu, že od neho nečakám rozhovor k lennonovskej knihe, a oni mi to nijako nevyhovával: „To by totiž vyzeralo, akože ťa chcem odmeniť za všetko to zlé, čo si o mne kedy napísal.“ Isto, pokračoval som, ale predsa len by som mal zopár faktických otázok, na ktoré pozná odpoveď len on. Nemohol by mi na ne e-mailom odpovedať?

„V pohode,“ zamrmlal.

Už od onej skúsenosti z Newcastle City Hall v šesťdesiatom piatom som vedel, že keď Beatle povie áno, nemusí to byť vždy pravda. Lenže v tomto prípade to vyšlo. Otázky som e-mailom poslal jeho osobnej asistentke Holly Deardenovej a onedlho mi na ne prišli nadiktované odpovede. Niektoré mali zopár slov, iné niekoľko stránok.

Niektoré otázky sa týkali dôležitých podrobností z raného obdobia Beatles. Hovorilo sa napríklad, že v hamburskej ére bol Paul ako jediný pri tom, keď na mol opitý a sfetovaný John nakopal do hlavy basistu Stuarta Sutcliffa, čo mohla byť prvotná príčina jeho neskoršieho osudného krvácania do mozgu. Odpoveď: nie, na nič podobné si Paul nespomína. Pri menej zásadných témach bol o niečo zhorvornejší. Pýtal som sa napríklad, či je pravda, že v začiatkoch autorskej spolupráce zvládal ľavák Paul hru na Johnovu bežnú pravácku gitaru a naopak. Keby to tak bolo, výborne by to symbolicky vystihovalo kreatívnu symbiózu medzi tými dvoma úplne rozdielnymi jedincami, vďaka ktorej jeden dokázal dokončiť pieseň, ktorú druhý nadhodil.

Áno, odpovedal, presne tak to bolo.

V júni 2012 som sledoval, ako sedemdesiatročný sir Paul vládne zoznamu prvotriednych hviezd pop music, ktoré sa v Buckinghamskom paláci zišli na oslavnom koncerte pre kráľovnú pri príležitosti jej šesťdesiatich rokov na britskom tróne. Medzi ďalších účinkujúcich patrili Elton John, Cliff Richard alebo Tom Jones, všetci rovnako s prídومkom sir. Paul mal na sebe tmavomodré sako uniformy, takže vyzeral trochu ako zostarnutý a usadený seržant Pepper, a stále držal svojho „lacného“ Hofnera. Neoficiálny titul najoblúbenejšieho svetského chválospevu na svete zrejme patrí Johnovej Imagine, Paulova Hey Jude však v paláci zapôsobila takmer ako druhá britská hymna. O dva mesiace neskôr, opäť v prítomnosti kráľovnej, sa Paul s Hey Jude postaral o finále úvodného ceremoniálu londýnskej olympiády (akcia stála 27 miliónov libier). Okrem drobnej bystrej ženy v kráľovskej lôži Británia nemala väčší národný poklad, ktorý by svetu pri tej príležitosti ponúkla.

Všetky tieto oslavy a pocty so sebou však zároveň nesú niečo, čomu by sa dalo hovoriť „kliatba minulosti“. Od rozpadu Beatles už uplynulo viac rokov, ako koľkých sa vôbec dožil John Lennon. Samostatná McCartneyho kariéra trvala už dlhšie ako päťnásobok existencie kapely. Aj tak ani jeho nesporné sólové úspechy nedokázali pohnúť so všeobecne zdieľaným názorom, že zo seba to najlepšie vydal v dvadsiatich s Johnom po boku. Že žiadna ďalšia McCartneyho pieseň neprekoná Yesterday (navyše s nešťastným názvom, priamo odkazujúcim na onú minulosť), Penny Lane či When I'm Sixty-Four.

Veľa nie tak slávnych muzikantov, ktorí sa úspechom amatérskeho pesničkárstva dvojice Lennon – McCartney inšpirovali, žije zo slávy dávnych hitov spokojne dodnes, ale to nie je McCartneyho prípad. Má za sebou takú prácu, že môže slúžiť ako moderný hudobný ekvivalent Shakespeara, ale stále cíti potrebu sa vyjadriť, ako keby s písaním piesní ešte len začínal. Je na tom podobne ako iné živé pomníky rocku, napríklad Mick Jagger alebo Elton John – chvála a obdiv im prichádzajú ako jedlo z čínskeho bufetu, čím viac si doprajú, tým väčšiu majú chuť na ďalšie. V onom popisovanom telefonáte sa zmienil, že je „zasa na Abbey Road“ a natáča platňu. V dobe, keď toto píšem, teda na konci roku 2015, stále nič nenasvedčuje tomu, že by malo skončiť jeho svetové turné, ktoré s prestávkami trvá už pätnásť rokov.

Jeho život popisujú desiatky kníh, temer všetky sa ale sústreďujú predovšetkým na jeho úlohu v príbehu Beatles, ktorý ich PR agent Derek Taylor výstižne nazval „najväčším milostným románom dvadsiateho storočia“. Akoby ďalších štyridsať rokov tvorilo len nedôležitú dohru. Rovnakým vzorcom sa riadi i jeho oficiálna biografía Po mnohých rokoch, ktorú spísal Barry Miles. Aj ten venuje postbeatlesovskej ére len nejakých dvadsať strán z celkových šesťsto a navyše končí rokom 1997, teda rok pred Lindinou smrťou.

Doteraz teda neexistovala žiadna ucelená a vyčerpávajúca biografía najslávnejšej žijúcej hviezdy pop music a zároveň najmenej konformnej postavy celej scény. Isto, o Paulovi a jeho pôsobení v Beatles i mimo neho už existujú státisíce textov, aj tak v mnohom zostáva podivuhodne nepopísaným listom. Zdanlivo najotvorenejšia a najprístupnejšia celebrita súčasného sveta v skutočnosti dokonale klame telom. Na svojej na obdiv stavanej normálnosti a obyčajnosti vybudoval tak pevné a vysoké hradby na ochranu súkromia, že sa mu v tom vyrovná len Bob Dylan. Za konštantne príjemnou a milou fasádou len občas prebleskne tvár človeka, ktorý navzdory všetkým poctám a úspechu býva stále občas nešťastný, snáď až vnútorne neistý, a trápia ho rovnaké vnútorné starosti ako každého z nás. Úsmev na tvári a radostné gestá však dokážu temer všetko zakryť.

Na konci roku 2012 som prostredníctvom PR agenta Stuarta Bella poslal McCartneymu ďalší e-mail. Písal som, že by som chcel napísať i jeho biografii, ako náprotivok k predchádzajúcej knihe John Lennon: The Life. Ak so mnou nechce hovoriť osobne a priamo, čomu by som sa nijako nečudoval – ťažko od neho chcieť, aby sa znovu vnoril do histórie Beatles – mohol by mi dať aspoň súhlas, aby som sa mohol obrátiť na jeho blízkych, ku ktorým sa inak nedostanem? Zmienil som, že je mi jasné, že by si ma za životopisca najskôr sám nevybral, ale že dúfam, že kniha o Lennonovi aspoň čiastočne napravila nespravodlivé odsúdenia v Shout!. Bell slúbil, že odkaz odovzdá, len ma varoval, že si na odpoveď asi nejakú dobu počkám, lebo McCartney je práve na turné v Amerike. Aha, napadlo mi. Jasné, toto poznáme.

Lenže o pár týždňov prišla odpoveď, ktorú Paul nadiktoval sekretárke:

Milý Philip,

vďaka za mail. Mój súhlas máš, obráť sa na koho chceš. Možno pre teba Stuart Bell zvládne urobiť viac.

Maj sa príma,

Paul

V živote som nezažil väčšie prekvapenie.

ČASŤ 1

Schody do raja

Haló, pane! Dajte mi libru a ukážem vám, kde býval Paul McCartney!

Bledomodrý mikrobús, ktorý vychádza z liverpoolskeho prístavného komplexu Albert Dock, sľubuje „jedinú dostupnú prehliadku domácností, kde vyrastali Lennon a McCartney“. Na bočnej strane autobusu sú namaľované dve tváre – čier-nobiela kresba je dosť schematická, obe postavy však okamžite spoznáte, nech už prídete odkiaľkoľvek. Sú známe po celom svete asi ako Disneyho myšiak Mickey, možno ešte viac.

Liverpool pritom dlhé roky trochu nepochopiteľne odmietal z úspechu svojich najslávnejších rodákov ťažiť. To už však teraz neplatí. Múzeum Beatles v Albert Docku oživuje ich príbeh natoľko realisticky, že si návštevník pripadá ako jeho súčasť. Z Mathew Street, ktorej sa skôr vraví Cavern Quarter, je živý bulvár plný obchodíkov so suvenírmí a beatlesovsky štylizovaných barov. Dokonale presná kópia klubu Cavern stojí zopár metrov od jeho pôvodnej lokality. V luxusnom hoteli Hard Day's Night na North John Street sa môžete ubytovať v apartmáne Johna Lennona i Paula McCartneyho, počítajte však s cenou 800 libier za noc a s nutnosťou rezervovať si pobyt dlhé mesiace dopredu.

Turisti majú na výber celý rad okruhov, ktoré sa, samozrejme, volajú Magical Mystery Tour a prevedú ich po hlavných beatlesovských pamätihodnostiach v Liverpoole. Začína sa v centre, medzi najnavštevovanejšie pamiatky patria Pier Head, St. George's Hall, stanica Lime Street alebo divadlo Empire. A potom prehliadka pokračuje na predmestí, kde stoja najdôležitejšie svätostánky.

Náš bledomodrý mikrobús však ponúka ešte viac ako ostatné. Prevádzkuje ho inštitút National Trust, ktorý sa ve Veľkej Británii bežne stará skôr o ochranu a obnovu starodávnych panských sídiel. Dva domy, do ktorých máme namierené, rozhodne starodávne ani panské nie sú, aj tak v pomere ku svojej veľkosti lákajú prinajmenšom toľko platiacich návštevníkov ako najhonosnejšie tudorovské paláce alebo paladiánske zámky z osemnásteho storočia.

Zároveň tu neplatí zavedené poradie oboch slávnych mien. Ako prvý získal National Trust do správy Paulovo detské bydlisko na adrese Forthlin Road 20 v štvrti Allerton. Verejnosti ho otvoril v roku 1996 ako miesto, kde začali Lennon s McCartneym spoločne skladať. Johnova niekdajšia domácnosť na Menlove Avenue 251 ve Wooltone si podľa mnohých štatút národnej pamiatky nezaslúžila, pretože neexistovali žiadne dôkazy o tom, že by tu vznikla nejaká skladba Beatles (len sa tu na sklenenej verande odohrávali nekonečné skúšky). Až v roku 2002 kúpila dom Johnova vdova Yoko Ono a ponúkla ho nadácii National Trust na rekonštrukciu a na ďalšie využitie.

Je nedela dopoludnia a v modrom mikrobuse sedí obvyklá zmes turistov rôzneho veku z celého sveta. Štvorčlennú skupinu z kanadského Montrealu vedie rozhlasový manažér Pierre Roy, ktorý má podľa vlastných slov s Paulom veľa spoločného: „Tiež som blíženec, tiež som ľavák a moje prvé dievča sa volalo Linda.“

Potom sú tu dve slečny okolo dvadsaťpäťky, jedna z Dublinu a druhá z Teeside v severnom Anglicku (tá napokon trochu zahanbene priznáva, že má najradšej Georgea). To Bernard a Margaret Sciambarellovci, manželia niečo cez štyridsať, jednoducho len prešli riekou Mersey z domova na polostrove Wirral a vzali so sebou dvadsaťjedenročnú dcéru, študentku univerzity. Obaja sú vernými fanúšikmi Beatles, ale túto prehliadku absolvujú len po druhýkrát. „Tak to býva, keď máte niečo za rohom,“ smeje sa Margaret.

Ideme po liverpoolskom nábřeží, na skrášlení ktorého si tu tiež dali záležať. Z jednej strany máme starú prístavnú zátoku, dnes lemovanú kaviarničkami a butikmi, z druhej potom viktoriánske hospodárske budovy prestavané na luxusné bytové domy. Na rohu James Street stojí niekdajšie sídlo námornej spoločnosti White Star. Jedného dňa roku 1912 tu na balkón vyšiel úradník firmy a ohromeným davom na ulici do megafónu predčítal zoznam obetí katastrofy na Titaniku.

A vyzerá to tak, že sto rokov stará oznamovacia technika bola o niečo spoľahlivejšia ako tá súčasná. „Ludia, ospravedlňujem sa,“ ozýva sa hlas vodiča. „Tento mikrobús nám práve vrátili zo servisu a teraz pozerám, že nefunguje prehrávač. Takže vám bohužiaľ počas cesty nemôžem pustiť žiadnu hudbu, ktorá s týmito miestami súvisí.“

Z beatlesovskej metropoly teda vychádzame potichu. Prechádzame drsnou štvrtou Toxteth, kde ulice patria podozrivým skupinkám výrastkov, míňame majestátnu železnú bránu parku Sefton a pokračujeme po Smithdown Road, kde si Paulova matka robila ošetrovateľský kurz. Potom zatáčame doľava na Queen's Drive – tu

žil s rodinou Brian Epstein, z jeho domova sa však trocha nespravodlivo kultúrna pamiatka nestala.

Zasa sa ozýva vodič: „No a za okamih sme na mieste, ktoré poznáte úplne všetci. Je vážne škoda, že vám k tomu nemôžem pustiť Penny Lane.“

Lenže ono je to v podstate jedno. Tá pieseň hrá všetkým v hlavách jasnejšie ako z najlepších reproduktorov. Máme Penny Lane pred očami i v ušiach, presne ako sa v tom texte pieva. Predmestské modré nebo je dnes skôr šedé, ale to je detail.

Penny Lane je Paulovo majstrovské dielo a v kombinácii s rovnako parádnym Johnovým kúskom Strawberry Fields Forever tvorí jeden z najcennejších singlov v dejinách. A rovnako ako staré sídlo Armády spásy menom Jahodové pole, Strawberry Field, je aj skutočná ulica Penny Lane, samozrejme, jednou z najnavštevovanejších liverpoolských beatlesovských svätýň. Tabuľu s názvom ulice už niekto ukradol toľkokrát, že mestská správa rezignovala a proste ten názov nechala nastriekať na fasádu. Po nejakom čase sem namontovali novú tabuľu, údajne oveľa lepšie zabezpečenú. V praxi sa to však nijako neprejavilo, zmizla taktiež.

V piesni znel ten názov odkazujúci na drobné mince vždy nesmierne rozkošne. V myslí sa pri ňom vynorila predstava nevinných päťdesiatych rokov, kedy sa v Británii ešte používali veľké medené peniaze z obdobia kráľovnej Viktórie, v cukrárňach sa za penny dali kúpiť čokoládové tyčinky alebo žuvačky, a keď si šla dáma odskočiť, vravelo sa tomu „utratiť penny“, pretože práve toľko stál vstup na verejné záchodíky. V skutočnosti nemá názov s menou nič spoločného, ulica sa volá podľa Jamesa Pennyho, čo bol liverpolsky obchodník s otrokmi, žil v osemnástom storočí. A samotná pieseň dokonca ani nie je o Penny Lane, lež o námestí Smithdown Place, kde ulica (s ktorou mal navyše vždy viac spoločného John ako Paul) prechádza do nákupnej zóny a na konečnú mestských autobusov.

Všetky miestne pamätihodnosti, o ktorých je v texte reč, tu ešte stále sú, takže tu človek na každom kroku počuje v myslí nostalgické piano, staromódne plechy alebo prelietavé sólo na trúbku. Stále tu pracuje holič, ktorý „ukazuje fotky každej hlavy, ktorú mal to potešenie poznať, aj keď už sa nikto nestrihá na Tonyho Curtisa alebo na potáпку, a holičstvo sa už nevolá Bioletti ako počas Paulovho detstva, ale Tony Slavin. Aj banku tu nájdeme – miestnu pobočku Lloyds TSB. Pravda, bankový úradník už asi nevlastní „mac“ – nešlo totiž o počítač, ale o vtedajší typ pršiplášťa. Zato ľudia sa mu za chrbtom určite posmievajú stále, možno ešte častejšie ako vtedy.

Ďalej tu máme ostrovček uprostred cesty – práve tu mohla pekná zdravotná sestrička z piesne predávať makovice (dnes už sa tiež vie, ktorá slečna bola jej pre-dobrazom). Na ľavú stranu vybieha Mather Avenue, na ktorej stále stojí hasičská

stanica. Aj dnes tu hasič v uniforme môže sledovať čas na presýpacích hodinách a do toho čistiť svoju striekačku, pokojne aj s kráľovným portrétom vo vrecku.

Domy, v ktorých Paul a John strávili detstvo, stoja len asi kilometer od seba, avšak v rôznych predmestských štvrtiach, ktorých odlišný sociálny status je dodnes jasne badateľný. V Allertone, prinajmenšom v tejto časti, stále prevažujú obyčajné robotnícke činžiaky, Woolton je honosné sídlo podnikateľov, odborných pracovníkov a akademikov z Liverpoolskej univerzity. Keď sa John s Paulom v roku 1957 prvýkrát stretli, boli tieto rozdiely ešte mnohokrát výraznejšie.

V našom modrom mikrobuse sa po mccartneyovskom prologu všetko vrátilo k zažitému poradiu aktérov. Prvou zastávkou je Mendips, dvojdomček s falošnými tudorovskými dekoráciami, kde toľko vzývaný „hrdina robotníckej triedy“ John strávil dokonalé stredostavovské detstvo v láskyplnej starostlivosti energetickej tetušky Mimi.

Vo Wooltone s jeho honosnými bulvármi sa zdržíme ešte skoro dve hodiny, než konečne po Mather Avenue prídeme na adresu Forthlin Road 20. Pred domom stojí ďalší mikrobús, úplne rovnaký ako ten náš, a čaká na predchádzajúcu skupinu turistov, ktorá práve prechádza maličkou predzáhradkou. V omamnej konverzácii sa mieša francúzština, španielčina a ruština, alebo možno skôr poľština. Mužský hlas s holandským prízvukom zaspieva: „Well, she was just seventeen...“ „You know what I mean,“ odpovie mu medzinárodný zbor.

Keď sa povie verejný činžiak, predstavia si súčasní Briti najskôr lacné bývanie pre sociálne prípady, po druhej svetovej vojne to však bolo úplne inak. Mestom stavané a financované domy v skutočnosti predstavovali oproti prepchatým a nehygienickým chudobným štvrtiam obrovskú zmenu k lepšiemu.

Forthlin Road 20 je klasickým prípadom verejného činžiaku s terasovitou konštrukciou. Má dve podlažia a rovnú fasádu, čo bolo v päťdesiatych rokoch odvážne moderné. Na prízemí je veľké okno, na poschodí dve menšie, presklené dvere kryje strieška. Dom má status národnej kultúrnej pamiatky, zatiaľ ho však nezdobí modrá cedulka, ktorú udeľuje ďalší pamiatkový úrad English Heritage domovom vynikajúcich postáv britskej histórie. Modré cedulky sa totiž pridávajú len v prípade, že je spomenutá vynikajúca postava po smrti, prípadne sa dožila sto rokov.

Podobne ako v Mendipse, aj tu býva platený strážnik, ktorý zároveň slúži ako sprievodca pre turistov. Títo strážnici sa väčšinou regrutujú z oddaných fanúšikov Beatles, pre ktorých je bývanie v Johnovom či Paulovom dávnom domove, navyše reštaurovanom do vernej podoby päťdesiatych rokov, splneným snom. Svojho času

býval na Forthlin Road niekoľko rokov človek, ktorý sa na Paula až neveriteľne fyzicky podobal. Volal sa však paradoxne John.

Dnes je našou sprievodkyňou materinsky vyzerajúca žena s blondávkami kučera-vými vlasmi. Predstavuje sa ako Sally, hneď nám diskkrétne vezme tašky a fotoapa-ráty a sľubuje, že ich bezpečne uloží „na rovnakom mieste, kam si McCartneyovci ukladali klobúky a kabáty.“

Keď dom prevzal do správy National Trust, Paul si želal, aby sa miesto nestalo len svätostánkom Beatles, ale taktiež pamätníkom jeho rodiny. „Zo začiatku to pre neho bolo veľmi smutné miesto,“ pripomína nám Sally. V neveľkej predsieni nad hlavnými dverami visí jednoduchá drevená cedulka:

**S láskyplnou spomienkou
na mamu a tata
Mary a Jima**

Na ľavej strane sa nachádza obývačka, kde Paul v spolupráci s Johnom začal písať prvé piesne (sám to však skúšal už predtým). Izba je maličká, jej väčšinu vyplňa trojdielna sedacia súprava tvorená gaučom a dvoma kreslami, stojaca lampa a malá televízia vstavaná v drevenej debničke. Na konferenčnom stolíku stojí masívny telefón s ciferníkom (typ Garston 6922), svojho času jediný na celej ulici. Žlté tapety s ozdobným vzorom vybral National Trust ako dekoráciu typickú pre rané päťdesiate roky, počas rekonštrukcie došlo však k čiastočnému odhaleniu pôvodných tapiet McCartneyovcov – boli modro-strieborné, v čínskom štýle. Časť pôvodnej tapety je dnes podlepená a prekrytá plexisklom a návštevníci si ju môžu pozrieť zblízka – jeden šťastný člen skupiny ju dostane do ruky a môže ju ukázať ostatným.

Pri stene stojí pianino, kedysi také obľúbené v spoločenských salónoch britských domácností. „Práve v tejto miestnosti si šestnásťročný Paul sadol k pianu a napísal *When I'm Sixty-Four*,“ rozpráva Sally. „A ako zrejme viete, piano pochádzalo z obchodného domu North End Road Music Stores, čiže NEMS, ktorý patril rodine Briana Epsteina. Ale toto nie je ten inkriminovaný nástroj,“ dodá, než sa niekto stihne opýtať. „Ten má stále doma Paul.“

Nad televíziou visí fotografia, ktorú urobil Paulov brat Michael. Paul a John na nej sedia v kreslách oproti sebe a brnkajú na gitary, ako vždy – jeden ľavačkou a druhý pravačkou. Údajne práve skladali *I Saw Her Standing There*, čo vysvetľuje, prečo si práve túto pieseň spieval ten Holanďan vonku. „Mali zavedené také pravidlo – keď si na nejakú pesničku nedokázali druhý deň spomenúť, nestála

za dorobenie,“ pokračuje Sally. „Ak stála, zapísal si ju Paul do školského zošita. Aj ten stále ešte má.“

Skladacie drevené dvere vedú do malej jedálne, za ňou je kuchyňa plná vecí z päťdesiatych rokov (saponát Rinso, škrob Robin, mydlo Lux a pod.). Keď sa McCartneyovci v šesťdesiatom štvrtom odsťahovali, vystriedala ich v dome rodina Smithovcov. Tí tu bývali ďalších tridsať rokov a kuchyňu úplne prestavali, nainštalovali sem veľa moderného vybavenia, vrátane nerezového drezu. Po tom, čo dom prevzal National Trust, sa v podkrovnom priestore objavili pôvodné drevené kuchynské pracovné dosky. Potom v záhrade našli aj pôvodný porcelánový drez, ktorý k nim patril – medzitým slúžil ako kvetináč.

Záhradu tvorí nevelký trávnatý obdĺžnik, z ktorého je stále vidieť na výcvikové policajné centrum na Mather Avenue. „Keď bol Paul ešte chlapec, mala tu polícia ustajnené kone,“ vysvetľuje Sally. „To znamenalo veľa kvalitného hnojiva pre otcovu záhradu.“ V drevenej búde bývala pracovňa (bielizeň sa tu prala v rukách a potom sa žehlila v mangli so železným rámom) a suchý záchod. Teraz je tu toaleta pre návštevníkov (ako Sally potvrdzuje, prehliadka je dlhá) a komôrka pre sprievodkyňu, kam si odložila obed tvorený focacciou a vysušeným paradajkovým sendvičom.

Sally nám ukazuje odpadovú rúrku trčiacu zo steny, pomocou ktorej Paul občas v noci vliezol dovnútra oknom na záchode a potom zvnútra otvoril Johnovi vchodové dvere, aby nezobudili otca. Zrejme ide o jediný objekt v správe National Trustu, kde je aj odpadová rúrka súčasťou historického kultúrneho dedičstva.

Pokračujeme na prvé poschodie do veľkej izby, ktorú Paul prenechal mladšiemu bratovi Michaelovi (oblečenie tam ale mali obaja). Nad posteľou visia čierne bakelitové slúchadlá, presne ten typ, ktorý tolko pomáhal v šírení tej nádhernej rock'n'rolovej epidémie. Do Paulovej starej izby s oknami do ulice sa toho nezmestilo oveľa viac ako obyčajná posteľ. Na prikrývke leží pár dôležitých artefaktov, napríklad brožovaný výtlačok knižky Pod mliečnym lesom od Dylana Thomasa (to aby bolo jasné, že Paulovi išla v škole angličtina) a kópia jeho úplne prvej gitary, lubového Zenithu v prevedení sunburst. „Tú pôvodnú Paul stále ešte má,“ uisťuje nás Sally trochu zbytočne.

V tejto fáze sa návštevníci môžu na pár minút zastaviť a oddať niečomu, čo sa dá prirovnať k tichému rozjímaniu v kostole. Väčšina ľudí sa pri tom naozaj zaobíde bez slov. „Nieкто sa smeje, nieкто sa dá do plaču,“ usmieva sa Sally. „Väčšinu ľudí každopádne premôže dojatie.“

Počas celej tej doby, čo je dom na Forthlin Road 20 otvorený pre verejnosť, nebol Paul ani raz vnútri, len párkrát sa prišiel inkognito pozrieť zvonku.

Na jednej z týchto návštev, na ktorú vzal aj synčeka Jamesa, sa k nemu otočil chlapec zo susedného domu. Nemal očividne ani tušenie, s kým hovorí, a s pravou liverpoolskou drzosťou, za ktorú by sa nemuseli hanbiť ani dospelujúci Beatles, návštevníka oslovil:

„Haló, pane! Dajte mi libru a ukážem vám, kde býval Paul McCartney!“

Sendviče s pocukrovanými jablkami

Podľa predpony Mc alebo Mac, čo pôvodne znamená „syn“, väčšinou poznáme Škótotov, Paulova rodina z otcovej i matkinej strany však pôvodne pochádzala z Írska. Osudy oboch týchto národov sa v histórii rôzne prepletali, spájali ich predovšetkým verejný odpor voči Angličanom. Inak toho majú spoločného naozaj celkom dosť – od galícijskej lásky k whisky až po vášnivú obľubu ľudovej hudby, v ktorej v oboch prípadoch hrajú hlavnú úlohu gajdy. V celom Írsku žijú škótske rodiny a naopak.

Jedna z najkontroverznejších Paulových piesní vôbec sa volá Give Ireland Back to the Irish, Vráťte Írsko Írom. V skutočnosti sa však jeho predkovia vzdali vlasti dobrovoľne.

Paulov pradedo z otcovej strany James McCartney bol súčasťou veľkej emigračnej vlny koncom devätnásteho storočia, kedy bezvýchodisková bieda vyhnala z Írska tisíce ľudí v zúfalej nádeji na lepší život. James bol jedným z mnohých utečencov, ktorí preplávali Írske more a pristáli v Liverpoole, z ktorého vtedy živý prístav a dymiace továrne urobili „druhé mesto Britského Impéria“. Dorazil sem krátko po roku 1880, usadil sa v nie príliš výstavnej štvrti Everton a živil sa ako maliar izieb. Jamesov syn Josaph sa vyučil za rezača tabaku v továrni na cigarety firmy Cope a v roku 1896 sa oženil s dcérou miestneho predavača rýb Florence Cleggovou. Narodilo sa im deväť detí, dve z nich (Ann a Josaph mladší) zomreli už v ranom veku, ich mená po nich neskôr zdedili ďalší súrodenci. Paulov otec sa narodil v roku 1902 ako druhý preživší syn a celkovo piate dieťa, dostal meno James, pre všetkých bol však Jim.

On i jeho šesť súrodencov (Jack, Joe mladší, Edith, Ann, Millie a Jane, prezývaná Gin) žili v malom domčeku s terasovou konštrukciou na Solva Street v najchudobnejšej časti Evertonu. Neskôr Jim spomínal, ako sa všetci súrodenci delili o jediné dva páry topánok – jeden chlapčenský, jeden dievčenský. A pretože sa do školy nemohlo chodiť naboso, striedali sa v dochádzke podľa toho, na koho

práve drahocenná obuv vyšla. Dotyční potom večer opakovali prebranú látku tým, ktorí v tento deň museli zostať doma.

Napriek núdzovým rodinným pomerom a pochybným vplyvom okolitej štvrti z Jamesa vyrástol poctivý, skromný a nesmierne zdvorilý mladý muž, ktorého dokonca i vlastní súrodenci prezývali „gentleman Jim“. Keď v štrnástich vychodil školu, napísal o ňom riaditeľ v záverečnom vysvedčení: „Nič sa mu nedá vytknúť.“ V detstve ho stretla jediná nehoda – v desiatich rokoch spadol z múrika a poškodil si pravý ušný bubienok, takže bol od tej doby na toto ucho hluchý.

Od osemnásteho storočia zarábala Liverpool hlavne na bavlnu, ktorú privážali lode z Ameriky a Ázie. Z prístavu si ju potom odoberali textilky po celej severnej Británii. Jim našiel prácu u jedného z vážených miestnych obchodníkov s bavlnou, vo firme A. Hannay & Son, ako poslíček – roznášal vzorky nových dodávok potenciálnym kupcom. Aby si trochu privyrobil k týždennému platu šesť šilingov čiže tridsať pencí, predával programy v evertonskom divadle Theatre Royal. Občas zastupoval aj za osvetlovača a mieril reflektorom na artistov pri vrcholných číslach.

Jeho budúci syn prežil v žiari takých reflektorov v podstate celý život. Aspoň trochu si ju však užil aj Jim. Jeho otec Josaph bol nadšený amatérsky muzikant, v továrni Cope hrával na tubu v podnikovej dychovke, okrem toho organizoval koncerty a spoločné spievanie pre susedov. Jim bol síce čiastočne hluchý, to mu však na hudobnom talente nebralo, takže sa sám naučil hrať na trúbku a na piano. Tesne po prvej svetovej vojne, ktorej sa vzhľadom na nízky vek nezúčastnil, dal dohromady poloprofesionálnu tanečnú kapelu, v ktorej hral na trombón aj jeho starší brat Jack.

Spočiatku nosili na tvárach masky v štýle Zorra pomstiteľa a hovorili si Masked Music Makers, lenže v horúčave na pódiu sa na maskách rozpúšťala farba a stekala im po lícach, takže ich zahodili a premenovali sa na Jim Mac Jazz Band. Hrávali na miestnych tanečných zábavách a občas v kine sprevádzali nemé filmy – improvizovali melódie, ktoré zodpovedali dianiu na plátne. Jimov otec i brat Jack mali pekný spevavý hlas, on sa ale o spev nepokúšal, radšej sa držal nástrojov. Jedna z rodinných fotografií zachytáva Jim Mac Jazz Band v dvadsiatych rokoch, muzikanti na sebe majú smokiny a motýliky, okolo basového bubna stojí kruh fanúšičiek, celkom ako na budúcom obale Sgt. Peppera. Tie kapelníkovy jemné rysy a veľké oči pôsobia z dnešného pohľadu veľmi povedome.

Keď v roku 1939 vypukla druhá svetová vojna, mal Jim tridsaťsedem. Napriek mohutným snahám dohadzovania svojej matky a piatich sestier zostával šťastným a podľa vlastných slov „presvedčeným“ slobodným mládencom. Vo firme

Hannay's postúpil z poslíčka na obchodného cestujúceho, takže pendloval medzi bavlníkovou burzou na Old Street a prístavom, kde sa vykladali zásielky, prípadne jazdil za klientmi do manchesterských textiliek vzdialených päťdesiat kilometrov na západ. Medzi jeho povinnosti patrila aj kontrola dĺžky bavlneného vlákna – čím dlhšie, tým lepšie sa z neho priadlo. Napriek polovičnej hluchote dokázal pri tejto práci používať výhradne sluch. „Poškral sa bavlnou na uchu a okamžite vedel, aká je kvalitná,“ spomína jeho adoptívna dcéra Ruth McCartneyová.

Ako hlavný prístav pre potravinové konvoje cez Atlantik a zároveň centrum zbrojného priemyslu sa Liverpool stal jedným z hlavných cieľov náletov hitlerovskej Luftwaffe, nálety tu dosiahli takmer rovnakú intenzitu ako v Londýne. Na vojenskú službu bol Jim už veľmi starý, pri jeho oslobodení od armádnych povinností navyše hralo úlohu zdravotné postihnutie. Keď firma Hannay vo vojnových podmienkach prerušila činnosť, nastúpil ako sústružník do muničnej továrne a okrem toho po nociach slúžil ako dobrovoľný hasič.

Jedného dňa sa pri návšteve ovdovenej matky v Norris Green zoznámil s nemocničnou sestrou Mary Patriciou Mohinovou, ktorej rodina tiež pochádzala z Írska. Vtom čase bývala s Jimovou sestrou Gin. V tom období už mal Liverpool to najhoršie za sebou, nálety však stále pokračovali. Už pri prvom stretnutí Jima a Mary sa rozrevali sirény, takže sa museli spoločne uchýliť do improvizovaného krytu v záhrade. A ako sa tak krčili v prístrešku z vlnitého plechu, gentleman Jim sa konečne zamiloval až po uši.

Maryin otec Owen, obchodník s uhlím, prišiel z írskoho grófstva Monaghan na prelome storočia a hneď si zmenil meno z Mohana na Mohina, aby to neznelo tak írsky. Matka zomrela, keď mala Mary desať, čo sa stalo neblahou predzvesťou budúcich udalostí. Okrem Mary po sebe zanechala dvoch synov, Wilfreda a Billa (dve dcéry neprežili). Owen sa znovu oženil a založil si druhú rodinu, nevlastná matka sa však o Mary príliš nestarala a nakoniec ju úplne vyhnala z domu.

Niet divu, že po tejto skúsenosti to Mary ťahalo k druhým a cítila potrebu sa o nich starať. Už v štrnástich tak nastúpila na zdravotnú školu pri nemocnici Smith-down Road Hospital. Potom pokračovala trojročným kurzom vo Walton General Hospital v Rice Lane, kde získala oficiálny sesterský diplom. Následne sa v iba dvadsiatich štyroch rokoch stala vrchnou sestrou v nemocnici.

Keď sa zoznámila s Jimom McCartneym, mala tridsaťjeden, čo bol vtedy vek, v ktorom sa už väčšina žien zmierovala s údelom starej panny. Lenže bezmála štyridsaťročnému Jimovi sa ohromne zapáčila, za čo nepochybne mohla jej typicky írsku vizáž (toho druhu, ktorý prezrádza predkov v Španielsku či Taliansku) i decentné

hanblivé správanie. V nahovárani však vzápätí prevzala iniciatívu Mary. „Otec rozprával, ako sa mu mama páčila a že s ňou stále niekam chodil,“ spomínal Paul. „Lenže potom z neho raz vypadlo, že to bol jej nápad, že si vyrazia zatancovať. Chodili zo zábavy na zábavu, ona na to pritom veľmi nebola. Nakoniec som si dal dohromady, ako to medzi nimi asi prebiehalo. Ona sa k nemu správala ako fanúšička. Neskôr mi napadlo: ‚Aha, tak odtiaľto to mám!‘“

Románik však skončil skôr, ako sa poriadne rozbehol – Mary vychovávali ako katolíčku, McCartneyovci boli protestanti. Medzi liverpoolskymi Írmi viedla medzi oboma tábormi rovnako ostrá a neprekročiteľná hranica ako v ich domovine. Katolíci aj protestanti si usporadúvali vlastné zhromaždenia a pochody, ktoré často končili násilnými stretmi, a zmiešané manželstvá sa ani na jednej strane netrpeli. Lenže Mary s rodinou nežila a Jim sa prehlasoval za agnostika. Vzali sa v rímskokatolíckej Kaplnke svätého Swithina v apríli 1941.

18. júna nasledujúceho roka sa Jimovi vo Walton General Hospital narodil prvý syn. Mary tu kedysi na pôrodníckom oddelení pracovala ako vrchná sestra, takže si teraz mohla užiť nebývalý luxus – súkromnú izbu. Chlapec však prišiel na svet v stave pôrodnej asfyxie, spôsobenej nedostatočným okysličením mozgu, a zdalo sa, že nedýcha. Pôrodník ho hodlal prehlásiť za mŕtveho, avšak pôrodná asistentka, Maryina známa a takisto katolíčka, sa začala usilovne modliť, a novorodenec po chvíli ožil.

Jim mal službu u hasičov a do pôrodnice sa dostal až po niekoľkých hodinách, kedy už bábätko normálne dýchalo a nejavilo žiadne známky pridusenía. „Jedno oko mal otvorené a stále tak zvláštne škreotal,“ rozprával potom otec s typickou liverpoolskou otvorenosťou a priamosťou. „Keď ho zdvihli do vzduchu, vyzeral ako nejaký divný kus červeného mäsa.“

Keď sa Jim dozvedel, aký zázrak zrodienia syna sprevádzal, hneď súhlasil, aby ho Mary nechala pokrstiť po katolícky. Prvé meno James dostal po otcovi a pradedovi, druhé Paul po svätom Pavlovi. Pod ním ho neskôr poznal celý svet.

Jeho prvým domovom bolo niekoľko zariadených miestností na Sunbury Road 10 v Anfelde, neďaleko cintorína, kde našli miesto posledného odpočinku stovky obetí náletov na Liverpool. Jim však čoskoro nechal prácu v muničnej továrni, stal sa inšpektorom mestských smetiárov a strážil, či sa ich zamestnanci namiesto práce neflákali. Nálety v meste zničili dvadsaťtisíc domácností, s ubytovaním bol teda vlečúci sa problém. McCartneyovci vystriedali štyri dočasné adresy na oboch brehoch rieky Mersay, nikde však nezostali dlhšie ako zopár mesiacov. Situácia sa ešte zhoršila v januári 1944, kedy sa Mary do nemocnice Walton General

vrátila a porodila druhého syna Petra Michaela, ktorému sa neskôr zásadne hovorilo Mike.

Vojna skončila, firma A. Hannay & Son obnovila činnosť a Jim sa vrátil k svojmu starému zamestnaniu obchodného cestujúceho. Lenže päť rokov globálneho konfliktu obchod s bavlnou vážne poznamenalo a Jim bol teda rád, keď za týždeň zarobil nejakých šesť libier. Mary sa rozhodla, že mu s financiami vypomôže, využila svoju zdravotnícku skúsenosť a začala pracovať ako ošetrovatelka pre miestny úrad. Dochádzala do domácností a starala sa o chorých s menej závažnými chorobami.

V štyridsiatom siedmom, keď Paul nemal ešte ani päť, sa stala stálou pôrodnou asistentkou na novom sídlisku Speke, zhruba trinásť kilometrov na juhovýchod od centra Liverpoolu. Hlavným lákadlom novej práce bol zdarma prenajatý obecný dom na adrese Western Avenue 72. Keď sa do neho McCartneyovci nastahovali, bolo sídlisko hotové len spolovice, okolie plné rozostavaných domov bez strechy a rozblatených ciest pôsobilo dosť divoko. Paulovi už vtedy fungovala predstavivosť na plné obrátky a on mal podľa vlastných slov pocit, že sú ako „dobyvatelia Divokeho Západu v krytom dostavníku.“

K jeho najstarším spomienkam patrí, aká mu bola zima – od Mersay fúkal ľadový vietor a jeho pálili zmrznuté pery, uši a kolená v krátkych nohaviciach, ktorým sa vtedy malí chlapi po celom Anglicku neubránili.

Rok 1947 bol zo všetkých povojnových rokov v Británii najtvrdší. Vyčerpanému a zbedačenému národu akoby okrem jedla došla všetka vrelosť, radosť a farebnosť, zostala len bezútešná čiernobiela podoba vtedajších filmov v kinách. A Liverpool na tom bol so svojimi vybombardovanými krátermi a rozbořenými domami snáď úplne najhoršie zo všetkých britských miest. Ako väčšina tunajších detí sa aj Paul a Mike hrali hlavne v týchto kráterochoch, ktoré im slúžili ako improvizované ihriská. V tunajšom slangu, ktorý si s ničím veľmi nerobil hlavu, sa im hovorilo „bombáče“.

Dovnútra do domu na Western Avenue 72 však všadeprítomný chlad neprenikol – Mary McCartneyová tu vytvorila svojim dvom synom láskyplný a bezpečný domov, aký sama nikdy nemala. Paul si celý život zachoval spomienku na „veľa bozkov a objatí“, ale aj na rýdzo praktický prístup skúsenej zdravotnej sestry, ktorá si vždy vedela poradiť, keď sa niekto z chlapcov udrhel alebo mal zvýšenú teplotu. Rýchlosť a profesionalita, s akou matka dokázala obviazať ranu či sklepať teplomer a zasunúť ho pod jazyk, ho upokojovala ešte viac ako jej vrelá náruč.

Aj na pôrodníckom oddelení sa Mary o svojich pacientov neúnavne starala, hoci jej práca bola stále náročnejšia, ako sa nové sídlisko postupne zaľudňovalo.

Paulovi sa vtláčil do pamäti obraz matky, ako jedného snehom zaviateho zimného večera mieri na bicykli za ďalším pôrodom, na riadidlách košík s pôrodnickými potrebami, nad ním so slabou lampičkou svietiacou na cestu. Pripadala mu takmer ako svätica – vďační pacienti ostatne stále nechávali pred dverami domu číslo 72 najrôznejšie darčeky, napríklad kvety alebo ťažko dostupné sladkosti, ako obety vo svätostánku.

Britský triedny systém štyridsiatych a päťdesiatych rokov sa vyznačoval jednou zvláštnosťou – zdravotné sestry všetkých stupňov a postavení sa stávali čestnými členkami strednej triedy, a zároveň sa počítalo s tým, že si v rámci vzdelania osvoja istú noblesu v reči i v správaní. Mary tak bola neoddeliteľnou súčasťou miestnej komunity vo Speke, ale zároveň sa z nej do istej miery vyčleňovala, a tento pocit sa preniesol aj na Paula a Mika. Matke obzvlášť záležalo na tom, aby sa zbavili rázovitého liverpoolskeho prízvuku, ktorým sa vyznačovali iné deti na sídlisku, a aby sa správali všeobecne zdvorilejšie a boli starostlivejší, ako bývalo v kraji okolo rieky Mersay zvykom. Po niekoľkých rokoch na Western Avenue sa celá rodina presťahovala o pár ulíc ďalej, do ďalšieho obecného domu na Ardwick Road 12. Nebol väčší ako predchádzajúca domácnosť, a tiež mal len suchý záchod vonku, ale Mary sa okolie páčilo viac.

Jim sa napriek pokročilému veku prejavil ako starostlivý a milujúci otec. Pôso-bil väčšinou vážne a seriózne, ako sa patrilo na niekoho, kto každý deň v obleku smeroval za prácou do centra, ale podľa Mika „sa v ňom neustále chvela zábavná struna, schopná sa kedykoľvek rozoznieť nahlas.“ Chlapci napríklad už v ranom veku zistili, že s otcom nemá cenu súťažiť vo vyplazovaní jazykov, pretože ho má z nich jednoznačne najhrubší a dokáže ho vyplaziť oveľa ďalej ako oni.

Keď Jim prišiel o zuby, musel skončiť s hraním na trúbku, ale vášeň pre piano z neho nevyrchala. Robustné pianino stálo na čestnom mieste v obývačke, kúpil ho na splátky v obchode NEMS vo Waltone. Prvé melódie, ktoré Paulovi utkveli v hlave, boli otcove zložité improvizácie a prelúdiá na motívy štandardov, napríklad na Gershwinov hit Stairway to Paradise z roku 1922.

Prarodičov z otcovej strany chlapci nezažili, zato si vďaka Jimovým bratom Jackovi a Joeovi a sestrám Edie, Annie, Millie a Ginny mohli užiť do sýtosti tiet a strýkov. Vysoký a švihácky strýko Jack, niekdajší trombonista v Jim Mac Jazz Bande a teraz vyberač poplatkov pre Liverpool Corporation, zažil v prvej svetovej vojne útok plynom a odvtedy nedokázal hovoriť nahlas, len šepkal. Teta Millie si vzala jedného z Jimových kolegov z bavlníkovej burzy, Alberta Kendala, takže Paul naozaj mal „strýčka Alberta“, o ktorom neskôr zložil pesničku. Čiernou ovcou

rodiny bol manžel tetušky Edie, lodný stevard Will Stapleton. Ako mnohí iní v tejto brandži dosť okato okrádal lodné spoločnosti, ktoré ho zamestnávali, a nakoniec za krádež päťsto libier zo zásielky bankoviek smerujúcich do západnej Afriky strávil tri roky vo väzení. Potom ubehlo celých päťdesiat rokov, než sa za mrežami ocitol niekto ďalší z rodiny.

Zo všetkých tiet bola najväčšia zábava s Gin, čiže Ginny. Paul ju mal od začiatku najradšej, však o nej aj v jednej z piesní spieva. Bola to skutočná hlava matriarchátu, keď niekto potreboval s niečím poradiť, obrátil sa práve na ňu. „Mama bola prešibaná ako líška,“ spomína jej syn Ian Harris. „Vždy vedela, ako si zariadiť to, čo potrebuje. Raz dokonca presvedčila dopravný podnik, že je nutné zmeniť trasu jednej linky autobusu, aby prechádzal našou ulicou.“

Detský život v rodine popisuje Harris nasledovne: „Boli sme ako kočovníci – stále sme prespávali jeden u druhého. Ja som trebárs trávil veľa času u Paula a Mika. Ich mama, teda teta Mary, bola veľmi prísna, ale zároveň milá a láskavá.“ Stretnutia prebiehali v pravom liverpoolskom štýle, takže sa pilo, spievalo, tancovalo a veselilo do rána. Strýko Jack šepkal jeden vtip za druhým, Jim vyhrával na piano. Keď raz oslavovali Silvestra v dome strýka Joea v Aintree, chodil po ulici o polnoci gajdoš a hlásil začiatok nového roku. Odpoveďou mu bol srdečný zborový výkrik: „Poď k nám dovnútra!“, najhlasnejšie volala teta Gin.

Katolíčka Mary by za normálnych okolností synov iste vychovávala v duchu svojej viery. Lenže aj v tejto záležitosti, ako skoro vo všetkom, sa podriadila manželovi, oficiálne agnostikovi, v jadre však protestantovi. Paul i Mike absolvovali katolícky krst a ako malí párkrát zašli do nedeľnej školy, tým ich angažmán v matkinej cirkvi skončil. Namiesto toho ich poslali do školy Stockton Road Infants School pár minút pešo od domova, kde všetka náboženská výchova prebiehala v anglikánskom duchu. Lenže práve do tejto školy zapisovalo svoje deti tolko novousadlíkov, že mala onedlho najviac žiakov z britských základiek vôbec – celých 1 500. Paul a Mike boli medzi tými, ktorých bolo nutné presunúť na základnú školu Josapha Williama v Gateacre, čo znamenalo polhodinovú cestu autobusom.

Z Paula sa vykľul lavák, čo mohlo jeho rané školské roky nepekne poznamenať. Lavorukosť sa v tej dobe považovala za úmyselnú úchyľku, ak nie rovno za postihnutie, laváci boli vystavení všeobecnému posmechu a násilnému preškoľovaniu. V škole Josapha Williama však podobné praktiky nevládli a Paulovi tam dovolili používať na bežné činnosti lavačku. Vďaka tomu si podobne ako jeho mamička onedlho vytvoril starostlivý a úhľadný rukopis a prejavil sa u neho výrazný talent na kreslenie a maľovanie.

Od začiatku sa učil dobre a u učiteľov bol obľúbený, sčasti pre svoj milý vzhľad, sčasti vďaka Maryinej výchove ku zdvorilosti a slušnosti. Jediné kritické poznámky sa niesli v podstate v rovnakom duchu, aký ho následne sprevádzal celý život – že sa až príliš spolieha na svoj talent a šarm a nedosahuje teda také dobré výsledky, ako by mohol. Jedno zo školských hodnotení znie: „Veľmi inteligentný chlapec – keby sa o trochu viac snažil a pracoval na sebe, mohol by byť úplná jednotka.“

Do školy Josapha Williamsa s ním okrem iných chodilo aj vysoké blond dievča menom Bernice Stensonová, ktorej matka sa poznala s Mary McCartneyovou a niekedy jej vypomáhala s pôrodníckymi povinnosťami. Raz spoločne asistovali pri pôrode nepočujúcej ženy. Mary bola pokojná a trpezlivá ako vždy a poprosila pani Stensonovú, aby sa ujala papierovania s tým, že ona to „tam dole zvládne sama“.

Dnes Bernice spomína, ako Paula v nejakých šiestich, siedmich rokoch okolie poznalo vďaka silnému spevavému hlasu, ktorý mu každoročne pomáhal k hlavnej úlohe v školských predstaveniach a pri vianočných koledách. Otcovu lásku k hudbe zdedil so všetkým možným, odjakživa si spieval s pesničkami v rádiu. Keď mal jedenásť, prihlásil ho Jim na skúšky do zboru v Liverpoolskej katedrále – mohutnej pieskovcovej budovy, ktorá sa týčila nad mestom a nejakým zázrakom unikla hitlerovským bombám. Na konkurz pred samotným hudobným riaditeľom katedrály Ronaldom Woanom vtedy dorazil ako jeden z deväťdesiatich záujemcov, dostal za úlohu zaspievať vianočné koledy *Once in Royal David's City*. Keď prišiel na rad, z nejakého dôvodu naschvál skazil vysoký tón, ktorý by normálne bez problémov zaspieval, a nevzali ho. Trvalo ďalších štyridsať rokov, kým mu katedrála znovu otvorila dvere.

Musel sa uspokojiť so zborom v Kostole sv. Barnabáša, ktorému sa v Liverpooli nepovedalo inak ako „u Barneyho“. Stál v štvrti Mossley Hill neďaleko Penny Lane. Pri bohoslužbách sa naplno zamiloval do anglikánskych chorálov so zvučným sprievodom organu a často veľmi poetickými textami. O pár rokov neskôr, keď sa jeho vlastné piesne preslávili po celom svete, sa často vravelo, že tie vážnejšie z nich „znejú ako chorály“. Zatiaľ však najväčšia výhoda spievania u Barneyho spočívala v tom, že zboristi za vystúpenie na svadbách a pohreboch dostávali odmenu. „Za svadbu sa platilo desať šilingov, teda pol libry,“ spomínal neskôr Paul. „Lenže tam nepozývali všetkých. Ja som na to čakal týždne, možno mesiace, ale nikdy som sa k tomu nedostal.“

Jim McCartney syna pochopiteľne nadšene povzbudzoval, aby sa naučil hrať aj na piano, a to naozaj od základov, nielen počúvaním ako samouk, tak ako sám Jim. Lenže na základnej škole Josapha Williamsa výučba hudby neprebiehala,

takže Paul začal dochádzať na súkromné hodiny k jednej staršej učiteľke. A skoro to vzdal so slovami, že mu to len pridáva prácu a že to u učiteľky doma „smrdí po dôchodcoch“.

Nakoniec sa mu o tú trošku formálneho hudobného vzdelania postaral predovšetkým otec a pianino v obývačke. Jim zahral Stairway to Paradise alebo niektorú inú obľúbenú skladbu a do toho vymenoval jednotlivé akordy, ukazoval Paulovi, ako sa na klaviatúre hrajú, a vysvetľoval mu základy harmónie. Jeho ďalšou vášňou bola dychovka, takže bral Paula na koncerty do rozľahlých liverpoolskeho parkov. Tým do syna zasial ďalšie semienko, ktoré neskôr vyklíčilo v plnej sile.

Jim však vždy zdôrazňoval, že sám „naozajstný“ muzikant nie je, chýbalo mu hudobné vzdelanie. Niekedy vymenil svoje obľúbené štandardy od Gershwinu alebo Irvinga Berlina za vlastné kompozície, ktoré písal pre Jim Mac Jazz Band, napríklad za zdumčivú melódiu nazvanú Eloisa. Neodvážil sa ale hovoriť, že ju „zložil“ – skladatelia pre neho boli nedostihnuteľnou kastou, tajným bratstvom, ktoré sa vyskytovalo zásadne len v Londýne alebo v New Yorku. So starosvetkou skromnosťou vysvetľoval, že tie svoje skladby len „vymyslel“.

Ani teraz neboli McCartneyovci v žiadnom prípade bohatí. Jim u Hannay & Co. zarábala dovedna šesť libier týždenne, na žiadne ďalšie príplatky ani výhody nemal nárok. Mary na tom bola o šesť šilingov (t. j. 30 penny) týždenne lepšie, čo oboch prívádzalo do rozpakov. Vzhľadom na to, koľko toho odpracovala, to však žiadna veľká výhra nebola.

Lenže v severozápadnom Anglicku sa krátko po druhej svetovej vojne s týmto príjmom v štvorčlennej rodine dalo vyjsť celkom pohodlne. Mäso bolo lacné a Mary z neho urobila základ jedálneho stola – mávali hlavne jahňacie, bravčové, rezne, pečeň a v nedeľu roastbeef s yorkshirskými plackami z cestička, z ktorých Mary po severoanglicky robila aj múčnik s cukrovým sirupom. Paulovi chutilo všetko okrem jazyka, ktorý mu až príliš verne pripomínal jeho vlastný. Ovocie sa jedlo väčšinou z konzerv, hlavne broskyne, hrušky a mandarínky v šodó omáčke alebo v kondenzovanom mlieku, čo mal Paul obzvlášť v obľube. Pomarančovú šťavu poznal dlhé roky len z koncentráta, ktorý úrady počas vojny poskytovali deťom v malých fľaštičkách – tie sa predávali ešte dlho po vojne. „Malo sa to riediť,“ spomína. „Lenže my sme to najradšej cucali rovno z fľaše.“

Obaja bratia boli vždy dobre oblečení bez jedinej škvrnky a nechýbalo im nič, čím bežne disponovali ich spolužiaci. V lete ich rodičia pravidelne brali na prázdniny, buď do blízkeho severného Walesu alebo do kempu k moru. V tej dobe Británia

ešte nepoznala oblečenie na voľný čas, takže sa chlapci chodili hrať na pláž v školských košeliach a krátkych nohaviciach, zatiaľ čo Jim odpočíval na ležadle v pracovnom obleku.

Paul i Mike sa prihlásili ku skautom, konkrétne do 19. liverpoolskej skupiny. Znamenalo to ďalšiu uniformu okrem tej školskej a, samozrejme, aj pravidelné výlety do prírody. Bežné skautské činnosti, napríklad uzlovanie alebo zakladanie ohňov, išli Paulovi pekne od ruky, takže zbieral odznak za odznakom a očividne z toho mal radosť.

Na jednom z výletov do kopcovitej krajiny vo Walese vznikla momentka, ktorá zachytáva typickú rodinu z päťdesiatych rokov. Jim v tvídovom saku a košeli s rozhalenkou trochu pripomína Freda Astaira, Mary na sebe má namiesto obvyklej škrobenej zástery formálne spoločenské šaty. Deväťročný Paul sedí vzpriamene s rukami vbok, už vtedy sa pred fotoaparátom očividne necítil nijako nervóznym. Mike sa tesne pred stlačením spúšte rozosmial, takže má trochu rozostrenú tvár.

O praktické každodenné záležitosti sa starala predovšetkým matka, Jim bol však nespochybniteľnou hlavou rodiny a jeho slovo platilo ako zákon. Trval na starosvetskom zdvorilom správaní, ktoré už vtedy bolo pomaly na ústupe – učil napríklad synov sňať dolu klobúk pred „dámami“, aj keď išlo napríklad o úplne cudzie ženy na autobusovej zastávke. „Hrozne sme protestovali, prečo musíme toto všetko robiť, keď ostatní chlapci nemusia,“ spomínal neskôr Paul. „Ale aj tak sme to robili.“ Medzi ďalšie univerzálne platné pravidlá patrila poctivosť i v obyčajných maličkostiach. „Raz som našiel na ulici librovú bankovku, ale kvôli otcovi som ju musel odovzdať na políciu.“

Aj v najlepších britských rodinách tej doby sa pri výchove používali telesné tresty a nikto mimo rodinu do toho nemal čo hovoriť. Aj Jim si ako chlapec užil výpraskov do sýtosti a aj on oboch synov za vážnejšie prehrešky vyplácal na zadok alebo holé nohy, no Mary k podobným praktikám nikdy nesiahala. Z oboch bratov sa s pádnou otcovou rukou oveľa častejšie stretával spontánnejší a impulzívnejší Mike, Paul sa často dokázal z ťažkostí dostať vďaka svojej výrečnosti.

Tá mu pomohla zdarne prekonať aj neľahké roky školskej dochádzky. Mike sa stále s niekým bil, zato Paul v sebe mal niečo, čo väčšinou dokázalo zastaviť aj najhorších školských násilníkov. Aj keď to nefungovalo vždy. Neďaleko od domu viedla ulička pomenovaná Dungeon Lane k slepému ramenu rieky Mersay, ktorému sa hovorilo Železný breh, pretože sa pri vode vávala kopa kovových odpadkov z neďalekej šrotovne. Raz si tu Paula vyhliadli dvaja výrastkovia a obrali ho o milované

hodinky. Obaja delikventi bývali neďaleko, do veci sa vložila polícia a Paul musel útočníkov identifikovať pri súdnom pojednávaní. Hoci nebol žiadny bitkár, odvaha mu rozhodne nechýbala.

Mary McCartneyová sa i naďalej venovala práci pôrodnej asistentky s takou obetavosťou, že si Jim robil starosť o jej zdravie. Nakoniec na jeho úľavu prácu zmenila – zostala pri mestskej zdravotnej službe, ale sprevádzala školských lekárov pri výjazdoch vo Waltone a Allertone. To znamenalo štandardnú pracovnú dobu osem hodín denne, nie stálu pohotovosť a výjazdy na bicykli vo dne v noci za každého počasia.

Na klinike mestskej zdravotnej služby sa spriatelila s Bellou Johnsonovou, mladou vdovou, ktorej čerstvo dospelá dcéra Olive pracovala ako sekretárka pre právnickú firmu v centre Liverpoolu za rohom Jimovej kancelárie na bavlníkovej burze. Vyznačovala sa vycibreným správaním, vlastným autom a prízvukom, ktorý aspoň Maryiným ušiam znel „neuveriteľne nóbl“. Pre Paula a Mika sa stala tak trochu staršou sestrou, zúčastňovala sa ich hier, brala ich autom na výlety a veslovala s nimi po jazere vo Wilmslow.

Bella k McCartneyovcom na Ardwick Road často chodila na olovrant, na ktorom sa spravidla podávala Maryina špecialita – sendviče s pocukrovanými jablkami. Obaja chlapci svoju mamičku očividne zbožňovali, hoci Olive mala neustále pocit, že ju Michael potrebuje viac. „Spomínam si, ako jej sedel pri nohách. Bol ten typ dieťaťa, ktoré musíte stále milovať a ochraňovať. U Paula platilo len to prvé – človek ho mal ohromne rád, ale bolo jasné, že ochraňovať nepotrebuje.“

V päťdesiatom druhom Paula čakali skúšky pre jedenásťročných, ktoré vtedy rozhodovali o budúcnosti detí v štátnom školstve. Múdre a nadané deti po nich postúpili na viacročné stredné školy, na tých ostatných čakala priemyslovka alebo učebný odbor.

V posledných ročníkoch základnej školy sa Paul dostal k vynikajúcemu učiteľovi F. G. Woolardovi, pod vedením ktorého prešla skúškou pre jedenásťročných až na jedinú výnimku celá trieda so štyridsiatimi žiakmi. Paul bol však jedným z iba štyroch chlapcov, ktorí úspešne zložili prijímacie skúšky na najprestížnejšiu liverpoolskú strednú školu Liverpool Institute High School for Boys (hovorilo sa jej trochu neúctivo Inny, teda niečo ako „insták“). Neskôr sa tam dostal aj Mike.

Jún 1953 priniesol korunováciu dvadsaťšesťročnej kráľovnej Alžbety II., čo pre Britániu znamenalo definitívny koniec uťahovania opaskov. Ako tisíce iných

si aj Jim a Mary prvýkrát v živote kúpili televíziu a na maličknej čiernobielej obrazovke sledovali, ako korunovačný sprievod mieri daždivým Londýnom a všetko vrcholí slávnosťou vo Westminsterском opátstve. Medzi kamarátmi, ktorí sa vtedy u McCartneyovcov pred televíziou stretli, boli aj Bella a Olive Johnsonové. Vyzeralo to tam ako v skutočnom kine – stoličky zarovnané do radov, všetky svetlá vypnuté a zatiahnuté závesy.

Medzi Paulove úspechy v tej dobe nepatrilo len prijatie na „insťák“. Okrem toho bol jedným zo šesťdesiatich liverpoolskeých detí, ktoré získali cenu v súťaži o najlepšiu slohovú prácu súvisiacu s kráľovninou korunováciou. Ceny sa odovzdávali na slávnostnom zhromaždení v Picton Hall. Paul neskôr spomínal, ako sa od trémy celý roztriasol, keď ho vyvolali na pódium. V neskorších rokoch už sa u neho tréma v podobných situáciách väčšinou neprejavovala..

Zo stránkovej práce s podpisom „Paul McCartney, 10 rokov a 10 mesiacov“ je jasne poznať talent rozprávať stručné a zrozumiteľné príbehy. Sloh, pravopis a interpunkcia znesú veľmi prísne kritéria.

V deň korunovácie Viliama Dobyvateľa sa okolo Westminsterského opátstva zhromaždili nie príliš bystrí Sasi, aby pozdravili svojho normanského kráľa. Dopadlo to pre nich zle – Normani to považovali za urážku a takmer všetkých Sasov pozabíjali. To na korunováciu našej krásnej mladej kráľovnej Alžbety II. k žiadnym výtržnostiam ani k zabíjaniu nedôjde, dnešní vládcovia totiž vládnu s láskou, nie násilím. Pred Buckinghamským palácom bude viac ľudí ako pri iných korunováciách, aj sprievod do opátstva bude najväčší zo všetkých. Prípravy prebiehajú po celom svete, dokonca až v Austrálii sa ľudia chystajú na dlhú cestu do Anglicka. V Londýne sa deťom zdarma vyhradujú sedadlá na chodníku. Ale korunovácia nerobí radosť len deťom z Londýna, v iných častiach Británie zasa mladí ľudia dostávajú porcelánové hrnčeky s vyrytým portrétom kráľovnej. Vyrábajú sa aj suveníry pre turistov, ktorí na to nádherné predstavenie prídu, napríklad krásny porcelánový hrnček s dvoma uškami, ktorý má na prednej strane kráľovnú Alžbetu II. a na zadnej Alžbetu I. Tiež sa predáva pohár vyrábaný v Edinburghu, v podstavci má bublinu a v skle krásne vyryté kráľovnine iniciály ER. Jediná zmena spočíva v tom, že diamanty, rubíny, smaragdy a zafíry v korune skúsení remeselníci vybrali, vyleštili a zasa ich tam vrátili. Dalo to veľa práce, väčšina ľudí so mnou ale bude iste súhlasiť, že to stálo za to.

O štrnásť rokov neskôr si o onom „portréte kráľovnej“ spievalo celé Anglicko. A ešte neskôr sa celá tá slohová práca vlastne dočkala novej verzie v podobe textu Her Majesty.

Vtiahol som sa do ulity

Stredná škola Liverpool Institute High School for Boys sídlila v neoklasicistickej budove v samom centre kedysi honosnej a doteraz elegantnej georgiánskej štvrte. Bola založená v roku 1837 ako inštitút pre vyššie vzdelávanie, neskôr sa rozdelila na chlapčenské gymnázium a umeleckú vysokú školu Liverpool College of Art. Obe inštitúcie sa delili o rohovú budovu s dvoma krídlami, každá mala však svoj samostatný vchod. Do „insťáku“ sa chodilo napodobeninou antickej kolonády z Mount Street, vstup do umeleckej školy stál za rohom na Hope Street.

Ako gymnázium fungujúce podľa najlepších viktoriánskych tradícií nechcela škola od rodičov žiadne školné, zároveň tu však platili podobné pravidlá ako na súkromných inštitúciách typu Etonu alebo Harrow. Študenti nosili uniformu zloženú z čierneho saka, zelenočiernej pruhovanej kravaty a čapice, učitelia chodili v čiernych habitoch, na rituálne verejné telesné testy slúžila tradičná trstenica. Étos verejnej služby vstepovalo študentom latinské motto, ktoré sa prinajmenšom pre dvoch tunajších frekventantov naplnilo dokonale: Non Nobis Solum Sad Toti Mundo Nator, teda: „Nenarodili sme sa len pre seba, ale pre celý svet.“

Počas niekoľkých desaťročí školu absolvoval úctyhodný počet politikov, priemyselných magnátov i akademikov, k najvýznamnejším patril napríklad fyzik a držiteľ Nobelovej ceny Charles Glover Barkla. Chodil sem aj Arthur Askey, jeden z mnohých liverpoolskejších komikov, ktorí sa preslávili v celoštátnom meradle. Paul jeden čas dokonca sedával v tej istej drevenej lavici s naklonenou doskou, na ktorú písal Askey písomky už približne pred štyridsiatimi rokmi.

Novopečení študenti strávili prvý rok na tzv. nižšom gymnáziu, potom sa rozdeľovali do tried podľa študijných záujmov a schopností. Trieda A bola zameraná na klasický smer, teda na latinčinu a prípadne gréčtinu, trieda B sa sústredila na moderné jazyky. Paul bol dostatočne nadaný pre obe možnosti, vybral si však druhú z nich. Okamžite sa spriatelil so spolužiakom z béčky Ianom Jamesom, ktorý býval na Elswick Street v chudobnejšej štvrti Dingle na juhu Liverpoolu. Zasadací poriadok v triede zodpovedal abecednému

poradiu, takže obaja kamaráti sedeli blízko seba a chodili na rovnaké hodiny, až na jednu výnimku – Ian sa učil po francúzsky, Paul po nemecky. Okrem toho chodili obaja na španielčinu k učiteľke Inkleyovej, ktorá na tvári nosila silnú vrstvu mejkapu a v škole sa šepkalo, že pod ním skrýva jazvy ako pamiatku na svoju vojenskú kariéru tajnej agentky. Naučila ich okrem iného detskú pesničku *Tres conejos en un árbol* o troch králikoch na strome. Tá Paulovi utkvela v pamäti navždy.

Ian James na neho spomína ako na sympatickeho a výrazného spolužiaka, obľúbeného nielen medzi mladšími ročníkmi. „Dokázal skvele imitovať. V rozhlase začali práve vysielat komediálny seriál *Goon Show* a Paul zvládal všetky hlasy. Každé ráno ho človek mohol stretnúť na ihrisku, ako opakuje scény z predchádzajúceho večera. Už vtedy jednoducho dokázal skvele zabávať ľudí.“

Školské prezývky bývajú buď posmešné a pohŕdavé, alebo naopak obdivné. Paulovo priezvisko Maca (vtedy sa to písalo ešte s jedným c, druhé pribudlo až neskôr) evidentne patrilo do druhej kategórie, hoci sa oň po roku musel rozdeliť s bratom Michaelom.

Napriek príslubom zo základnej školy však Paul na „instáku“ nijako zvlášť nežiari. Žiadny z predmetov mu síce nerobil problém a viac menej vo všetkých by pokojne mohol patriť medzi najlepších, problém bol však v jednej vlastnosti, ktorá sa skrývala za nevinnou tvárou a zdvorilými spôsobmi. Neznášal, keď mu niekto hovoril, čo má robiť.

Nesplnil očakávania dokonca ani vo svojich dvoch najlepších predmetoch. Ian James, ktorý s ním chodil do tej istej skupiny na angličtinu, spomína, že Paul rozhodne nevynikal usilovnosťou a nadšením, s ktorým napísal napríklad citovanú slohovú prácu o kráľovnej korunovácii. „Náš učiteľ Jones mal krstné mená s rovnakými iniciálami, aké sa razili na tie korunovačné hrnčeky, teda E. R. ako Elizabeth Regina. Tak sme mu hneď začali hovoriť Líza. Systém fungoval tak, že sme dostali určitý počet bodov za správanie, a keď človek vyrušoval alebo robil nejakú nezbedu, tieto body sa strhávali. U Lízy na hodinách sme sa s Paulom rozprávali tak často a nahlas, že nám skoro všetky body vzal sám.“

Ani jeho výtvarný talent sa na gymnáziu práve zdarne nerozvíjal, aj keď Paula bavilo maľovať a kresliť už od škôlky. Za „korunovačnú“ slohovú prácu dostal okrem iného poukážku na knihu, za ktorú si vybral normálnu „dospelú“ umeleckú publikáciu o Picassovi, Salvadorovi Dalím a Victorovi Pasmoreovi. Od tej doby vyhral aj ďalšiu cenu za kresbu *Kostola sv. Aidana v Speke*, čo bola vtedy oáza krásy uprostred nevzhľadného sídliska.

V škole ho to lákalo aj ku skrinke s výtvarnými potrebami, kde si mohol vyberať z množstva papierov, pasteliek a štetcov. Lenže hodiny výtvarnej výchovy ho veľmi nebavili. Namiesto prebranej látky si skôr čmáral karikatúry učiteľov, spolužiakov a najrôznejších postavičiek, ktoré sledoval z horného poschodia autobusu cestou do školy.

Medzi absolventov gymnázia patrilo aj zopár významných hudobných osobností, napríklad dirigent a skladateľ Albert Coates, operný barytón Charles Santley alebo ľudový spevák a pesničkár Stan Kelly-Bootle. Školská reklamná brožúrka z polovice päťdesiatych rokov popisuje triedu hudobnej výchovy nasledovne: „Je tu piano, kde si chlapci môžu po dohode s učiteľom zahrať. Tiež tu máme gramofón, na ktorom študenti môžu od 13:30 prehrávať platne.“ V päťdesiatom piatom bol učiteľom hudby Noel Evans, nazvaný Neddy, vtedajší študenti (napríklad novinár Peter Sissons) na neho spomínajú s láskou a sympatiou.

Lenže pre Paulov hudobný vývoj nič z toho nehralo hlavnú úlohu. Hneď na začiatku dospel k názoru, že mu pán Evans nestojí za pozornosť, a ten sa zasa nijako zvlášť nesnažil tento postoj zmeniť.

* * *

V tej dobe nemali britské deti ani náhodou prístup k záplave erotiky, aká sa dnes ponúka aj tým najmenším. Väčšina chlapcov Paulovej generácie sa do puberty dostala až v nástročnom veku a mnohí z nich o sexe nevedeli ešte dlho potom vôbec nič. Zdrojom informácií bývali spravidla otcovia, ktorých to privádzalo do rozpakov úplne rovnako ako ich otcov pred niekoľkými desaťročiami. Vypomáhali si preto najrôznejšími metaforami o bocianoch, semienkach, z ktorých vzíde život, a podobne.

Rezervovaný a puntičkársky Jim McCartney mal na túto veľmi dôležitú diskusiu s prvorodeným synom ešte menej talentu a predpokladov než väčšina iných otcov. Ako Paul neskôr spomínal, základom otcovej sexuálnej výchovy bola rada pozorovať psov, ako „to robia“ na ulici. Paul si radšej potajomky požičal lekársku príručku, ktorú mamička používala vo svojej predchádzajúcej práci pôrodnej asistentky, preletel nie príliš povzbudivými kapitolami o uhroch a hemoroidoch a konečne sa dostal ku kapitole s obrázkami ženských orgánov. Tie však nemohli nijako eroticky zapôsobiť ani na trinásťročného pubertiaka nabitého testosterónom, snáď len termín *mons Veneris*, teda Venušin pahorok, silno povzbudil jeho predstavivosť.

Už od škôlky si uvedomoval, že na neho dievčatá letia, a veľmi dobre vedel, ako zaberá, keď na ne pozrie upreto svojimi veľkými hnedými očami. Trochu sa to

zaseklo niekedy v trinástich, keď razom výrazne stučnel. Potom zasa rýchlo schudol a už sa mu to nikdy nestalo, ale trápny pocit vydržal ešte dlho. Ešte o mnoho rokov neskôr, keď spomínal najdôležitejšie stretnutia vo svojom živote, sám seba vtedy v Kostole sv. Petra opisoval ako „obézneho školáka“.

Teraz za ním však dievčatá smerovali v skupinách. Išla po ňom tak jeho bývalá spolužiačka zo základky Bernice Stensonová, ako aj väčšina jej kamarátok. „Mal takú tú anjelskú tváričku a my sme vždy čakali, kedy ho uvidíme na hornom poschodí autobusu. On jazdil šesťdesiatosmičkou na Liverpool Institute, my sme čakali na svoj autobus na Aigburth Vale High School,“ spomína Bernice dnes. „Skákali sme ako pominuté, mávali sme mu a revali.“

V päťdesiatom piatom sa Mary McCartneyovej zasa raz vyplatila dobrá povest' na miestnom úrade a podarilo sa jej pre rodinu získať lepšie bývanie. Opustili Speke a nasťahovali sa na adresu Forthlin Road 20 do Allertomu. Aj tu išlo ako pri predchádzajúcich bydliskách o obecné sídlisko, avšak tentokrát prevažne stredostavovské, miestami dokonca s náznakom honosnosti. To pre Mary veľa znamenalo, predovšetkým vzhľadom na jej neustálu snahu vylepšiť imidž oboch synov. Paul neskôr spomínal: „Dúfala, že niečo z toho luxusu dopadne aj na nás.“ Mamičku pochopiteľne miloval, ba uctieval, ale práve sa dostal do veku, kedy všetci mladí svojich rodičov bez milosti kritizujú. Nevyberavo si z nej uťahoval napríklad kvôli jej večnému úsiliu o noblesný prízvuk – napríklad mu vadilo, že preťahuje samohlásky, ktoré sa v liverpoolskom dialekte vyslovujú krátko. Nikdy si neprestal vyčítať, že matku v tom období takto trápil.

V dome na Forthlin Road mali McCartneyovci vôbec prvýkrát v živote záchod vo vnútri. Domček bol maličký, ale na svoju dobu celkom luxusný, tvorili ho tri izby, k tomu obývačka a samostatná jedáleň. Okná na zadnej strane ponúkali výhľad na policajné cvičisko na Mather Avenue s bezmála vidieckou atmosférou. Týždenný nájom stál dvadsaťšesť šilingov, teda menej ako jeden a pol libry. K vybaveniu patrilo i vlastný telefón, aby zo zdravotného strediska mohli Mary kedykoľvek zavolať v prípade pohotovosti. Bol to jediný súkromný telefón na celej ulici, takže na dvere neustále klopali susedia, ktorí si potrebovali zavolať, a hádzali do pokladničky tri penny za hovor.

Policajné výcvikové stredisko, od ktorého dom delili len záhradné múriky, o sebe dalo skoro vedieť. Hneď prvú noc v novom domove strávili Paul a Mike každý vo svojej posteli vo veľkej izbe s oknami do záhrady. Ráno ich prebudil brechot psov a rany, ktoré zneli ako výstrely. „Pozeráme z okna a tam policajt s obrovským vlčiakom, vyzeral skôr ako vlk,“ spomína Mike. „Policajt na sebe mal veľké

hrubé rukavice. Z ničoho nič sa na psa otočil a vystrelil – rana ako z dela, ale mal slepé náboje. Takto cvičili psov, aby sa zahryzli do ruky unikajúceho zločinca, a pri-vykali si na výstrely. Vraveli sme si, že to je vážne priama privítanie.“

Pre rodinu predstavoval dom na Forthlin Road začiatok šťastnej novej éry, takže sa zo všetkých síl dali do zariadenia, aj keď im veľa peňazí nezostávalo. Napríklad koberec do obývačky si mohli vyrobiť len z odrezkov s rôznymi vzormi, aj tapety nakúpili rôzne, vrátane tých strieborných ázijských, o ktorých už bola reč. Mary si stále nemohla vybrať, tak vedľa seba nalepili rôzne pruhy tapiet, aby sa rozhodla. Bohužiaľ už k tomu nikdy nedošlo.

Krátko po Michaelovom narodení ochorela Mary mastitídou, zápalom prsníkovej žľazy spôsobeným dojčením. Teraz sa jej bolesti podobného typu vrátili, spočiatku im ale nevenovala veľa pozornosti – považovala ich za obyčajné pálenie záhy a pokúšala sa ich liečiť bisodolom, liekom na bežné žalúdočné problémy. Keď bisodol nezabral, usúdila Mary, že ide o problém spôsobený menopauzou (alebo „zmenou“, ako sa vtedy eufemisticky vravelo). V roku 1956 odišli štrnásťročný Paul a dvanásťročný Michael ako obyčajne do skautského tábora. Bolo nezvyčajne chladno a daždivo a Mary sa v práci zverila Belle Johnsonovej, že si o chlapcov robí starosť, aby im pod stanom nebola zima. Zjavne ju to dosť trápilo, takže jej Bellina dcéra Olive ponúkla, že ju do tábora odvezie, nech sa presvedčí, či je tam všetko v poriadku. Chlapci žiaden problém nemali, zato Mary áno – na späťcestnej ceste do Liverpoolu ju začali trápiť také bolesti, že si musela ľahnúť na zadné sedadlo. Doma zamierila rovno do postele. Ako skúsená zdravotná sestra pochopila, že jej situácia je vážna. „Ach, áno, Olive,“ zašepkala kamarátke. „Ja tu tých chlapcov ešte nechcem nechať samých.“

Bolesti dočasne polavili, za pár dní sa však vrátili ešte vo väčšej sile. Medzitým sa Paul s Michaelom vrátili z tábora. Nič zlé netušili – Mary sa správala rovnako energicky ako predtým a navyše, ako každý vie, zdravotné sestričky predsa nikdy nie sú choré. Zvláštne bolo len to, že sa z ničoho nič vrátila ku katolíckej viere, ktorú po svadbe viac-menej opustila. Michael ju jedného dňa na svoj úžas našiel, ako sedí na posteli, plače a zviaza v rukách krížik a fotografiu svojho príbuzného, z ktorého sa nedávno stal kňaz.

Nakoniec ju Jim presvedčil, nech využije svoje kontakty a narýchlo si dohodne stretnutie s lekárom špecialistom. Ten okamžite diagnostikoval rakovinu prsníkov a zariadil Mary urýchlené prijatie do liverpoolskej Severnej nemocnice. Vďaka svojim zdravotníckym skúsenostiam Mary pochopila, že nad ňou viac-menej vyniesol rozsudok smrti. Pred odchodom zo svojho milovaného nového domova ho

poometala od podlahy po strechu a Jimovi aj obom chlapcom vyprala a vyžehlila všetko oblečenie. Vybrať najvhodnejšiu tapetu už nestačila.

Odviezli ju rovno na operačnú sálu na mastektómiu, ku ktorej už ale nedošlo – rakovina sa už príliš rozšírila. Nemala šancu prežiť. Paul a Michael vôbec netušili, čo s ňou je, a nikto im nepovedal, že zomiera. Keď ich Jim odviezol do nemocnice, snažila sa správať veselo a upokojovať ich, ale Paul, vždy výborný pozorovateľ, si všimol krv na plachte a došlo mu, o čo ide.

Katolícky kňaz udelil Mary posledné pomazanie a ona požiadala, nech jej na zápästie uviažu ruženec. Kým upadla do kómy, patrili jej posledné myšlienky synom a tomu, ako rada by ich videla vyrastať. Zomrela 31. októbra 1956 ako štyridsaťsedemročná.

Paula a Michaela zrazu nemal kto objímať, kŕmiť a starať sa o nich, keď im nebolo dobre. Žiadne láskavé hladenie po čele rozpälenom teplotou alebo striasanie teplomeru. Zmizlo všetko, čo pre nich predstavovalo mamičku – všetko, čo chlapci v puberte potrebujú úplne rovnako ako novonarodené babätka. Zostali po nej len posledné kôpky láskyplne zloženej ožehlenej bielizne doma na Forthlin Road.

Aj Jim utrpel zničujúcu ranu. Mary nebola len jeho životná láska, ona mu ten život dokázala i usporiadať. S výnimkou svojej milovanej záhradky nechával chod domácnosti prakticky výhradne na nej. Teraz sa musel ujať starostlivosti o Paula a Michaela a previesť ich pubertou a dospievaním so všetkými problémami, ktoré sa s týmto obdobím spájajú. A to všetko navyše bez Maryinho príjmu, ktorý zohrával v domácom rozpočte vždy podstatnú úlohu. Keď sa dozvedeli tú strašnú správu, nemohol si Paul pomôcť: „Čo budeme robiť bez jej peňazí?“

Zo začiatku to vyzeralo, že sa Jim s tou ranou osudu nevyrovná. Vzlykal, že „chce byť s Mary“, ako keby chcel dať najavo, že si aj on chce vziať život. V tej dobe sa od mužov, a najmä od mužov zo severu, nečakali nejaké prejavy emócií, a synovia Jima nepoznali inak ako úplne pokojného a vyrovnaného, s fajkou v ústach.

„To pre mňa bolo najhoršie zo všetkého, vidieť otca plakať,“ spomínal neskôr Paul. Sám bol pochopiteľne žiaľom bez seba, ale z jeho hnedých očí nestiekla ani jediná slza. „Rozhodol som sa, že sa tým nenechám ovplyvniť. Jednoducho som to musel vydržať. Vtiahol som sa do ulity.

Ako sa robí štýl

Keď sa do nič netušiacej Británie privalil v päťdesiatych rokoch rock'n'roll, mnohým tamajším chlapcom to poriadne zmenilo život. Na Paula to malo jednoznačný účinok – z ulity, o ktorej hovoril po matkinej smrti, sa stalo naleštené brnenie.

Jim McCartney sa zo zrútenia čoskoro spamätal. Po Maryinom pohrebe (katoľikom, ako si to želala na smrteľnej posteli) si osušil oči a zahryzol sa do nových povinností. Paul s Michaelom bývali po matkinej smrti nejaký čas u tety Gin a strýka Harryho v Huytone. Keď sa vrátili na Forthlin Road, už sa otec zasa správal rovnako disciplinovane a rezervovane ako predtým.

Neprichádzalo však do úvahy, že by si zo svojho skromného platu mohol dovoliť gazdinú. Preto sa v päťdesiatich piatich musel naučiť variť a zvládať všetky ostatné domáce práce, ktoré muži jeho generácie, zvlášť na severe Anglicka, považovali za „ženskú záležitosť“. Synovia sa, samozrejme, ako správni skauti zapojili tiež, najmä Paul ako hrdý držiteľ odznaku táborníka (zvládol založiť oheň a uvariť na ňom). Okrem toho si u McCartneyovcov podávali dvere početní strýkovia a tety s morálnym povzbudením aj pozvaním na večeru. Gin a Millie každý utorok celý dom odhora nadol poometali, a keď Paul s Mikom prišli zo školy, čakala na nich teplá večera.

Domácnosť pod Jimovým vedením vyzerala možno trochu spartánsky a dobrodružne, smutno tu ale nebolo. „V skutočnosti sme sa stále na niečom chichotali,“ rozpráva Mike McCartney. „Stále tu hrala hudba – otec púšťal platne alebo vyhrával na piano, prípadne sa zišli príbuzní a muzicírovalo sa spoločne. Jasný, otcovi sa po mame občas zacnelo, ale to vždy zasiahla teta Gin alebo niekto iný a o chvíľu bolo zasa všetko v pohode.“

Aj v čisto pánskej domácnosti trval Jim na zachovaní mnohých pravidiel týkajúcich sa zdravia a hygieny, ktoré kedysi na základe svojich nemocničných skúseností zaviedla Mary. Tak napríklad mali len biele obrusy a uteráky, pri farebných totiž človek hneď nespozná, keď sa zašpinia. Okrem toho Jim podľa Maryinho vzoru naďalej strážil, čo chlapci jedia, nútil ich k zdravej strave s množstvom vlákniny

a každý deň sa pýtal, či im správne fungujú črevá. Na rozdiel od mnohých podobných domácností bol dom neustále prevoňaný levandulou, ktorú Jim pestoval v záhradke a potom ju trel v prstoch, aby aróma zosilnela.

Smútiace rodiny si často zaobstarávajú psa, aby sa im ulavilo od ich žiaľu, Paul a Mike však nič také nepotrebovali – bohato im stačilo prakticky neustále štekание z policajného cvičiska. Na trávinatej ploche za domom sa psi vo výcviku striedali jeden za druhým, a keď tu nebehali psi, pochodovali a klusali tu policajné kone. Polícia pravidelne organizovala konské prehliadky a skúšky psej poslušnosti, čo zásadne vrcholilo scénou, ktorú tu obaja chlapci uzreli už v spomínané prvé ráno – vlčiak sa vrhol na desperáda, ktorý po ňom strieľal, zahryzol sa mu do obrej rukavice a strhol ho k zemi. Paul a Mike si vždy vyniesli na plochú strechu kôlne stoličky a sledovali celé predstavenie zadarmo. Paul si obzvlášť obľúbil mohutné gaštanové policajné kone, ktorých povinnosti boli v oných mierumilovných časoch v Liverpoole čisto ceremoniálne. Keď tak sledoval ich dôstojný krok, pravdepodobne mu ani nenapadlo, že raz bude mať tie najkrajšie plnokrvníky on sám.

Jim McCartney bol obyčajným obchodníkom s bavlnou a školskú dochádzku ukončil v štrnástich, mal ale bystrú hlavu, dobrú pamäť a smäd po vedomostiach, ktoré vždy s chuťou odovzdával synom. Bol hrdý na svoj vycibrený slovník, vyplňovanie krížoviek v rannom výťažku Daily Expressu a večerníku Liverpool Echo sa pre neho stalo rituálom. Keď narazil na neznámy termín, poslal chlapcov, aby skontrolovali pravopis v niekoľkozväzkovej Newnesovej encyklopédii, ktorá pre neho predstavovala sumár všetkého poznania na svete. Paul preto na gymnáziu ako jediný dokázal napísať aj veľmi ťažký diktát bez jedinej chybičky. Jeho bratranec Bert Danher od Jima vášeň pre krížovky pochytil ešte viac a neskôr sa živil ich vytváraním.

Jim bol chodiacou pokladnicou najrôznejších porekadiel a prísloví, ktoré mali v Liverpoole vždy dosť svojrázny charakter. Kto sa na niečo nehodil, bol „platný ako mŕtvtému zimmník,“ dlhá chvíľa sa ťahala „ako víkend so svokrou“. Keď Jim pripomínal chlapcom, že je potrebné dokončiť nejakú nepopulárnu úlohu, hovoril tomu „endéháčko“ (neodkladať, robiť hneď). A keď sa hádali, „nechajte to plávať.“

„Otec nám stále opakoval, že z nás musí niečo byť,“ spomína Mike McCartney. „To bola jeho mantra – stále nám dodával sebadôveru, nech vyrazíme do sveta a niečo dokážeme.“

Lenže ani tak výnimočnému chlapcovi ako Paulovi neponúkalo vtedy okolie žiadne veľké vzrušenie, nieto dobrodružstvo. Británia v polovici päťdesiatych

rokov síce oplývala stabilitou, ktorú by jej neskoršie generácie mohli závidieť, ale odvrátenou stranou tejto mince bola otupujúca nuda a predvídateľnosť. Briti si dobrodružstva užili počas druhej svetovej vojny viac ako dosť a teraz už chceli len ničím nerušený pokoj, aby si mohli užívať radostí, ktoré už konečne neboli na prídel – napríklad vajíčok, masla alebo cukru.

Mládež nemala ani tieň tej moci, ktorou neskôr v takej miere oplývala. Pravdupovediac nemala prakticky žiadnu. Niekedy v šestnástich sa z chlapcov stávali muži a z dievčat ženy, obliekali sa a rozprávali ako ich rodičia, preberali rovnaké hodnoty, vyhľadávali rovnaké zdroje zábavy, čoskoro sa brali a zakladali si vlastné rodiny. Len vysokoškolským študentom, ktorých však vtedy bola v populácii len hrstka, bolo dopriate určité obdobie prechodu medzi pubertou a dospelosťou, aj oni ho však absolvovali v rovnakých tvrdových sakách a nevkusných šatách, aké nosili ich otcovia a matky.

Počas vojny sa stala dôležitou súčasťou každodenného života populárna hudba, pre mládež však zatiaľ nijako zvlášť významná nebola. V rámci BBC začala vysielat' stanica Light Programme, už podľa názvu zameraná na ľahšie žánre, a vďaka nej sa razom užívali desiatky tanečných orchestrov a kapiel, ktoré napospol hrali do rádia naživo v programoch, ktorých názvy prezrádzali vojnový pôvod: Calling All Forces (Všetci do zbrane), Workers' Playtime (Oddych pre pracujúcich), Music While You Work (Hudba pri práci) a pod. Z predaja platní sa už stal veľmi slušný biznis – časopis New Musical Express v roku 1952 spustil hitparádu Top 12, o dva roky neskôr ju rozšíril na Top 20. Každá nová skladba vyšla aj tlačou v notovom zápise, takže si ju človek mohol ako za starých čias zahrať pekne na piano doma v hudobnom salóniku.

Najpopulárnejší boli americkí populárni speváci a speváčky ako Guy Mitchell, Frankie Laine alebo Doris Day, veľkú obľubu u žien a dievčat si získali i britskí sinatrovskí crooneri, napríklad Dennis Lotis alebo Dickie Valentine. Piesne skladané onými „profesionálmi“, ku ktorým tak vzhliadal Jim McCartney, mali väčšinou formu falošných talianskych alebo írskych balád, okrem toho sa hrali melódie z nových disneyoviek alebo pôvodné skladby typu How Much Is That Doggie in the Window?

Zopár úspešných spevákov pochádzalo priamo z Liverpoolu, konkrétne Frankie Vaughan, Michael Holliday a Lita Roza. Lenže im (podobne ako komikom, ktorí mesto preslávili viac, ako Robb Wilton, Tommy Handley alebo Arthur Askey) bolo naliehavo odporučené, aby sa zbavili tunajšieho prízvuku, a pokiaľ je to možné, nikde nepriznávali, odkiaľ sú. Predsudky vládnuce showbusinessu hovorili jasne:

všetko, čo si zaslúži slávu a obdiv, musí pochádzať z Londýna, alebo to aspoň predstierať. Rozhodne však nie zo zafajčeného prístavu na bahnitej rieke niekde v dialke na severozápade.

Ku trinástym narodeninám dostal Paul od otca trúbku. Nástroj, s ktorým Jim pred vojnou viedol kapelu, mal na pódiu stále výsadné postavenie, na čom mal zásluhu hlavne Američan Harry James a Brit Eddie Calvert, prezývaný „muž so zlatou trúbkou“. Calvertova inštrumentálna verzia hitu Cherry Pink and Apple Blossom White z filmu Pod vodou sa v päťdesiatom piatom štyri týždne držala na čele novej britskej hitparády Top 20.

Jim si ale rozhodne nepredstavoval, že by sa Paul mal vydať na hudobnú dráhu, ani na takú skromnú, akú zažil on sám. Trúbka mala fungovať skôr ako nástroj na odbúravanie spoločenských bariér v meste, kde sa najlepšia zábava ešte stále mnohokrát konala za múrmi skromných domov. „Keď sa naučíš aspoň trochu hrať, budú ťa pozývať na večierky,“ radil synovi.

Rock'n'roll sa do Británie vkradol potme. V polovici roka 1955 začali v kinách premietiť americký film Džungľa pred tabuľou a mladí diváci po jeho zhladnutí začali pričasto vyvádzať natoľko, že po nich po celej krajine zostávali zdemolované kiná. Nereagovali však ani tak na film, rozprávajúci o výtržnostiach stredoškolských študentov v New Yorku, ako skôr na pieseň sprevádzajúcu úvodné titulky, teda na Rock Around the Clock v podaní Billa Haleyho a jeho kapely Comets.

Z dnešného pohľadu tá nahrávka znie úplne krotko – konvenčný a dokonale zrozumiteľný tenor vymenováva dennú dobu, v ktorej sa dá tancovať, a pre tanec sa tu používa slangový termín rock. Lenže vtedajším dospelým britským ušiam znela dunivá basa a vreštiaci saxofón ako ničivé hrmenie, porovnateľné s náletmi pri nedávnej vojne. A skutočne, dôsledky boli takmer rovnako traumatizujúce a navyše vydržali oveľa dlhšie.

Vojna ani trochu nezmenila tradičné britské rigidné vnímanie spoločenských tried a rock'n'roll mal pôvodný vplyv na jedinú z nich – na tú robotnícku. Prvými rock'n'rollovými nadšencami a iniciátormi spomínaného výtržníctva v kinách boli takzvaní teddy boys – mladí muži, ktorí proti nudnej dobovej móde nasadili edvardiánske saká so zamatovými goliermi a „rúry“, čiže úzke nohavice. Medzi obľúbené doplnky patrili otváracie nože, žiletky, boxery a reťaze od bicyklov. Teddy boys, alebo skrátene teds, vyvolali so svojou záľubou v rock'n'rolle rovnakú obavu z mladíckych výtržností ako skupiny výrastkov v Amerike, nehovoriac o staršom a hlbšie zakorenenom strachu z proletárskeho povstania.

Čoskoro však vyšlo najavo, že sa hudobná nákaza rozšírila oveľa ďalej. Rock Around the Clock v hitparáde Top 20 úspešne zaútočil na prvú priečku a za ním sa usadili ďalšie hity Billa Haleyho, ktoré napospol v názve tiež obsahovali slovo rock. A každý z nich vzbudil poriadny rozruch. Keď Haley v roku 1956 navštívil Britániu a vystúpil zo zaoceánskej lode, privítal ho taký dav, že by mu ho mohla závidieť dokonca aj mladá kráľovná. Lenže on urobil veľkú chybu, že vôbec prišiel. Jeho vzhľad totiž jeho hudbe vôbec nezodpovedal – bol to zavalitý, úplne neškodne vyzerajúci chlapík s kučerou prilepenou na čele, z ktorého nešiel ani náznak nebezpečenstva alebo podvratných úmyslov. Predaje jeho platní začali razom klesať a britskí rodičia si kolektívne zhlboka vydýchli v domnienke, že je po kríze.

Lenže v tom čase mala už Amerika inú rock'n'rollovú hviezdu z úplne iného cesta. Spevák s bizarným menom Elvis Presley sa podobne ako Haley sprevádzal na gitaru, lenže na rozdiel od všetkých ostatných spevákov (teda aspoň tých bielych) na zvýraznenie intenzívneho milostného podtónu svojich piesní využíval celé svoje telo, predovšetkým húpanie v bokoch a kolenách. Inými slovami, vyzeral ako chodiaca reklama na sex. Haleyho škodlivý vplyv sa obmedzil hlavne na mužské publikum, zato Presleyho milovali dievčatá. Doteraz decentné, v korzete stiahnuté ženstvo päťdesiatych rokov sa rozpustilo v hysterickom kriku, telá sa zvijali ako odpoveď na spevákove pohyby a všetko nasvedčovalo tomu, že by z neho fanúšičky najradšej strhli všetko oblečenie.

Presleyho Heartbreak Hotel, nahraný v januári 1956, dokázal ako vôbec prvý rock'n'rollový song dokonale vystihnúť pubertálnu a adolescentnú pýchu so všetkým jej sklonom k veľkým gestám a sebaľútosť. Presleymu ani nenapadlo opakovať Haleyho chybu a vystaviť sa britskej verejnosti, zato na filmových záznamoch vyzeral ako dokonalý teddy boy s čiernymi vlasmi sčesanými dozadu, znepokojujúcimi očami a neustále ohrnutou hornou perou, ako keby dával najavo sústavné pohrdanie svetom dospelých, ktorý ho neznášal, bál sa ho, vysmieval sa mu a preklínal ho. Počas nasledujúcich dvoch rokov bodoval v Británii s takou sériou hitov, akú nikto až do nasledujúceho desaťročia nezopakoval.

Paul sa do Elvise, vtedy známeho len pod krstným menom, okamžite zamiloval. „Videl som jeho fotku v časopise, podľa mňa išlo o inzerát k singlu Heartbreak Hotel, a hneď som si hovoril: „No tak to je skvelé. Ten vyzerá fakt nádherne. Hurá, prichádza mesias.“ Keď ho trápili spomienky na matku, vyliečili ho z chmúr hity ako Hound Dog, Blue Suede Shoes, Teddy Bear a predovšetkým All Shook Up s výborným a prorockým brumendom bez slov.

Miloval aj Little Richarda, vôbec prvého čierneho protagonistu rock'n'rollu, ktorého kombináciu bláznivých škrekov a teatrálnych gest väčšina Britov vôbec nepochopila. Paul mal v tom čase krásny chlapčenský alt, a tak zistil, že Elvisovo mumlanie aj Little Richardove výkriky dokáže bez problémov a dokonale napodobniť. Keď ho nabudúce na školskom ihrisku obklopili nadšení spolužiaci, už nechceli počuť živý jukebox, ale pravú rock'n'rollovou show.

Dnes je pop music neodmysliteľnou súčasťou každodenného života, neustále a bez konca vyhráva v obchodoch, kanceláriách, baroch, reštauráciách a ďalších verejných priestoroch, neschowajú sa pred ňou cestujúci vo vlakoch a autobusoch, znie v autách, duní na stavbách, ševelí vo výťahoch a vtiera sa aj do telefónnych hovorov. V tej rock'n'rollovej ére sa s ňou však v Británii stretli len v pochybných útočiskách teddy boys – v niektorých baroch a krčmách pre motocyklistov, v herniach s pinballom alebo na jarmokoch.

V Amerike to bolo iné, nová hudba sa tam okamžite presadila na stovkách komerčných rozhlasových staníc. Lenže na britské rádiové vlny mala monopol tradične skostnatená a puritánska BBC, ktorá jednoznačne presadzovala konvenčné orchestre a súbory a pop music úplne ignorovala. Jediným zdrojom sa tak stalo kontinentálne Radio Luxembourg, v ktorého každonočnom anglickom vysielaní bolo možné počuť všetky nové americké hity, len sa do nich občas miešali francúzske či belgické hlasy a ruchy.

Ako väčšina rodín v ére pred vynálezom tranzistorov mali i McCartneyovci len jediné rádio na celú domácnosť, robustný lampový prístroj v drevenej škatuli. Rádio bolo však bohužiaľ napevno nainštalované v obývačke, kde si Jim McCartney púšťal na gramofóne platne so svojou obľúbenou hudbou, a to aj v oných drahocenných večerných hodinách, kedy v angličtine vysielalo Radio Luxembourg. Jim bol však nadšený domáci majster so zásuvkou plnou súčiastok, ktoré „mohli časom prísť vhod“. Jedného dňa zašiel k synom do izieb (v tom čase už bývali každý zvlášť) a každému priniesol jedny bakelitové slúchadlá.

„Skrz podlahu viedli drôty do rádia dole v obývačke, takže človek mohol zostať v izbe a počúvať Luxembourg,“ spomína Mike McCartney. „Otec si tak v pokoji mohol užívať svojho Mantovaniho, zatiaľ čo my hore sme si púšťali Elvise, Little Richarda, Fatsa Domina alebo Chucka Berryho, a Paul do toho spieval alebo sa pokúšal odpočúvať a zapisovať texty. Bez tých slúchadiel by možno žiadni Beatles neexistovali.“

Po novej hudbe už nezostávali zdemolované kiná, noviny proti nej ale stále viedli nepriateľskú kampaň, do ktorej sa s chuťou zapojili i oportunistickí politici,

učitelia, predstavitelia cirkvi, aj „skutoční“ muzikanti Jimovej generácie. Texty, často natoľko absurdné, že by ich pokojne mohol napísať Lewis Carroll, boli podľa kritikov obscénne, svoje schytali i „rytmy z džungle“, čo bola priehľadná rasistická narážka na rhythm'n'bluesové korene. Rock'n'rolloví speváci čelili posmešným poznámkam o tupých primitívoch a bábkach v rukách všetkého schopných manažérov (na tom väčšinou niečo bolo). Za dôkaz podvodu sa vydávalo napríklad to, že muzikanti údajne vôbec nevedia hrať na gitary a len nimi okolo seba mávajú. A všetci títo glosátori sa zhodli na jednom: nebude to dlho trvať, než mladí ľudia pochopia, že ide len o falošný trik. Potom celý ten otravný hlučný nezmysel zmizne a všetko sa zasa vráti do starých koľají.

Lenže žiadny návrat už neprichádzal do úvahy. Vďaka Elvisovi a teds mladí Briti hromadne objavili niečo, čo ich ospalej a nudnej vlasti (až na nepočetnú vrstvu londýnskej elity) chýbalo. Objavili štýl. Paul si teda stúpil do radu v holičstve Bioletti blízko kruhového objazdu na Penny Lane a nechal si chlapčenskú hrivu upraviť na elvisovský strih s patkou, sčesanou po stranách „na káčera“. Bohužiaľ, rovnako ako veľa iných štrnásťročných adeptov elvisovského výzoru, musel tráviť všedné dny v školskej uniforme s čiapkou sediacou rovno na hlave, čo spoľahlivo zničilo všetky pokusy o originálny účes, nieto túto kreáciu.

Predpisy o správnom oblečení brali na gymnáziu vážne, na ich dodržiavanie osobne dohliadal sám riaditeľ J. R. Edwards. Hovorilo sa mu výrečne Baz, čo bola skratka slova bastard, a na čiapky bol skutočne pes – kto ju nemal na hlave za všetkých okolností, riskoval citelný trest. Aby Paul tento príkaz splnil a pritom si nepoškodil drahocenného káčera, musel si pripnúť čiapku sponkami ako židovskú jarmulku.

Gymnaziálni mladíci okrem toho zatúžili po rúrach alebo úzkych nohaviciach v štýle teddy boys, ktoré rodičovská generácia neznášala takmer rovnako ako rock'n'roll. Dokonca aj tolerantnému Jimovi sa rúry nepozdávali a nútil syna nosiť široké tmavošedé školské nohavice s výraznými pukmi (hoci v časoch Jimovej vlastnej predvojrovej mladosti nosil úzke nohavice v Anglicku každý, premiérom počínajúc).

Iní chlapci sa s rodičmi na túto tému zúrivo hádali, ale Paul nie. V tom čase sa úzke nohavice v konfekcii ešte skoro nepredávali, človek jednoducho priniesol ku krajčírovi svoje normálne široké a nechal si ich zúžiť. A Paul na to šiel postupne – zo šesťdesiatich centimetrov na päťdesiat, potom na štyridsaťpäť a štyridsať, takže si Jim nič nevšimol.

Vyvíjal aj iné spôsoby, ako otca dostať bez toho, aby mu musel vyložené klamať. „Kúsok od nás bolo krajčírstvo, kde sa nohavice zužovali na počkanie,“ vybavuje

si Ian James. „Paul raz odišiel do školy v predpisovo širokých nohaviciach a potom si ich nechal prerobiť cez pauzu na obed. Keby si to večer otec všimol, mohol Paul povedať, že to sú predsa tie isté, ktoré mal na sebe ráno, a vtedy nikomu nič divné nepripadalo.“

V autobuse cestou do školy vedľa Paula väčšinou sedával jeden spolužiak z gymnázia – bledý chlapec s vážnym výrazom menom George Harrison. Býval v Upton Green v Speke, kúsok od predchádzajúceho domova McCartneyovcov na Ardwick Road, a jeho otec Harry robil vodiča pre liverpoolsky dopravný podnik. Keď do osemdesiatšestky nastúpil Paul na Mather Avenue a pán Harrison bol práve za volantom, cestoval Paul zadarmo.

George chodil na „inšťák“ o ročník nižšie, a to vtedy znamenalo veľký rozdiel, takže sa počas dňa veľmi nestretávali. Zato cestou do školy a späť sa kamarátiť pokojne mohli. Na Paula urobila veľký dojem príhoda, z ktorej bolo jasne vidieť, z akých rozdielnych rodín obaja pochádzajú. Po nejakej nezbede vyfasoval George najčastejší telesný trest na škole, jednu či viac rán dreveným pravítkom na dlaň ruky. „Učiteľ sa netrafil do dlane a udrel ho pravítkom po zápästí, takže tam mal hrču ako čert. Na ďalší deň prišiel do školy jeho otec a udrel učiteľa päťou do nosa. Keby som sa otcovi na výprask sťažoval ja, asi by zahundral niečo o tom, že som si to zaslúžil.“

Po vydaní singla Heartbreak Hotel sa väčšina konverzácie medzi Paulom a Georgeom točila okolo Elvise – preberali jeho úchvatný hlas, skvelé oblečenie aj hru na gitaru, ktorá Elvisovi tak výborne pomáhala očariť nadšené dievčenské publikum. George Paulovi prezradil, že jeho otec vodič hrával počas služby v námorníctve tiež na gitaru, a že on sám gitaru má. Paul odpovedal, že sa učí na trúbku, čo zďaleka neznelo tak pôsobivo.

Mimo školu bol aj naďalej jeho najlepším kamarátom Ian James. Obaja si dávali náramne záležať na svojom elegantnom vzhľade, najmä na účese a oblečení. V Rádiu Luxembourg vtedy hrali nový hit A White Sport Coat (Biela športová bunda) od amerického country speváka Martyho Robbinsa (v Británii s ním pod mierne pozmeneným názvom A White Sports Coat bodovala kapela King Brothers). Paul dospel k názoru, že podobnú súčasť garderóby jednoducho musí mať, a pátral po nej kade-tade. Nakoniec ju v jednom obchode objavil, hoci teda nebola biela, ale svetlohnedá. Zato sa vyznačovala odvážnym strihom podľa najnovšej módy teddy boys a zatváracou chlopňou na náprsnom vrecku. Ian nosil podobnú elvisovskú záklopku a káčera a aj bundu si zaobstaral podobnú, ibaže svetlomodrá.

Okrem toho mal Ian doma gitaru, teda nástroj, do ktorého sa práve zbláznila celá generácia britských mladíkov. Jeho starý otec robil kapelníka miestnemu združeniu Armády spásy v Dingle a gitara bola súčasťou domácej výbavy už v čase, kedy ju všetci považovali len za trochu podradný rytmický inštrument. Keď ale prišla vlna skiffllu a Paul si konečne zaobstaral prvú gitaru tiež, javil sa Ian ako jeho ideálny hudobný partner.

Skiffle sa zrodil z americkej ľudovej hudby počas hospodárskej krízy v tridsiatych rokoch. Chudobní bieli muzikanti vtedy nemali na bežné nástroje, a tak začali improvizovať s tým, čo bolo po ruke – hralo sa na rumple, hrnce či kazoo. V britskom poňatí išlo o zmes blues, country, ľudovej hudby, jazzu a spirituálov, teda napospol žánrov, o ktorých mladí Briti do tej doby väčšinou nemali ani poňatia.

Najväčšou a v podstate jedinou hviezdou tohto štýlu bol Lonnie Donegan, bývalý bendžista jazzovej kapely Chrisa Barbera, podobne ako Paul so škótskymi aj írskymi koreňmi. V šesťdesiatom piatom s rytmickou sekciou Barberovho bandu nahral skifflovú verziu piesne Rock Island Line od bluesového veľikána (a usvedčeného vraha) Huddieho Ledbettera, nazývaného Leadbelly. Námet, teda ceny lístkov na železnici v Rock Islande v americkom štáte Illinois, nebol práve vzrušujúci, ale ono očarujúce slovo rock fungovalo na mladých mužov ako zaklínadlo, nech už ho ktokoľvek použil v akomkoľvek kontexte. V britskej hitparáde sa Rock Island Line vyšplhala na ôsme miesto a bodovala dokonca aj za Atlantikom, čo znamenalo naozajstnú udalosť – že by sa v Amerike chytila americká hudba v britskom podaní, to v tom čase naozaj nemalo obdobu.

Skiffle ponúkol romantizmus v americkom štýle, s nevyhnutnými rekvizitami v podobe nákladných vlakov či väzníc a ich obyvateľov, avšak bez korenia v podobe sexu či výtržníctva, ktorými očaril nástup rock'n'rollu. To obmäkčilo dokonca aj BBC, takže sa v sobotňajšom rozhlase objavil program Saturday Skiffle Club a v televízii podvečerná show pre tínedžerov s názvom Six-Five Special (zámerne odkazujúcim na „železničnú“ romantiku) a skifflovú zvučku. Rock'n'roll bola magická záležitosť, ktorú prevádzkovali tajomní alchymisti, zato skiffle si mohol zahrať prakticky každý majiteľ lacnej akustickej gitary, stačila na to základná trojakordová harmónia bluesovej dvanástky. Ďalšie nástroje sa dali vyrobiť doma na kolene – na basu stačila prázdna škatuľa, násada od metly a zopár drôtov, o rytmický podklad sa postarala už spomenutá rumpľa, na ktorú sa hralo kovovými prstienkami.

To malo na plachých britských chlapcov bez hudobného vzdelania priam neuveriteľný efekt – do tej doby by radšej spáchali harakiri, než by s hudbou vystúpili

pred verejnosťou. Teraz sa však razom po celej krajine rodili nové kapely jedna za druhou. Dávali si exoticky znejúce mená, napríklad Vipers, Nomads, Hobos, Streamliners alebo Sapphires. A obľuba gitár vystrelila do takých hodnôt, že sa v celej krajine vôbec nejaký čas nedali zohnať.

Keď v novembri 1956 Lonnie Donegan vystúpil v liverpoolskom Empire Theatre, bol pri tom aj Paul. Pred koncertom sa schválne motal okolo dverí do zákulisia a dúfal, že zahliadne Donegana cestou na skúšku. S rovnakým cieľom sa ulialo z práce aj zopár miestnych továrenských robotníkov. Donegan sa s nimi zastavil na kus reči a keď zistil, že za ním vyrazili načierno, napísal lístok pre ich šéfa s prosbou, aby ich za to nijako netrestal. Paul čakal, že hviezda pop music bude chladná a skutočnému svetu vzdialená ako skutočné hviezdy na oblohe, a Doneganovo priateľské správanie a vládnoť k fanúšikom na neho urobili veľký dojem.

„Skifflový kráľ“ už v tom období úplne opustil štylizáciu do tuláckych hrdinov z tridsiatych rokov a repertoár ľudových pesničkárov typu Leadbellyho alebo Woody Guthrieho prehrával v saku a viazanke. Spreádzalo ho trio muzikantov v smokingu, medzi ktorých patrila aj virtuózný gitarista Denny Wright. Ten dotyk dokonalosti znamenal pre Paula okamih rozhodnutia – od tejto chvíle túžil už len hrať na gitaru a spievať, čo s trúbkou akosi nešlo dohromady.

Po Doneganovom koncerte sa teda otca spýtal, či by nemohol jeho narodeninový darček vymeniť za gitaru. Jim McCartney, rovnako ako všetci muzikanti jeho generácie, považoval rock'n'roll aj skiffle za nezmyselnú kakofóniu, v ktorej nebolo možné rozoznať jednotlivé tóny. Zato si dobre spomínal, ako sa jeho vlastný otec, tubista z dychovky, kedysi vysmieval Jimovej láske k jazzu a swingu, a rozhodol sa, že bude tolerantný. Paul teda vrátil trúbku do obchodu s hudobníkmi Rushworth and Draper a namiesto nej si odniesol ľubovú akustickú gitaru Zenith v prevedení sunburst. Stála pätnásť libier.

O rady ohľadom hrania požiadal Iana Jamesa, ktorý teraz vlastnil skvelú gitaru Rex. Mala vykrojené telo, aby hráč ľahko dosiahol aj do najvyšších polôh pri sólovej hre. Ian Paulovi predviedol najjednoduchšie akordy G a G7 a naučil ho ladiť, čo pre Paula s jeho skvelým prirodzeným sluchom nebol žiadny problém. Spočiatku skúšal hrať rovnako ako Ian, s ľavou rukou na hmatníku, ale bolo to hrozne náročné a bolo mu to veľmi nepohodlné. Potom niekde natrafil na fotku americkej country hviezdy Slima Whitmana, tiež ľaváka, a uvedomil si, že sa gitara dá držať aj naopak, teda pravačkou na hmatníku, zatiaľ čo ľavá ruka brnká na struny. To, samozrejme, znamenalo nutnosť natiahnuť na gitaru struny v opačnom poradí, aby aj naďalej platilo, že je najtenšia dole a najhrubšia hore. Ochranná doštička, ktorá bráni

poškrabaniu od brnkadla, sa premiestniť nedala, takže zostala na svojom (teraz trochu nezmyselnom) mieste.

Toto všetko sa odohralo necelý mesiac po Maryinej smrti. Na Paula s jeho potlačovaným trúchlením zapôsobil Zenith ako záchranný kruh. Hraníu sa venoval každú voľnú chvíľu, dokonca i na toalete – na vonkajšej aj vnútornej. „Stala sa z toho posadnutosť, úplne ho to pohltilo,“ spomína Mike McCartney. „Gitara prišla v najlepších možných okamih, umožnila mu uniknúť.“

Pri hraní začal aj spievať – tentoraz však nenapodobňoval Elvisa ani Little Richarda, nechal znieť svoj vlastný hlas. Ten bol vysoký a čistý, nepodobal sa žiadnemu z tých, čo vládli hitparádam, možno s výnimkou jazzového speváka Mela Tormého. Keď ale Paul chcel, dokázal vokál slušne rock'n'rollovo pribrúsiť.

A navyše už zložil (alebo, akoby povedal jeho otec, vymyslel) svoju prvú vlastnú pesničku. Volala sa I Lost My Little Girl a na prvý pohľad by mohlo ísť o typické tínedžerské pokukovanie po vyhladnutej dievčine, v skutočnosti sa v nej však vypísal z nešťastia po matkinej smrti. Základom boli akordy, ktoré ho naučil Ian James, teda G, G7 a C, a Ian sa zároveň v Paulovej izbe na Forthlin Road stal jedným z prvých poslucháčov. „Urobilo to na mňa vážne dojem,“ tvrdí dnes. „Predtým som si myslel, že všetky pesničky píše starnúci chlapci na Tin Pan Alley v Londýne. Nepoznal som nikoho, kto by sa o to pokúšal.“

Napriek novopečenej vášni ku gitare nezanevrel Paul ani na piano, hoci momentálne medzi mládežou veľmi stratilo na popularite. Chcel od otca, aby ho začal učiť, lenže Jim bol ako vždy až príliš skromný a sebakritický a trval na tom, že k „naozajstnému“ učeniu je potrebné nájsť profesionála. A to by zasa znamenalo prejsť celým tým začiatočníckym drilom, ktorý Paula ako malého chlapca tak odpudzoval. Keď si Paul spomenul, ako mu jeho dávna učiteľka hudby nevoňala, rozhodol sa vtedy pre učiteľa – muža. Prihlásil sa do kurzu pre úplných začiatočníkov a zaumienil si, že sa za každú cenu naučí noty. Lenže ho to nechytlo o nič viac ako vtedy v ôsmich rokoch, zato mu stále napadali ďalšie a ďalšie melódie, ku ktorým si na pianu dokázal nájsť správne akordy čisto inštinktívne. „Niečo tie pesničky začalo vymýšľať za mňa, bolo úplne jedno, či viem, čo robím, alebo nie,“ popisoval to neskôr.

Z Ameriky začali okrem hudby prúdiť do kín okolo Mersay aj rock'n'rollové filmy. Väčšinou patrili do tzv. exploatačného žánru – ich jediným cieľom bolo poriadne sa zviesť na novej módnjej vlne, kým opadne a zmizne, s čím stále všetci počítali. Mnohé z nich boli čiernobiele, zápletky nestáli za nič a postavy napĺňali všemožné kliše, dej tvoril v podstate len kulisu k hudobným číslam. A potom, v lete 1957, prišiel do britských kín farebný širokouhlý film nazvaný The Girl Can't

Help It, To dievča si nemôže pomôcť, a všetky doterajšie exploatačné filmy prekonal na celej čiare.

Hlavným cieľom tejto satiry na rock'n'roll bolo predviesť zo všetkých strán prírodou mimoriadne obdarenú Jayne Mansfieldovú, medzi účinkujúcich patrili Little Richard, Fats Domino, Platters alebo Freddie Bell and the Bell Boys. Film bol doslova nabitý sexualitou, ktorá na rock'n'rolle toľko prekážala staršej generácii, tu však bola natoľko šikovne a vtipne skrytá vo verbálnej aj vizuálnej rovine, že si ju cenzúra vôbec nevšimla. V najslávnejšej scéne Little Richard mimo obraz vreštal titulnú pieseň, zatiaľ čo kamera zaberala Mansfieldovú, ako kráča po ulici, pričom prítomným pánom praskali sklá okuliarov v rámoch a mlieko orgiasticky striekalo z fliaš.

V koncertných scénach zazneli vo filme dve rock'n'rollové šupy, z ktorých sa okamžite stala žánrová klasika. Tou prvou bola Be-Bop-A-Lula v podaní Gene Vincenta a jeho kapely Blue Caps, čo bola vôbec prvá sprievodná skupina, ktorej členovia boli takisto mladí ako hlavná hviezda a navyše im to v modrých bekovkách úplne rovnako pristalo. A potom tu bol Twenty Flight Rock Eddieho Cochrana, elvisovsky vyzerajúceho mladíka v bielej športovej bunde, s červenou gitarou a sviežim sebaironickým humorom. Jeho dievča bývalo na najvyššom poschodí vežiaka, výťah nejazdil a on tak musel šliapať dvadsať poschodí, čo ho skoro zabilo.

Paul a Ian James sa na film vybrali hneď, ako prišiel do kín. Neskôr si Ian v obchode Currys na Elliott Street kúpil singel Twenty Flight Rock a prehrával si ho znova a znova, až kým neprišiel na to, aké akordy tam hrať. Paul zatiaľ odpočúval text. „Potom sme si to párkrát vyskúšali a zrazu sa do toho dostal,“ spomína James. „A hneď z neho bol Eddie Cochran so všetkým, čo k tomu patrí.“

Na začiatku júla 1957 sa do hitparády vrátil Lonnie Donegan so singlom, pri ktorom zabodovali obe strany – Gamblin' Man a Puttin' On the Style. Skifflových kapiel bolo v Liverpoole čím ďalej viac, žiadna z nich ale zatiaľ Paulovi lano neholdala a on sa tiež nijako aktívne neponúkal.

Z „inšťáku“ poznal dvoch chlapcov, Ivana Vaughana a Lena Garryho, ktorí sa striedali pri base vyrobenej zo škatule na čaj v kapele menom Quarrymen. S premiantom Ivanom, nazývaným Ivy, sa celkom kamarátili, mali podobný zmysel pre humor a aj narodeniny v rovnaký deň, 18. júna. Ivan býval na Vale Road vo Wooltone a čírou náhodou bol jeho susedom a dobrým kamarátom istý John Lennon, šéf Quarrymen.

Šiesteho júla mali Quarrymen hrať na záhradnej slávnosti, ktorú usporadúvala Farnosť sv. Petra vo Wooltone. Ivanovi napadlo, že by na ňu Paul mohol

prísť, a on ho predstaví Johnovi s tým, že by mohol neskôr nastúpiť aj do kapely. Paul súhlasil, zároveň ale na celú akciu pozval aj Iana Jamesa. Hovoril si, že by v tej partii mohlo byť miesto pre oboch, a on by tým pádom mal so sebou nejakú spriaznenú dušu.

Ako noc a deň

Johna Lennona poznal už z videnia – bývali len niekoľko sto metrov od seba, takže na seba natrafiť skrátka museli. Doteraz ale akémukoľvek zblížovaniu sa bránil vekový rozdiel. Paul mal stále len pätnásť, zato John mal mať o tri mesiace sedemnášť. Síce ešte stále chodil do školy, ale vyzeral ako typický teddy boy, vrátane nevyhnutnej porcie agresivity. „Keď tento „týpek“ nastúpil do autobusu, radšej som sa pozeral inam,“ rozprával Paul neskôr. „Bál som sa, že inak jednu schytám.“

Podobné typy by človek rozhodne nečakal na slávnosti v Kostole svätého Petra. Bola to akcia hlavne pre deti, súčasťou bol maškarný sprievod a skautské vystúpenie, všetko vyvrcholilo voľbou detskej kráľovnej krásy. Hlavnou hudobnou atrakciou bol dvadsaťpäťčlenný vojenský orchester cheshirskej jazdy, organizátori sa však rozhodli pridať do programu aj nejakú skifflovú kapelu, aby pritiahli aj tínedžerov z farnosti. A voľba padla na Quarrymen – znie to síce veľmi bizarne, ale ich kapelník kedysi chodil do tunajšej nedeľnej školy a spieval v jej zbore.

Leto v päťdesiatom siedmom bolo v Británii horúce a slnečné, v sobotu šiesteho júla sa však zatiahlo a prišli prehánky. Paul na zraz dorazil na bicykli, na sebe mal obľúbené svetlohnedé sako so striebornými bodkami a najužšie nohavice, v ktorých sa mu podarilo prekĺznuť okolo otca. Neskôr priznal, že ani tak nemyslel na stretnutie s Johnom Lennonom, ako skôr na to, že by potom mohol zbalíť nejakú slečnu.

Woolton bol súčasťou mesta, mal však dosť vidiecku atmosféru. Novogotický pieskovcový kostol stál na kopci, tridsaťmetrová zvonica so štyrmi vežičkami bola údajne najvyšším bodom celého Liverpoolu. Na jednom zo zvetraných náhrobných kameňov na miestnom cintoríne bol nápis pripomínajúci najrôznejších členov nejakej miestnej rodiny. Okrem iného tu stálo:

ELEANOR RIGBY

MILOVANÁ MANŽELKA THOMASA WOODSA

ZOMRELA 10. OKTÓBRA 1939 VO VEKU 44 ROKOV.

Svahovitá lúka za kostolom bola plná typických rekvizít z anglickej záhradnej slávnosti. Stáli tu stánky s domácimi koláčmi, marmeládou a pletenými obalmi na čajové kanvice, prebiehali tu najrôznejšie hry ako hádzanie krúžkov na kolík, kolký a podobne. Na spodnom okraji stálo improvizované pódium, na ktorom Quarrymen odohrali dva sety. Medzi nimi sa odohrala prehliadka liverpoolských policajných psov, presne tých, ktorých bratia McCartneyovci počúvali z cvičiska za domom.

Konečne si Paul mohol toho drsniaka z autobusu číslo 86 poriadne prezrieť bez toho, aby mu niečo hrozilo. Drsniak mal na sebe džínsy a vyžehlenú košeľu a hral na nezvyčajne malú akustickú gitaru s kovovými strunami, ktorá v ničom nemala na Paulov imponujúci ľubový Zenith. Široko posadené oči pod nevyhnutnou elvisovskou ofinou vyzývavo hľadeli na mladistvé publikum, ako keby chceli naznačiť, že si to ich majiteľ rád s niekým rozdá na päste. Na rozdiel od mnohých iných skifflových spevákov sa nesnažil znieť americky, nijako nezakrýval liverpolský prízvuk. Jeho hlas prenikal ako nôž maslom detským štebotaním, cinkaním pohárikov a hrnčekov aj vtáčim spevom.

Čo sa muzikantov týka, boli na tom Quarrymen lepšie ako väčšina skifflových kapiel – okrem tradičnej rumple a basy zo škatule mali druhú gitaru, hral tu aj bendžista a bubeník s kompletnou (hoci malou) súpravou. Zahráli v podstate všetky vtedajšie skifflové hity, napríklad Puttin' On the Style, dokonca s ešte väčším odpičom ako v pôvodnej verzii Lonnieho Donegana. Frontman sa ich však neustále snažil posunúť smerom k rock'n'rollu. Do jeho repertoáru patrila napríklad pieseň Come Go With Me, relatívne čerstvý hit americkej doo-wopovej kapely Del-Vikings. John si trochu upravil text a výslovnosť, takže výsledok znel čisto skifflovo na severoanglický spôsob.

Po druhom sete sa kapela vrátila do farskej sály, kde večer mali hrať znova, tento raz na tanečnej zábave. Po niekoľkých minútach priviedol Ivy Vaughan dnu aj Paula, aby sa zoznámili s Johnom.

Keby v sebe Paul nemal zmysel pre spontánne komediantstvo, asi by stretnutie k ničomu neviedlo. Ian James ešte nedorazil, takže sa mohol oprieť len o Ivana, zato John mal okolo seba celú kapelu, ktorú navyše tvorili prakticky výhradne jeho dobrí kamaráti – hráč na rumple Pete Shotton, basista Len Garry, gitarista Eric Griffiths, bendžista Rod Davis, bubeník Colin Hanton a manažér Nigel Walley.

Predstavili sa jeden druhému tak formálne a strojene, ako to dokážu len tínedžeri. „John bol vždy dosť odmeraný, nikdy neurobil prvý krok,“ spomína si Colin Hanton. „Keď ste sa s ním chceli baviť, museli ste sa snažiť sami.“

Paul však čoskoro prelomil ľady tým, že schmatol gitaru (dnes už si nikto nespomína, či si vybral Johnovu alebo Griffithsovu) a spustil Twenty Flight Rock v dokonalej imitácii Eddieho Cochrana, s elvisovským tremolom a prehĺtanými hláskami. Zahrať kompletný sprievod s charakteristickým plieskaním basových strún a zároveň odspievať text bol sám o sebe slušný výkon, tobôž pre ľaváka na bežnú gitaru pre praváka.

„Bolo to výborné – predviedol sa ako sa patrí, ale zároveň to nepôsobilo nafúkané,“ opisuje to Colin Hanton. „A bolo jasne vidieť, že si aj John hovorí: tak toto by išlo.“

Kapelník Quarrymen mal totiž v skutočnosti jeden dosť nepríjemný hendikep. „John mal spočiatku dosť veľký problém s hraním na gitaru,“ pokračuje Hanton. „Mal ju naladenú ako bendžo, takže používal len štyri struny, a stále nedokázal prísť na to, ako na ňu hrať normálne gitarové akordy. Podľa mňa uvažoval, že hru na gitare úplne vzdá. A keď prišiel Paul a zahral Twenty Flight Rock presne tak, ako to má znieť, dosť ho to vzalo. Potom sa od Paula chcel naučiť prvé posledné.“

Paul mal však v rezerve ešte jeden kus, ktorý sa k onomu „nenamyslenému“ štýlu hodil priam výborne. Priamo vo farskej sále sa postavil k starému pianu, ktoré tam doteraz znelo hlavne pri sprievode chorálov typu All Things Bright and Beautiful, a začal na klávesy vyfukávať valivý basový sprievod Whole Lot of Shakin' Goin' On' od Jerryho Lee Lewisa. V tom momente sa Johnova odmeranosť rozplynula definitívne a on sa k Paulovi pripojil, takže vyšlo najavo, že v ére všadeprítomných gitár zdieľajú okrem iného aj vašeň k pianu. A zblízka sa tiež ukázalo, že sa Johnovi podarilo niekde zohnať pivo, hoci na slávnosti panovala striktná prohibícia. „Pamätám si, ako sa ku mne John nahol, zahral pravačkou takú peknú skladbu v hornej oktáve a pritom z neho ťahalo ako zo suda,“ usmieva sa Paul.

Krátko potom konečne dorazil aj Ian James a všetci sa odobrli do blízkej kaviarne. „Mám pocit, že chlapcom z Quarrymen niekto prišiel oznámiť, že sa ich večerné tanečné vystúpenie ruší,“ spomína si James. „Tak som išiel domov.“

Lenže tanečné vystúpenie sa v skutočnosti nerušilo a Paul s kapelou vydržal až do večera. Z toho si urobil prvú predstavu o tom, aké je to kamarátiť sa s Johnom. Najskôr šli do krčmy, kde však smeli naliať len bubeníkovi Colinu Hantonovi, nikto iný na to nemal vek. Paul teda musel spoločne s ostatnými zaklamať, že má už osemnásť. Potom niekto priniesol správu, že do Wooltonu smerujú nejakí teddy boys z Garstonu a chcú dať milovníkom skiffllu poriadnu nakladačku, na ktorú len tak nezabudnú. Paul, ktorý pôvodne vyrazil na nevinnú cirkevnú slávnosť, mal zrazu dojem, že sa ocitol „niekde medzi mafiánmi“.

Na prvýkrát však na kapelu urobil naozaj skvelý dojem a možno čakal, že ho pozvú na pódium hneď v ten prvý večer vo farskej sále Kostola svätého Petra. Lenže John váhal s prizvaním človeka, ktorého muzikantské schopnosti jednoznačne prevyšujú tie jeho, čo by mohlo ohroziť aj Johnovo postavenie kapelníka. „Do tej doby to stálo na mne,“ vysvetľoval to neskôr. „A teraz som sa musel rozhodnúť, či svoje postavenie zachovať alebo posilniť kapelu.“

Cestou domov sa spýtal hráča na rumplu Petea Shottona, svojho najlepšieho kamaráta v kapele, čo si o tom myslí, a Shotton nadšene prehlásil, že by Paula rozhodne zobrať mali. Tak sa dohodli, že ho oficiálne prizvú spolupracovať – mal to urobiť ten z nich, kto sa s Paulom uvidí nabudúce ako prvý.

K tomu však došlo až o niekoľko týždňov neskôr, keď Shotton vyšiel na Vale Road pred dom, kde s rodinou bývali, a Paul išiel práve okolo na bicykli. „Zastavil, chvíľu sme sa len tak rozprávali a ja som si zrazu spomenul, na čom sme sa s Johnom dohodli,“ hovorí Shotton. „Tak vravím: ‚No a mimochodom, Paul, chceš s nami hrať v kapele?‘ Chvíľu o tom premýšľal, potom prehlásil: ‚Tak áno,‘ nasadol na bicykel a zasa odišiel.“

V skutočnosti John Lennon zďaleka nebol taký tvrdohlavý, za akého ho považovali, a už vôbec to nebol žiadny „hrdina robotníckej triedy“, do ktorej sa neskôr štylizoval sám. Jeho otec Alfréd, lodný stevard, zmizol, keď mal John sedem, a matka Júlia sa so vzniknutou situáciou nedokázala vyrovnáť. Preto Johna zverila do výchovy svojej staršej bezdetnej sestre Mary, ktorú všetci volali Mimi. John vyrastal v tetinom vyleštenom domove vo Wooltone ako v bavlnke, zároveň sa však musel zmieriť s jej prísnu disciplínou a spoločenským snobstvom. Všetko, čo robil ako pubertiak aj v neskoršom veku, sa tak dá považovať za prejav odporu proti dusivému stredostavovskému prostrediu.

Už v ranom veku sa prejavil ako nadaný chlapec, mal podobný talent na písanie aj výtvarnú činnosť ako Paul. Na rozdiel od neho bol však extrémne krátkozraký, takže mu očný lekár predpísal silné okuliare, tie ale John neznášal a odmietal ich nosiť. Charakteristický prezieravý a vyzývavý pohľad bol vtedy v skutočnosti len nekonečnou snahou zaostriť. Krátkozrakovosť bola tiež príčinou ľahko surrealistického nádychu jeho obrazov aj próz a stála aj za nutkavou potrebou urobiť z každého druhého slova nejakú slovnú hračku.

Chodil na základnú školu Dovedale blízko Penny Lane, potom na gymnázium Quarry Bank High School na približne rovnakej úrovni ako Liverpool Institute. Na strednej škole sa z neho stal večný rebel a podvratný živel (okrem iných ho

k tomu neustále posúval Pete Shotton). Nikdy nerobil, čo mal, zato chrľil stohy vtipných a nápaditých poviedok a komiksov, najmä o učiteľoch.

Hoci ho matka dala do výchovy sestry, zostala v Johnovom živote nesmierne dôležitou postavou. Napokon, bývala len kúsok od tety Mimi s mužom, s ktorým mala ďalšie dve deti. Na rozdiel od svojej prísnej sestry bola Júlia Lennonová očarujúca a väčšinou dobre naladená, s bendžom alebo s ukulele dokázala skvelo zabávať spoločnosť. Keď Johna očaril Elvis a rock'n'roll, kúpila mu mamička gitaru a naučila ho prvé akordy, aj keď len na štyri struny ako pri bendže. To mu bohato stačilo na to, aby dal so svojimi spolužiakmi z Quarry Bank High School dokopy Quarrymen. Meno si vypožičali zo školskej hymny, v ktorej sa spievalo, že „chlapci z Quarry majú silu už pred narodením“.

V čase, keď sa John zoznámil s Paulom, pre neho gitara a rock'n'roll znamenali celý svet, nič iné ho nezajímalo. Práve neslávne ukončil štúdium – prepadol pri skúškach zo všetkých hodnotených predmetov a musel prejsť na iný typ školy určený pre menej úspešných adeptov vzdelania (na tom však v tom čase nebolo nič nezvyčajné). Od septembra mal preto chodiť na umeleckú školu Liverpool College of Art.

Nakoniec uplynuli skoro tri mesiace, než Paul do Quarrymen definitívne nastúpil. Počas prázdnin mal ešte iný program, okrem iného išiel s Mikom do skautského tábora do národného parku Peak District v grófstve Derbyshire a ďalší týždeň strávil v tábore mládežníckej organizácie Butlin vo Filey v Yorkshire. Tam boli obaja bratia od matkinej smrti vôbec prvý raz.

Prišiel tak o prvý koncert Quarrymen v liverpoolskom klube menom Cavern, kde sa v tom čase hral predovšetkým tradičný jazz. Skiffle sa všeobecne považoval za jazzovú odrodu, a mal teda do Cavernu prístup, rock'n'roll však nie. Keď John spustil Elvisov hit Don't Be Cruel, okamžite na pódiu pristál lístok od manažéra klubu Alana Sytnera: „Vykašlite sa na ten blbý rock!“

Jedným z vedúcich v tábore vo Filey bol aj Paulov a Michaelov nevlastný bratranec Mike Robbins, ružolíci chlapík s mohutnými fúzami. Mal okrem iného za úlohu usporiadať táborové kolo celoštátnej talentovej súťaže vyhlásenej časopisom People, kde sa hralo o finančné odmeny v celkovej hodnote viac ako päťtisíc libier. Paul so sebou samozrejme mal ako vždy gitaru a do súťaže sa prihlásil aj s Michaelom ako The McCartney Brothers, podľa už vtedy slávneho amerického bratského dua Everly Brothers.

Želaný efekt, pravda, trochu pokazil mladší z bratov McCartneyových, pretože si v predchádzajúcom skautskom tábore zlomil ruku a stále ju nosil zavesenú v šatke na krku. Spoločne zaspievali Bye Bye Love práve z repertoára Everly Brothers

a potom sa samotný Paul pustil do Little Richardovej Long Tall Sally. Lenže boli podľa oficiálnych pravidiel súťaže príliš mladí, a dokonca ani ich bratranec a zároveň organizátor súťaže nedokázal zabrániť ich diskvalifikácii. Mohli sa aspoň utešovať tým, že hneď po vystúpení získali nadšenú fanúšičku – dievča menom Angela z Hullu. Nevybrala si však Paula, ale jeho poraneného bračeka.

Prvý platený koncert s Quarrymen teda Paul absolvoval až 18. októbra v New Clubmoor Hall v Norris Green. Bohužiaľ sa jeho výkon ani vzdialene nepriblížil k tomu, ako skvele sa v kapele uviedol na slávnosti vo Wooltone. John mu v setliste vyhradil sólovú inštrumentálnu pieseň Guitar Boogie Arthura Smitha, čo by pre niekoho, kto dokáže výborne zahrať a zaspievať Twenty Flight Rock, mala byť úplná hračka. Lenže Paulovi sa uprostred skladby úplne poplietol prstoklad a celé to dokonale pokazil.

V tom období Quarrymen hrali v lepšom prípade dva tri koncerty týždenne, väčšinou niekde na periférii Liverpoolu. Na vystúpenia jazdili normálnym mestským poschodovým autobusom, gitary a rumplu na kolenách, bicie Colina Hantona v batožinovom priestore pod schodmi. Väčšinou sa hralo v obecných alebo cirkevných sálach, často v tých, v ktorých už to pred nejakými tridsiatimi rokmi roztáčal Paulov otec so svojím Jim Mac Jazz Bandom. Promotéri boli napospol chlapíci v stredných rokoch s ulízanými vlasmi a príliš aromatickou vodou po holení, hudbu pre mladých úprimne neznášali, na druhej strane sa z nej však snažili niečo vytrieskať, než – ako si ešte stále mysleli – zasa zmizne niekde v nenávratne. Quarrymen väčšinou nedostali viac ako zopár libier dohromady, vyplácaných v polkorunách, šilingoch, penny alebo dokonca aj polpenny. Niektorí promotéri pridávali puntičkárske písomné hodnotenia ich výkonu, všetci však hľadali akúkoľvek zámienku, ako mladým muzikantom odmenu zoškrtiť alebo úplne zobrať.

Chodili na nich tínedžerky v mamičkovských dlhých šatách a zapínacích svetříkoch, vlasy samá kučera, prípadne s „domácou trvalou“, a tancovali s chlapcami, k ich najodvážnejším módnym kreáciám patrilo sako a šedé flanelové nohavice. Tanečníci aj muzikanti ostrážito strážili dvere, keby sa v sále náhodou ako opití desperádovia z divokého západu zjavili obávaní teddy boys z Garstonu. Okrem tanečných zábav hrala kapela aj na občasných akciách v golfových kluboch, na firemných aj súkromných večierkoch (na tých súkromných nedostávali zaplatené, ale mali zdarma pivo a jedlo) a raz aj na bitútku.

Po koncerte na nich väčšinou čakalo zopár fanúšičiek, následné aktivity končievali bozkávaním, hrou kradmých prstov alebo v najlepšom prípade skutočným

sexom „na stojáka“ niekde pri stene. Hlavne John nemal nikdy dost – jeho sexuálny apetít bol podľa všetkého neukojiteľný, podľa vlastných slov raz deväťkrát za jediný deň masturboval (a aj tak prehrál stávkou s Peteom Shottonom, pretože tvrdil, že dosiahne dvojciferné číslo).

John napokon fungoval ako šéf Quarrymen nielen na pódiu, ale práve aj pri pravidelnej hromadnej masturbácii, väčšinou doma u Nigela Walleyho. Teraz sa ich zúčastňoval už aj Paul. Usadili sa v kreslách, zhasli a každý si užíval sám so sebou, pričom na povzbudenie a inšpiráciu preskakovane vykrikovali mená sexuálnych bohýň od Giny Lollobrigidy po Brigitte Bardotová. Len John vo vrcholnom okamihu občas atmosféru schválne zhodil výkrikom „Winston Churchill!“

„Keď do kapely nastúpil Paul, všetko sa zmenilo, ale rozhodne nie cez noc,“ spomína Colin Hanton. „Bol prefíkaný ako líška. Hneď na začiatku mu došlo, že John sám seba vidí ako najvyššieho šéfa, na druhej strane sa ale od Paula potreboval poriadne naučiť akordy, aby mohol hrať viac rock'n'rollových vecí. A Paul pochopil, že si vplyv v kapele najľahšie získa, keď sa o to bude snažiť nenápadne.“

Zopár členov kapely malo len mizivý hudobný talent, skiffle obsiahol celý ich hudobný obzor a s nejakým vývojovým smerom k rock'n'rollu sa pri nich vôbec nedalo počítať. Najlepším príkladom bol Pete Shotton sa svojou rumplou, lenže práve on bol Johnovým najvernejším kumpánom už od detských papučiek, a tak mal v kapele úplne neotrasiteľnú pozíciu.

Ďalším Lennonovým kamarátom z detstva bol Nigel Walley. Pôvodne hral v Quarrymen na basu, potom sa stal ich manažérom, rozdával vizitky s nápisom „The Quarrymen – Prijímame angažmán“ a rozosielal ručne písané listy majiteľom a manažérom klubov a koncertných sál. Pritom mal rovnaký podiel na zárobkoch ako muzikanti. Paul navrhol jeho podiel znížiť na obvyklých manažérskych desať percent, keď na to ale John nijako vrúcne nezareagoval, už sa k tomu nevracal. „Vtedy si Paul ešte dával pozor, aby nezachádzal príliš ďaleko,“ pokračuje Colin Hanton. „Bol v kapele nový a musel sa krotiť.“

Paul a John však v mnohých ohľadoch neboli takí rozdielni, ako by sa mohlo zdať. Obaja vášnivo milovali rock'n'roll a obaja ho túžili hrať na rovnakej úrovni ako ich americké idoly. Obaja boli tiež umelecky založení, sčítaní a dobre jazykovo vybavení, okrem toho radi a dobre kreslili. Mali aj rovnaký zmysel pre humor, vypestovaný dlhoročným počúvaním Spika Milligana a Petra Sallera v Goon Show na BBC. Johnove vtipy boli však nemilosrdne kruté, Paul bol decentnejší a láskavejší.

Jeho vplyv na Quarrymen sa však okamžite prejavil v ich pódiovej prezentácii. „Bolo poznať, že rozumie showbusinessu, zatiaľ čo Johna zaujímala len hudba,“ glo-suje to Colin Hanton. Doteraz muzikanti na pódium chodili v tom, čo mali práve na sebe, teraz ale John súhlasil s Paulovým návrhom uniformy. Tvorili ju čierne nohavice, biela westernová košeľa a čierne kovbojské motýliky.

23. novembra sa vrátili do New Clubmoor Hall, kde Paul pred časom pokazil Guitar Boogie. Tentoraz bol pevne rozhodnutý predviesť sa v lepšom svetle. „Mal na sebe to svetlohnedé sako, čo si vzal už na tú slávnosť vo Wooltone, a oznámil Johnovi, že si ho chce vziať aj na pódium,“ rozpráva Hanton. „No a zopár dní pred koncertom prišiel aj John v saku, ale v krémovom – bolo ešte svetlejšie ako to Paulovo. Zjavne mu tak chcel ukázať, že je lepší, aj keby sa Paul staval na hlavu.“

V ten večer počas koncertu vznikla slávna fotografia Quarrymen, ktorá sa od tej doby objavuje v rôznych publikáciách neustále. John očividne spieva prvý hlas, Paul ho sprevádza. Obaja na sebe majú spomenuté saká a sú z muzikantov jediní. Ostatní zostali v košeliach a zjavne netušia, že sa kapela práve rozdelila na šľachtu a plebs.

Po Paulovom príchode začala kapela skúšať častejšie a muzikanti brali skúšky vážnejšie ako predtým. Väčšinou sa skúšalo priamo u McCartneyovcov, čo Paulovi samozrejme dodávalo istú autoritu. Jim McCartney bol vykázaný do kuchyne a z malej obývačky na Forthlin Road sa stala regulárna skúšobňa. Otec ale nechcel, aby Mike zostal v ústraní, tak mu zaobstaral najskôr bendžo a potom regulárnu bledomodrú bicu súpravu. Mike sa pustil do bubnovania s obvyklým zápalom a veselou myslou. Ako vždy ohľaduplný Paul pri jeho bubnovaní radšej chodil von a počúval, či sa hluk nešíri príliš ďaleko. Lenže Mikovej zlomenej ruke sa už nevrátila pôvodná sila a pozíciu stáleho bubeníka Quarrymen Colina Hantona tak neohrozil.

S horším prijatím sa stretli, keď John zvolal skúšku domov k tete Mimi na Men-love Avenue vo Wooltone. Mimi jeho hudobné sklony vždy úprimne neznášala, odmietala aj obyčajné piano, pretože jej pripomínalo krčmy pre nižšie vrstvy. A absolútne nechápala, ako napokon nikto z jej generácie, že by skiffle či podobná hudba mohli viesť k skutočnému úspechu. „Tá gitara je pekná vec, John,“ znelo jej chýrne varovanie, „ale nikdy ťa neuživí.“

Zato Paul pri týchto návštevách zistil všetko potrebné o stredostavovskej nob-lese, v ktorej John vyrastal. Dvojdom Mimi nemal len číslo, ale aj oficiálne meno Mendips, a interiér pripomínal zmenšené panské sídlo s „rannou izbou“, falošnými tudorovskými trámami, oknami z farebného skla a nápadne vystaveným honosným

porcelánovým riadom. V niektorých izbách boli dokonca zvončeky, ktorými v predvojnových časoch obyvatelia privolávali služobníctvo.

Už len samotné meno Mimi u Paula vyvolávalo predstavu urodzenej dámy zo starého sveta, s kožušinovým vlniakom cez ramená a dlhou cigaretovou špičkou (hoci sa Johnova teta v skutočnosti volala Mary, rovnako ako Paulova nebožka mamička, a tiež kedysi pracovala ako zdravotná sestra). Mimi zasa každého Johnovho kamaráta podozrievala, že chce jej synovca skaziť, pričom tejto kategórii podľa nej jednoznačne vládol Pete Shotton. Paula do rovnakej skupiny zaradila jednoducho preto, že kedysi býval v sociálne vylúčenej časti Speke. „Keď som ho videla prvýkrát, pretože ho k nám John priviedol, len som si pomyslela: prekristapána, čo je zasa toto,“ spomínala Mimi neskôr. „Vyzeral oveľa mladší ako John, a ten mal pre tieto bezprizorné deti slabosť. Hneď som si povedala: aha, ďalší Shotton.“

Neobmákčili ju ani Paulove dokonalé spoločenské spôsoby. „Iste, správať sa vedel. Až príliš dobre, povedala by som. Rozprával takým tým nóbl spôsobom a ja som mala pocit, že si zo mňa uťahuje. Vravela som si, že to na mňa iba hrá. Votrel sa k Johnovi a teraz sa snaží urobiť dojem. Keď šiel konečne domov, vravím Johnovi: „Čo z neho budeš mať? Je mladší ako ty, a navyše zo Speke!“

Keď potom Paul prišiel na návštevu znovu, Mimi na Johna vždy sarkasticky volala, že tu má „mladého pána“. „Hnevala som Johna, že sú ako noc a deň, pripadali mi jednoducho každý úplne iný,“ rozprávala neskôr. „A John sa toho chytil a začal teatrálné vyrevať: Noc a deň! Noc a deň! A pritom sa hrozne hlúpo uškŕňal.“

Jednoznačne najpríjemnejšie skúšky si tak Quarrymen užívali u Johnovej mamičky Julie v Springwoode, zopár kilometrov od Menlove Avenue. Júlia tam bývala s priateľom, vrchným čašníkom Johnom Dykinsom, a ich dvoma dcérami. Tu mohla kapela zakaždým počítať s milým prijatím – temperamentná žena s gaštanovými vlasmi bola v podstate jedinou Johnovou spriaznenou dušou vo svete dospelých.

Júlia a John žili toľko rokov oddelene, že sa k nemu správala skôr ako staršia sestra než ako matka. Jej milo chaotická domácnosť na Blomfield Road sa pre neho stávala vítaným útočiskom, kedykoľvek už mal plné zuby dokonale vypracovaného Mendipsu a uštipačných poznámok tety Mimi o prišernom rock'n'rolle. Mimi Júliinmu domovu pohrdavo vravela „brloh neresti“, Johna však o to viac lákal.

U Júlie postupne skúšali v rôznych miestnostiach, akustické nástroje však zneli na počudovanie najlepšie v kúpeľni s obkladačkami. A úplne najlepšie to bolo, keď

sa spoločne postavili do vane. Júlii toto zabratie životne dôležitých priestorov ani trocha neprekážalo, dokonca ani v prípade, že sa vo vani práve kúpali jej dve malé dcéry, Júlia mladšia a Jacqueline. Vtedy ich proste z vane rýchlo vyhnala aby do nej mohli vliezť Quarrymen. Keď sa ku kapele pripojil Paul, správava sa k nemu rovnako milo ako k ostatným a on z nej bol úplne mimo. Po jeho odchode často ľútosťivo vrtela hlavou: „To je ale chudák. Takto prísť o matku.“ Nikto netušil, že onedlho nebude v kapele sám.

Hlavnou zmenou, ktorú Paul do kapely na konci roka 1958 zaviedol, bol George Harrison.

Počas predchádzajúceho roka sa vyložene skamarátili. George stále chodil na Liverpool Institute o ročník nižšie, stále spolu jazdili autobusom, a hlavne zdieľali vášeň ku gitarám a rock'n'rollu. George mal iba štrnásť a v školskej uniforme vyzeral ešte mladší, bez ťažkostí ale spĺňal všetky Paulove kritéria správneho chlapca: bol premýšľavý a všímavý, mal zmysel pre suchý humor a ticho, no dôsledne vzdoroval všetkým formám authority. Mimo školy sa obliekal podľa poslednej módy, nosil saká v talianskom štýle s tromi gombíkmi, nohavice bez manžiet a topánky, ktorým sa hovorilo mušľovky – boli totiž také špicaté, že to vyzeralo, akoby sa nimi dali vyberať mušle zo škrupín ako háčikmi.

Z Paula a Georgea sa stali natoľko dobrí kamaráti, že spolu cez prázdniny dokonca odišli na turistiku po anglickom juhu. Každý mal na chrbte len malý batoh, jazdili stopom a živili sa špagetami a mliečnou ryžou z konzervy. Raz stopli nákladniak, ktorému úplne chýbalo sedadlo pre spolujazdca, takže sa George musel usadiť na skrinke s radiacou pákou a Paul na batérii. Prešli len pár kilometrov a potom Paul vykrikol od bolesti. Batéria sa dostala do kontaktu s kovovými zip-sami na zadných vreckách jeho džínsov a elektrický prúd mu dve značky v tvare zipsov vypálil do kože na zadku.

Týmto spôsobom došli až do Paigntonu v Devone, zopár nocí prespali pod kloúkum na pláži a potom stopovali späť do severného Walesu. Smerovali za Paulovým bratrancom Mikom Robbinsom, ktorý stále pracoval pre tábor organizácie Butlin, teraz v Pwllheli. Do tábora ich ale nepustili, tak pokračovali ďalej na Chepstow – už na tom boli tak biedne, že poprosili na miestnej polícii, či by ich na noc nepustila do cely. Nepustila, tak prespali na drevených lavičkách na miestnom futbalovom ihrisku.

Paul už dlho myslel na to, že by Georgea mohli vziať do Quarrymen. George bol hrdým majiteľom skvelej gitary Hofner President, ktorá stála zopár pekných

týždenných platov jeho otecka vodiča, a teraz sa z amerických platní učil do poslednej noty sóla a riffy, čo bola pre väčšinu mladých britských amatérskych gitaristov stále ešte nedosiahnuteľná meta. Z Quarrymen navyše v poslednom čase mizol jeden muzikant za druhým. Ivan Vaughan sa napriek svojej temperamentnej povahe a vtipným výrokom rozhodol venovať výhradne škole, z rovnakého dôvodu odišiel aj bendžista Rod Davis. Najmenej muzikálny člen kapely Pete Shotton pochopil, že sa jeho čas naplnil, keď mu John rozbil basu o hlavu, a prihlásil sa ako kadet na onú policajnú akadémiu na Mather Avenue, ktorej cvičisko začínalo hneď za domom McCartneyovcov. Tretím gitaristom popri Johnovi a Paulovi bol však stále Johnov spolužiak a dávný kamarát Eric Griffiths.

Johna Paul na Georgea upozornil rovnako nenápadne, ako pred časom pripravoval otca na zúžené nohavice. George najprv len tak chodil na koncerty a vyzeral skôr ako verný fanúšik než ako potenciálny člen kapely. Medzitým Paul Johnovi rozprával o tom, ako jeho kamarát zo školy „dáva sóla“ a sem-tam utrúsil, že zborové skifflové brnkanie už nestačí a správna rock'n'rollová kapela poriadneho sólového gitaristu skutočne potrebuje, napríklad niekoho ako Cliffa Gallupa z Vincenových Blue Caps. Lenže George bol o dva a pol roka mladší ako John a vyzeral stále ako malý chlapec, aj v tom elegantnom saku a špicatých topánkach. Pre Johna to bol „ten drobec, čo sa motá okolo“, čo v podstate platilo ešte veľa rokov potom.

Nakoniec však zvíťazili muzikantské schopnosti. George sa naučil najnovší hit, americkú inštrumentálnu pieseň Raunchy od Billa Justisa (v Británii to slovo nepoznali, a tak nikto nevedel, že znamená „sexy“). John z toho bol taký nadšený, že Georgea nútil hrať Raunchy opakovane, akoby to bol živý jukebox. Eric Griffiths dostal okamžite a bez škrupúl padáka a „ten drobec“ so skvelou gitarou Hofner President sa stal členom kapely namiesto neho.

Aj John sa už skôr snažil písať piesne, v skutočnosti si ale myslel to isté, čo Paul a jeho otec – že ide o umenie, ktoré poriadne zvládajú len profesionáli. Potom však obaja zo dňa na deň zmenili názor a mohla za to jedna americká rock'n'rollová kapela s „hmyzím“ menom. Volala sa Crickets, čiže Cvrčky, tvorili ju štyria mladíci a v britskej hitparáde v päťdesiatom siedmom a päťdesiatom ôsmom zaznamenala slušný počet zabodovaní. Dvadsaťjedenročný šéf Buddy Holly spieval pozoruhodným zajakavým a čkavým hlasom, do toho hral sóla na elektrickú gitaru, a navyše ešte písal väčšinu materiálu, niekedy spoločne s ďalšími spoluhráčmi.

Pre Quarrymen a ďalšie skifflové skupiny, ktoré sa chystali prejsť k rock'n'rollu, bol Holly doslova darom z nebies. Jeho zvuk, akokoľvek novátorský, v podstate

stál na úplne jednoduchých gitarových akordoch a postupoch, ktoré bežní muzikanti normálne ovládali. Nahrával tak s Crickets, ako aj sólovo, čo znamenalo stály prísun nových skladieb. Len za niekoľko mesiacov tak poskytol svojim britským učňom celý repertoár.

Životopisných informácií o amerických hudobných hviezdach vtedy veľa k dispozícii nebolo a o Hollym tak nejaký čas nevedel nikto skoro nič, dokonca ani to, či je biely alebo čierny. Mnohých prekvapilo, že ide o vysokého belocha z Texasu, so Stratocasterom na krku a masívnymi okuliarmi s rámami z rohoviny. Vďaka tomu bolo razom po školáckom komplexe z okuliarov, vinou ktorého tak dlho okolo seba zízal poloslepý John Lennon. Ten si teraz okamžite zohnal rámy podľa Hollyho štýlu a konečne, ako Paul opisoval, „uzrel svet“. Ani nové okuliare však neplánoval nosiť na pódiu, a dokonca ani na verejnosti.

Hollyho hudba však očarila oboch – tak gitara, ktorá z jednoduchých akordov dokázala vykúzliti takú drámu, ako aj zajakavý a ľahko napodobiteľný hlas, prípadne doteraz nepočuté zvukové experimenty s ozvenou alebo originálnym aranžmánom. Najviac ich ale fascinovalo, že si Holly píše piesne sám. Túto hudbu a texty nepísal žiaden uhladený profík v stredných rokoch, ktorý niekde v kancelárii na Tin Pan Alley rýmuje láska-páska, ale človek len o pár rokov starší ako sú oni. Všetko si hrá s vlastnou kapelou a každá skladba je ešte originálnejšia a pozoruhodnejšia ako tie predchádzajúce.

Leto v päťdesiatom ôsmom prinieslo nielen veľký hit Buddyho Hollyho Rave On, ale tiež ďalší dôkaz, že Quarrymen berú po Paulovom príchode svoje hranie podstatne vážnejšie ako predtým. Až doteraz nemali žiadnu možnosť svoju produkciu nahrávať, aby si ju potom mohli pustiť a opravovať chyby. Iné kapely mali magnetofóny a nahrané pásky posielali manažérom a majiteľom klubov. Lenže robustné kotúčové prístroje stáli v roku 1958 veľa peňazí a Quarrymen na taký luxus so svojimi dvojlíbrovými zárobkami nemali ani náhodou.

Potom sa raz John dopočul o predajni s elektrotechnikou, ktorú v Liverpoole prevádzkoval chlapík menom Percy Phillips. Ten okrem toho viedol aj súkromné nahrávacie štúdio neďaleko centra. Mohol tam prísť ktokoľvek a zo svojej nahrávky si urobiť skutočnú platňu, čo bola rozhodne lepšia vizitka ako nahraná magnetofónová páska.

Quarrymen o niečo skôr prišli o ďalšieho člena – basista Len Garry ochorel na ťažký zápal mozgových blán. Takmer ho to stálo život a strávil mnoho týždňov v nemocnici. Paul tým pádom dostal ďalšiu šancu rady kapely trochu posilniť a priviedol spolužiaka z Liverpool Institute menom John Duff Lowe. Predtým spieval

v zbore v Liverpoolskej katedrále, teraz vyhrával na piano arpeggia v štýle Jerryho Lee Lewisa. Na nahrávanie k Percymu Phillipsovi teda Quarrymen vyrazili ako skutočná rock'n'rollová kapela – John, Paul a George na gitary, k tomu pianista Lowe a bubeník Colin Hanton.

Phillips mal štúdio v obývačke svojho viktoriánskeho terasovitého domu v štvrti Kensington, pomenovanej podľa bohatej a luxusnej časti Londýna. Na prvú stranu singlu si Quarrymen vybrali prvý a doteraz najväčší hit *Cricket's That'll Be the Day*. Prvý hlas spieval John, Paul a George ho sprevádzali a George k tomu viac či menej presne napodobňoval Hollyho štrngavé gitarové sólo. Béčko patrilo Paulovej piesni *In Spite of All the Danger*, inšpirovanej Elvisovou *Tryin' to Get to You*, ktorú Paul prvý raz počul v skautskom tábore. Vlastne to bola úplne autentická country balada s výborným dvojhlasom Lennona a McCartneyho a trocha neistým tretím hlasom Georgea.

Za jedenásť šilingov a jednu šesťpencu (asi 67 penny) získali Quarrymen desaťpalcovú platňu z hliníka a acetátu. Na žltom strede s logom Kensington sa ani neobjavil ich názov, len tituly piesní a mená autorov. Písal ich ručne Paul, *In Spite of All the Danger* je ako výraz uznania Georgeovým nahrávkam pripísaná dvojici McCartney – Harrison.

Ďalšiu kópiu si nemohli dovoliť, takže sa o platňu striedali – každý ju mal k dispozícii týždeň, aby ju mohol prehrať rodine a kamarátom, a potom ju poslal ďalej. Lenže pianista John Duff Lowe odovzdanie nejako nezvládol, nikomu sa nechcelo ho naháňať a Lowe z kapely čoskoro odišiel bez toho, aby platňu od neho dostali späť. Znovu sa na svete vynorila až po dvadsiatich troch rokoch a razom získala štatút najcennejšej nahrávky všetkých čias.

Dnes sa zvyšní účastníci akcie nedokážu úplne zhodnúť, kedy sa presne nahrávanie konalo, na pamätnej tabuli na niekdajšom dome Percyho Phillipa v Kensingtone však stojí dátum 14. júl 1958. Ak nahrávka vznikla skutočne v ten deň, mala dosť desivú dohru. Hneď na druhý deň totiž Johnovu matku Júliu zabilo auto, keď prechádzala cez ulicu zopár metrov od domu tety Mimi.

Vo filme *Nowhere Boy* z roku 2009, ktorý vykresľuje Johnovu mladosť, na matkinu smrť John reaguje ako typický adolescent tretieho tisícročia s poruchou sebaovládania. Najskôr vrazí Paulovi pästou, potom sa mu vrhne do náručia a hystericky mu vzlyká na ramene. Lenže britskí chlapci v päťdesiatych rokoch boli vychovaní vo viktoriánskej tradícii, ktorá podobné emocionálne výlevy vo všetkých spoločenských vrstvách zakazovala. John bol, samozrejme, zdrcený od žiaľu, ale dusil to v sebe, rovnako ako Paul po smrti Mary McCartneyovej dva roky predtým.

Ich vzájomná harmónia však získala ďalší, veľmi smutný rozmer. V ďalších rokoch, keď už ich miloval celý svet, sa občas prestali kontrolovať, o svojom smútku sa otvorene rozprávali a niekedy sa im obom aj zaleskli slzy v očiach.

Ked' boli s Paulom spolu, John vždy úplne ožil

Keď na jeseň v päťdesiatom siedmom John nastúpil na Liverpool College of Art, malo ho to okrem iného vzdialiť od dvoch kamarátov z Liverpool Institute, s ktorými teraz tvorili základ Quarrymen. Lenže ono ich to v skutočnosti naopak zblížilo. Obe školy sa totiž nachádzali v rovnakom komplexe neoklasicistických viktoriánskych stavieb, v ktorých pôvodne sídlil „inštitút mechaniky“. Umelecká škola na Hope Street tak priamo susedila s „inštitútom“ na Mount Street. Keď Paul s Georgeom sedeli v triede, mali Johna len pár metrov od seba cez stenu.

Keby sa John do nového života náležite ponoril, mohlo ešte všetko dopadnúť úplne inak. Lenže on na vysokej škole nezapaľoval do okolitého prostredia presne tak isto ako na strednej. Stále si úzkostlivo strážil svoj proletársky imidž teddy boya, spolužiakov (teda až na atraktívnejšie dievčatá) sa stránil a odmietal hovoriť o čomkoľvek okrem rock'n'rollu.

Umelecká škola a gymnázium už dlho fungovali v oddelených budovách, z jednej do druhej sa ale dalo prejsť cez malý dvorček. Paul a George sa teda s Johnom mohli potajomky schádzať cez obednú pauzu a cvičiť súhru na gitary. Medzi vysokoškolskými študentmi by gymnazisti za normálnych okolností pôsobili dosť nápadne a hneď by ich niekto poslal naspäť na ich územie. Lenže vynaliezavý Paul mal školskú nášivku pripnutú k saku len zatváracím špendlíkom, takže ju mohol kedykoľvek strhnúť. A keď si zvliekol aj školskú viazanku s čiernymi, zelenými a zlatými pruhmi, splynul so študentmi vysokej školy vo svojom čiernom saku a bielej košeli bez akýchkoľvek problémov.

Johnova spolužiačka Helen Andersonová si pamätá, ako Paula ťahal dnu, načo sa k nim o niečo neskôr pripojil ako verný tieň na pohľad mladší George. Všetci traja chodili do bufetu na lacný obed, väčšinou na hranolčeky, a potom sa aj s gitarami zašli do niektorého z prázdnych portrétnych ateliérov, pokiaľ možno do čo najväčšieho. Nezvyčajne krásna Helen mala úplne výnimočné privilégium, vyhradené len pre niekoľkých ľudí – mohla byť pri ich skúškach osobne. „Paul vždy vytiahol školský zošit a zapisoval si do neho texty,“ spomína. „Občas tie skúšky boli dosť

vypäté, John sa totiž občas správal dosť agresívne, keď sa snažil niečo dosiahnuť, lenže Paul stále trval na svojom. Keď boli s Paulom spolu, John vždy úplne ožil.“

Zato spoločné skladanie väčšinou prebiehalo v súkromí. Najprv skúšali v Johnovej malej izbe doma v Mendipse – sedeli vedľa seba na úzkej posteli, ale bolo tam tak málo miesta, že do seba narážali hlavami gitár. Ďalšou prekážkou bývala teta Mimi, ktorá sedela v obývačke hneď pod nimi a neustále hrešila na „škreký“, ktoré k nej doliehali cez strop. Zanedlho ich vykázala na jediné miesto v dome, odkiaľ ju hudba nerušila, teda na presklenú prednú verandu. Bolo tam nevlúdne, bol tam prievan a navyše si tam nebolo kam sadnúť, avšak zvuk gitár príjemne rezonoval v skle.

Tetuška Mimi tvrdohlavo odmietala oceniť čokoľvek, čo jej synovec s „mladým pánom“ zložili. „John na mňa volal: ‚Mimi, toto sme teraz urobili, chceš si to vypočuť?‘ A ja na to: ‚Ani náhodou. A už aj maž na verandu,‘“ rozprávala neskôr. A keď už si niečo vypočula poriadne a došlo jej, že to rozhodne žiadne škreký nie sú, len z toho urobila ďalší spôsob, ako Johna potrápiť. „Raz som ho hrozne nahnevala, keď som mu povedala, že podľa mňa Paul hrá na gitaru lepšie ako on. Úplne sa vytočil, nahnevane udrhel do gitary. Zjavne spolu celkom súperili.“

Jediné miesto, kde sa mohli pokojne sústrediť, bol Paulov domov, kde sa hudbe odjakživa darilo, zvlášť keď bol otec v práci. John nemal s vynechávaním prednášok na vysokej škole žiadny problém, zato Paul šiel poza školu (alebo „zatiehol“, ako sa po liverpoolsky hovorilo) vôbec prvýkrát. Tu konečne partnerstvo začalo fungovať naplno – sedeli v malých, ale pohodlných kreslách oproti sebe pri krbe, krk jednej gitary mieril vľavo, druhej vpravo. „Zrazu som nemusel premýšľať, ako by som tú pieseň zložil, stačilo, keď som sledoval Johna,“ spomínal si neskôr Paul. „Ako keby som sa díval do zrkadla.“ Úplne rovnako im to fungovalo so spevom. Johnov ostrý vedúci hlas sa miešal s Paulovým sprievodným vokálom vo vysokej polohe ako ocot s panenským olivovým olejom.

Na povzbudenie do seba v maličkých kuchyni liali nekonečné hrnčeky čaju a fajčili lacné cigarety značky Woodbine, prípadne si napchávali fajku Paulovho otca čajom Typhoo. A keď im muzikantská inšpirácia došla, spisovali na prenosnom písacom stroji komediálne monológy a krátke skeče v štýle Goon Show (Johnovi išlo písanie až prekvapivo rýchle a bez chýb). Inokedy volali ľuďom, ktorých mali práve v zuboch, a robili si z nich sofistikovaný posmech.

Jim McCartney vzápätí zistil, čo sa deje, nesnažil sa tomu však nijako zabrániť, hoci by sa sám musel zodpovedať z Paulovho záškoláctva, keby ho odhalili. V skutočnosti Jima trápilo kamarátstvo oboch chlapcov úplne rovnako ako tetu

Mimi, ale k Johnovi sa správal vždy pohostinne. Len súkromne (a celkom oprávnene, ako sa neskôr ukázalo) Paula varoval: „Daj si pozor, ten ťa dostane do problémov.“

Skúšky sa často pretiahli až do večera, takže domov prišiel tak Jim, ako aj Paulov brat. Z Michaela sa medzitým stal nadšený amatérsky fotograf a oboch muzikantov prieběžne fotil. Okrem iného sa mu párkrát podarilo zachytiť Johna v buddyhollyvských okuliaroch, ktoré v tom čase ešte pred verejnosťou ukrýval.

Tesne pred Vianocami, po skúške, ktorá sa pretiahla až skoro do polnoci, si John okuliare ako vždy zložil a vo svojom obvyklom stave polovičnej slepoty sa vydal pešo domov po Mather Avenue. Na druhý deň sa Paulovi zmienil o „divných ľuďoch“, ktorí bývajú v jednom z domov, okolo ktorých prechádzal. Bola hlboká noc a zima a oni aj tak „hrali karty v prednej záhradke“. Paul sa tam zašiel pozrieť a len zízal – domnelí kartári boli v skutočnosti Josef, Maria a malý Ježiško v osvetlenom Betleheme.

Ešte stále mal Paul v hlave zopár piesní, ktoré si chcel dorobiť sám a nechať si ich pre seba. Pripadali mu totiž až príliš tradičné, skôr podľa otcovho vkusu, a teda nie pre Johnove uši. „Nebolo úplne jasné, že zo mňa vážne musí vyrásť rocker,“ glosoval to neskôr. „Trebárs When I'm Sixty-Four mala znieť ako pre Sinatru.“

Záškoláctvo nakoniec malo neblahé dôsledky. V lete 1958 šesťnásťročný Paul robil záverečné skúšky, prešiel však v jedinom predmete – vo francúzštine. Znamenalo to stráviť väčšinu ďalšieho roka v piatom ročníku a potom ísť na skúšky znovu. Na druhý pokus už sa do učenia zahryzol lepšie a úspešne prešiel skúškami z angličtiny, anglickej literatúry, výtvarnej výchovy a matematiky, opäť ho však vyhodili z dejepisu, zemepisu, dejín náboženstva a nemčiny.

Následne nastúpil do šiesteho ročníka rozloženého na dva roky, ktorý končil vyššou úrovňou maturity. Po nej väčšinou nasledovala univerzita alebo iná forma vyššieho vzdelania. Lenže Paul z nejakého dôvodu nebol ohodnotený ako študijný typ, namiesto toho dostal odporúčanie, aby sa prihlásil do učiteľského kurzu ako Georgeova staršia sestra Louisa. Prípadnú aprobáciu naznačili dva predmety, z ktorých bol pri maturite najlepší, teda výtvarná výchova a angličtina.

Na angličtinu chodil k Alanovi Durbandovi, ktorý na Liverpool Institute výučbu angličtiny viedol. Bol to výborný a inšpiratívny kantor, okrem iného zakladateľ liverpoolskeho divadla Everyman Theatre a autor celého radu učebníc. Paul na neho spočiatku žiadny veľký dojem neurobil: „V triede ho vôbec nebolo vidieť, akoby ho to ani trochu nezajímalo.“

Jeho prístup sa však úplne zmenil, keď čítali Chaucerove Canterburské poviedky. Aby Durband vyvrátil pochybnosti študentov ohľadom stredovekej angličtiny, začal ich upozorňovať na množstvo odkazov na zadky či prdy. „Zrazu ho to chytilo. Na prvý pohľad bolo vidieť, že ho na Chaucerovi niečo zaujalo, a potom aj na iných preberaných autoroch. Mal zjavne veľmi rád slová a spôsoby ich využitia, rád sa učil, ako s jazykom pracovali iní. Podľa mňa proste už vtedy túžil napísať niečo, čo by si ľudia zapamätali.“

Ani taký osvietený učiteľ však nebral Johna Lennona či Quarrymen vážne – bolo to pre neho len márnenie cenného času, ktorý by Paul mohol venovať štúdiu. A rok 1959 na tom nezmenil vôbec nič.

Hneď spočiatku sa do nich zahryzla smola. Prvého januára popoludní sa vracali autobusom zo svojho zvyčajného pôsobiska vo Wilson Hall, kde práve odohrali koncert na novoročnej zábave spoločenského klubu autobusovej dopravy v Speke. Vystúpenie dohodol Georgeov otec, člen klubového výboru, a honorár obsahoval okrem iného toľko piva zdarma, že Paul skoro vôbec nedokázal hrať. V postupnom vytriezvení cestou domov niekto nejakou poznámkou popudil bubeníka Colina Hantona tak, že Colin vystúpil aj s bicími o stanicu skôr a už sa do kapely nikdy nevrátil.

A celkovo to vyzeralo, že rock'n'rollu dochádza štava, že mali pravdu tí, ktorí ho považovali len za krátkodobú módnú vlnu a rockové hviezdy za obyčajných podvodníkov. Elvis urobil verejné pokánie tým, že nastúpil do armády a nechal si obradne ostrihať svoju úžasnú ofinu a kotlety. Nedosiahnuteľne ukričaný Little Richard so svojou jedinečnou agresívnou hrou na piano zrušil svetové turné a oznámil, že sa stane kňazom. Kariéra Jerryho Lee Lewisa smerovala po britskom turné strmo k zemi, keď sa zistilo, že sa dopustil bigamie a oženil sa so svojou trinásťročnou sesternicou. A potom 3. februára zahynul pri leteckom nešťastí Buddy Holly a s ním aj J. P. Richardson, prezývaný Big Bopper, a šestnásťročný latinskoamerický rocker Ritchie Valens. Táto tragédia zasiahla Quarrymen najviac – na Hollyho jednoduché trojakordové songy a gitarové riffy sa stále veľmi spoliehali.

Aj v Amerike striedal jeden rockový škandál druhý, a najhoršia bola úplatkárska aféra, do ktorej sa namočilo mnoho špičkových diskdžokejov, vrátane Alana Freeda prezývaného Moondog, ktorý dal rock'n'rollu meno. Teraz to vyzeralo, že škandály nový štýl nenapraviteľne poškodili. Zamračených, chvastajúcich sa a ukričaných rockerov vystriedali ulízaní chlapi s pekným školeným hlasom. Väčšinou sa volali Bobby a každý ich nádych či pohyb bez ťažkostí plnil hygienické aj estetické normy, takže boli dokonale neškodní.

Pulzujúca a vzrušujúca hudba prežívala len na bluesových, rhythm'n'bluesových a rockabilly platniach, tie sa však v Británii dali oficiálne zohnať len za veľké peniaze v špeciálnych londýnskych obchodoch. Lenže Liverpool mal ako prístav svoje vlastné pokútne obchodné kanály, transatlantické plavby v tom čase ešte kvitli naplno. Námorníci na lodiach križujúcich oceán do New Yorku a späť (podľa názvu lodnej linky sa im vravelo Cunard Yanks, Amíci z Cunardu) so sebou vozili najnovšie americké platne a zásobovali nimi hudbu milujúcich príbuzných, prípadne kamarátov muzikantov. Vypukli preteky o to, kto sa ako prvý naučí najnovšie bomby od Chucka Berryho, Carla Perkinsa, Bo Diddleyho alebo kapely Coasters a začne ich hrať naživo.

V týchto pretekoch stáli oproti doteraz skifflovým Quarrymen desiatky veľmi dobrých rock'n'rollových kapiel s menami, z ktorých americká inšpirácia jasne sršala – Kingsize Taylor and the Dominoes, Karl Terry and the Cruisars, Derry and the Saniors, Cass and the Cassanovas, Rory Storm and the Hurricanes a ďalšie. Ich členovia boli väčšinou o niečo starší, chodili do práce na dobre platené miesta v prístave alebo v továrňach a mohli si tak dovoliť vkusné obleky aj úctyhodný arzenál gitár, saxofónov a zosilňovačov z hudobného obchodu Hessy. Ak však Quarrymen chceli pomýšľať na vstup do tejto lepšej spoločnosti, potrebovali niečo ešte dôležitejšie ako peniaze – totiž bubeníka. Jeden výborný hral v Stormových Hurricanes, mal smutné oči a býval v Dingle. Volal sa Ritchie Starkey, na pódiu však používal pseudonym Ringo Starr.

Pôvodný bubeník Quarrymen Colin Hanton nehral bohvieako, ale mal vlastné bicie, i keď malé, takže sa na neho nikto nehneval. Teraz to vyzeralo tak, že za neho nedokážu zohnať náhradu. Aj tá najzničenejšia súprava z bazára stála minimálne dvadsaťpäť libier. A kto ich mal, ten hľadal skôr kapelu zloženú z dospelých, s tými padnúcimi oblekmi a saxofónmi, nie študentov umeleckej školy a dvoch gymnazistov.

John, Paul aj George však mali svoju hrdosť a rozhodne odmietali vyskočiť za Colinom z autobusu a prehovárať ho k návratu. Pokračovali teda ďalej len s tromi gitarami, lenže koncertné príležitosti rýchle ubúdali. Každý promotér mal zrazu tú istú otázku: „Kde máte bubeníka?“ Odpoveď, že rytmus hrajú na gitary, neznela príliš presvedčivo, keď mohol majiteľ klubu za rovnakú cenu získať kapelu so skvelým Ringom Starrom alebo niekým podobným.

Ich jediné verejné vystúpenie za asi osem mesiacov (ak nepočítame spoločné brnkanie v prázdnych ateliéroch na Liverpool College of Art) tak prebehlo na rodinnom večierku McCartneyovcov v dome Paulovej tety Gin. Medzi hosťami bol aj

kamarát bratranca Iana Dennis Littler, ktorý mal tiež kapelu, podstatne úspešnejšiu ako Quarrymen. Paul, John a George sa mu do nej pokúsili hromadne vnútiť, avšak neúspešne, pre Littlera boli príliš mladí a neskúsení.

Aby striasli skifflový imidž, premenovali sa na Japage 3, čo bola skratka z ich krstných mien. Lenže to nikto nevedel správne vysloviť (malo sa to čítať „džej-pejdž“) a nový názov navyše vyvolával asociáciu Japoncov, stále dosť nešťastných pri spomienke na vojnu. V lete už z toho bol George taký nešťastný, že vzal fušku v inej kapele pomenovanej Les Stewart Quartet. Tí mali bubeníka aj stály angažmán v kaviarni Lowlands na predmestí West Derby.

Koncom augusta sa jedna obyvateľka blízkej štvrte Hayman's Green, Mona Bestová, rozhodla prestavať pivnicu svojho rozľahlého viktoriánskeho domu na kaviareň s klubom pre svojich synov Roryho a Petera a ich kamarátov. Les Stewart Quartet mali v novom klube hrať hneď prvý večer 29. augusta, ale kapelník Stewart sa na poslednú chvíľu zháčil, takže George zohnal Johna a Paula a ponúkol, že pôvodnú kapelu nahradia. Pani Bestovej absencia bubeníka nijako neprekážala a hneď prikývla. Vystúpili opäť ako Quarrymen, trio navyše posilnil aj ďalší prebehlík z Les Stewart Quartetu, gitarista Ken Brown.

Všetci štyria muzikanti navyše dostali ešte jednu prácu – mali majiteľke klubu a jej synom pomôcť s finálnou úpravou priestorov. John teda pokreslil steny tanečnej sály rôznymi tvarmi, ktoré vyzerali ako indiánske, a Paul (ktorého výtvarné sklony si spoluhráči do toho času skoro ani nevšimli) zasa namaloval dúhové pruhy nad výklenok, v ktorom mali hrať. Mona milovala starý film Alžír, z ktorého pochádza kedysi slávny výrok „pod so mnou do Kašbachu“. A práve toto sexom voňajúce meno, anglicky Casbah, dala i novému klubu.

Štvrť West Derby týždňom veľa zábavy neponúkala, takže otvorenie nového klubu (hoci bol pôvodne myslený ako privátny) pritiahlo množstvo ľudí. Vystúpenie Johna, Paula, Georgea a Kena Browna v malom výklenku pod Paulovou dúhou na strope tak malo značný ohlas. Aj bez bubeníka si chlapi viedli tak dobre, že im pani Bestová okamžite ponúkla pravidelné sobotné večerné hranie za honorár troch libier. Keď sa správa o novom klube objavila v miestnych novinách, začali sem prúdiť aj návštevníci z iných okolitých štvrtí, a dokonca aj z centra, a záujem prejavili aj ďalšie kapely. Netrvalo dlho a pani Bestová musela zobrať vyhadzovača, aby strážil pri dverách a obzvlášť podozrivých jedincov radšej nevpušťať dnu.

V tom čase udržiaval Paul niekoľko nezáväzných vzťahov s dievčatami z publika. Jedna z nich bola trocha staršia ako ostatné, volala sa Layla a príroda ju obdarila veru štedro. Schádzali sa, keď v rámci brigády strážiła deti, čo bol šikovný

spôsob, ako ukoristiť zopár ničím nerušených hodín na gauči. Ďalšie dievča, Julie Arthurová, neter komika Teda Raya, ho prvýkrát uviedla do sveta celebrit. Ale prvú naozajstnú lásku spoznal v klube Casbah.

Volala sa Dorothy Rhoneová, hovorilo sa jej Dot a bola to drobná šestnásťka z Childwallu. Nedávno opustila strednú školu Liverpool Institute High School for Girls (prísne oddelenú od chlapčenského gymnázia) a teraz pracovala v drogérii. Spočiatku ju priťahoval skôr John a jeho drsný vzhľad, lenže ten už v tom čase stabilne chodil so spolužiačkou Cynthiou Powellovou a Dot sa teda preorientovala na Paula.

Bola to doba, kedy vo vzťahoch hrali prím muži a nikto to nespochybňoval, a už vôbec nie na priemyselnom severe Británie. Pritom však zároveň platilo, že práve liverpoolske dievčatá dokážu svoje práva obhajovať v rámci možností celkom slušne. Lenže Dot pochádzala z rodiny, ktorú tyranizoval alkoholický otec – prístavný kontrolór, a tak bola až nezvyčajne bojzlivá a vôbec si neuvedomovala svoju očarujúcu krásu.

Ako Paulova stála priateľka sa musela (tak ako podobne poddajná Cynthia s Johnom) podriaďiť takmer viktoriánskym zákonom poslušnosti a pokory. Paul zďaleka nebol taký despota ako John, ktorý bol schopný fyzicky napadnúť kohokoľvek, koho podozrieval z náklonnosti k svojej Cynthii. Aj tak mala však Dot v klube Casbah zakázané tancovať s cudzími mladíkmi, dokonca aj so starými kamarátmi. Rovnako ako Cynthia dostala aj ona za úlohu zmeniť si vizáž, aby viac pripomínala Johnov i Paulov spoločný idol, teda Brigitte Bardot. Musela si teda zafarbiť vlasy na blond a začať nosiť úzke sukne a sieťované pančuchy.

Oveľa dôležitejšie však bolo, že sa k nej Paul správal láskyplne a pozorne, často ju objímal, s jej drobnou postavou ju držal v náručí ako bábiku. A v porovnaní so svojím vlastným nešťastným domovom, kde od násilia nikdy nebolo ďaleko, si u Paula vyslovene užívala pohodu a jednoduché šťastie, najmä keď sa na Forthlin Road zišli strýkovia, tety, bratrance a sesternice a všetci si spoločne zahrali a zaspievali. „To som predtým v živote nezažila,“ rozpráva. „Bola to nádhera.“

Počas dvojmesačného hrania Quarrymen v Casbah sa muzikanti dosť zblížili s Monou Bestovou a skamarátili sa aj s jej synom Peteom. Mal osemnásť a peknu tváričkou trochu pripomínal hollywoodsku hviezdu Jeffa Chandlera. Quarrymen stále hľadali bubeníka, a preto zastreli ušami, keď pani Bestová synovi kúpila bledomodré bicie, na ktoré mu to navyše celkom šlo.

Potom prišiel 10. október a štvrtému gitaristovi Kenovi Brownovi nebolo po príchode do klubu dobre. Materská pani Bestová ho teda ospravedlnila

z vystúpenia a namiesto toho ho postavila k dverám ako uvádzača. Po koncerte však trvala na tom, že dostane rovnaký podiel pätnásť šilingov (75 penny) ako ostatní muzikanti.

Predstava, že sa kapela má takto deliť s niekým, kto v ten večer vôbec nestál na pódiu, podľa Browna vytočila predovšetkým Paula. „Vždy bol veľmi na peniaze – John nikdy žiadne nemal, zato Paul si strážil každú penny. A teraz bol úplne bez seba. Vybehol von a kričal: ‚A dosť! Už tu nikdy hrať nebudem!‘“

Za rozchodom s domovským klubom, ku ktorému sa John aj George bez protestov pripojili, mohlo byť aj presvedčenie, že čoskoro nebudú musieť hrať za obyčajné tri libry. O pár dní neskôr sa zúčastnili talentovej súťaže Discoveries alebo Objavy. Usporadúval ju uhľadený Kanadan Carroll Levis a víťazom sľuboval slávu v celoštátnom meradle. Tesne pred vystúpením v Liverpool Empire si na základe okamžitého impulzu zmenili meno na Johnny and the Moondogs, čo malo uctiť tak americkú kapelu Johnny and the Hurricanes, ako aj slávneho a teraz očierneného diskdžokeja Alana Freeda, ktorému sa hovorilo Moondog.

John už sa o úspech v Objavoch pokúšal s prvou inkarnáciou Quarrymen pred Paulovým príchodom, ale vtedy ich porazila kapela s detským basistom (musel na basu zo škatule na čaj vyliezť, aby na ňu mohol hrať). Johnny and the Moondogs si však aj s absenciou bubeníka viedli oveľa lepšie, ľahko prešli prvým kolom v Empire a postúpili do semifinále, ktoré sa malo konať 15. novembra v manchesterskej sále Hippodrome.

Tam doplatili na vlastnú chudobu – vystúpenie sa pretiahlo a oni museli odísť, aby chytili posledný vlak do Liverpoolu. Tým pádom vo finálovom kole, ktoré rozhodlo o celkových výsledkoch, vôbec nehrali. Cestou autobusom na stanicu Paul navyše zistil, že už nemá ani na lístok.

Zvyšní traja sa usadili vo vagóne na fajčiarskom hornom poschodí a Paul zatrpknuto nadával na nástupišti. V tom čase práve z vlaku vystupoval akýsi muž, ktorý Paulovo lamentovanie začul a bez slova mu vtlačil do ruky dvojšilingovú mincu. Paul za ním bežal až ku schodom do podchodu a tam na neho zo všetkých síl zavolal: „Milujem ťa!“

V zime sa budúcnosť kapely ocitla ešte na tenšom ľade ako doteraz, pretože John z ničoho nič objavil, že mu toho umelecká škola ponúka predsa len viac ako len skúšobňu zadarmo. Za toto tvrdenie však nemohli ani tak učitelia, ako skôr spolužiak Stuart Sutcliffe, s ktorým John v druhom ročníku chodil na kurz maľby.

Deväťnásťročný Sutcliffe patril k najnadanejším študentom celej fakulty. Ako abstraktný maliar a sochár mal taký talent a schopnosti, že sa ho učitelia prakticky už ani nesnažili čokoľvek naučiť. Pred štyrmi rokmi sa v aute vo vysokej rýchlosti zabila mladá hollywoodska hviezda, herec James Dean, z ktorého sa okamžite stala ikona mladej generácie pred nástupom rock'n'rollu, taký Elvis bez hudby. Sutcliffe, ktorému všetci hovorili proste Stu, mal v sebe niečo z Deanovho skľučujúceho a zároveň poetického imidžu – a ako sa neskôr ukázalo, ani jemu osud bohužiaľ nevymeral dlhý život.

Okrem výtvarného nadania bol vášnivý čitateľ, jeho literárny aj všeobecne kultúrny prehľad bol vskutku obdivuhodný. Od chvíle, kedy ho s Johnom spolužiak Bill Harry zoznámil, mal Stu k cynickému a ironickému teddy boyovi bližšie ako ku ktorémukoľvek z učiteľov.

To od Stuarta sa John dozvedal o francúzskych impresionistoch, tak trochu rock'n'rollových vydedencoch svojej doby, aj o amerických beatnikoch, ktorí duch rocku vniesli do poézie aj prózy ešte skôr, ako táto hudba vôbec vznikla. Kapela, ktorá doteraz tvorila celý jeho svet, sa ocitla (Paulovými nahnevanými slovami) na vedľajšej koľaji a John namiesto hrania diskutoval so Stuum, Billom Harrym a ďalšími študentmi o Van Goghovi, Picassovi, Kerouacovi, Ferlinghettim alebo Corsovi s tak serióznym nadšením, aké doteraz pri žiadnej téme nikdy neprejavil.

Zo všetkého najlepšie však bolo, že Stu motivoval Johna k skutočnému výtvarnému umeniu, nielen ku groteskovým karikatúram, a výsledky potom dosť chválil. To bola ďalšia studená sprcha pre Paula, ktorému išlo kreslenie tiež výborne, a navyše toho o Matissovi alebo Picassovi vedel dosť už v desiatich rokoch. Keby so Stuum nesúperili o Johnovu pozornosť, mohli byť pokojne najlepšími kamarátmi, takto medzi nimi však vždy existovala určitá priepasť, ktorú sa im nikdy nepodarilo úplne preklenúť.

Vo svojej práci si bol Stu dokonale istý sám sebou, inak ním však zmietala vnútorná neistota, hlavne ohľadom vzhľadu a nepríliš vysokej postavy. A John v ňom túto neistotu občas podnecoval a živil – nedokázal sa toho zbaviť ani pri kamarátovi, ktorý na neho urobil taký dojem. „To bol skrátka celý on, občas sa tak pohrával s ľuďmi,“ spomína Bill Harry. „Keď ste sa mu postavili a neuhli, rešpektoval to a už to na vás druhýkrát neskúsil. Zato keď u niekoho vycítil nejakú slabosť, hneď to využil. Stu bol jemný a slušný chlapec a John ho zhadzoval tak, akoby si to pri nikom nedovolil, a už vôbec nie pri Paulovi.“

Päťdesiate roky končili, nikto nevedel, čo príde po nich, a partnerstvo Lennona a McCartneyho muselo odolávať stále silnejším tlakom. John sa odsťahoval od tety

Mimi a býval v spoločnej izbe so Stuom vo veľkom byte v blízkosti Liverpoolskej katedrály, ktorý obývala nesúrodá zmes študentov a študentiek. Do Mendipsu sa však často vracal, keď potreboval peniaze, prípadne najesť sa či vyprať. Jeho presťahovaním skončili spoločné pesničkárske skúšky na Forthlin Road – kreslá oproti sebe pri krbe, školský zošit podpísaný „Lennon a McCartney – originálne piesne“, fajka napchaná čajom Typhoo, to všetko bolo minulosťou.

Keď sa John vymanil spod vplyvu dominantnej tety, vyvolalo to v ňom konečne mohutnú emocionálnu reakciu na matkinu smrť, ktorú bol doteraz nútený potláčať. Nikdy si príliš nerozumel s alkoholom, a teraz sa začal opíjať pravidelne. V opitosti u neho často prepukli násilnicke sklony, takže rozbíjal telefónne búdky alebo močil do výťahovej šachty na fakulte. Navyše sa v škole popri cigaretách a pive zoznámil aj s novou drogou. Nosné inhalátory Vicks, predávané v každej drogérii, mali knôť napustený benzédriinom, a keď ho človek chvíľu žul, mohol sa úplne legálne a za pár drobných veľmi účinne zrajtovať. S pomocou inhalátora tak John vydržal hore celú noc, či už na večierku alebo pri nekonečných manických debatách, a jeho záchvaty krutosti, deštrukcie alebo násilia voči iným boli ešte prudšie a menej predvídateľné ako predtým.

Trio John, Paul a George bolo viac-menej na bode mrazu, nemali bubeníka, a dokonca ani stály názov. Názov Johnny and the Moondogs už nikdy nepoužili, príliš im pripomínal tú nešťastnú noc v Manchestri. Keď už si na nich niekto spomenul, vravel im „tá fakultná kapela“, pretože najčastejšie hrali na tanečných zábavách Johnovej umeleckej školy. John požiadal študentské odbory o PA systém a členovia riadiaceho výboru Stu a Bill Harry jeho zakúpenie skutočne zo školských fondov presadili, avšak s podmienkou, že nikdy neopustia priestory školy (muzikanti si ho samozrejme vzápätí odniesli a v škole ho už nikdy nevideli).

Obaja gymnazisti si po nejakom čase vydobyli neoficiálny štatút čestných študentov umeleckej školy a mohli prichádzať a odchádzať, ako sa im páčilo. Spoločne s Johnom, Stuom a Billom sa zúčastnili aj „Pantomímy“, čo bol pouličný sprievod vo výstrednom oblečení, pri ktorom účastníci vyberali peniaze na dobročinné účely. Teda okrem Johna, ktorý obsah svojej pokladničky okamžite ukryl do vrečka.

„Raz som Paula na Pantomíme stretol,“ potvrdzuje to Harry. „Okolo nohavíc mal sukňu a na hlave bodkovanú šatku.“ Paul mal skutočne preoblečenia vždy rád, dokonca aj po tom, čo sa z nich stalo nutné bezpečnostné opatrenie.

Už sa zmierili s tým, že zostanú bez bubeníka, napriek tomu chceli rytmiku trochu posilniť. A dospeli k názoru, že na to najlepšie poslúži relatívna novinka – elektrická basgitarra, ktorej temné dunenie sa čím ďalej tým častejšie ozývalo

z amerických platní a občas aj z tých britských. Lenže basgitary, ak sa vôbec dali zohnať, stáli ešte viac ako nové bicie súpravy. Dokonca aj úspešné miestne rock'n'rollové kapely si niečo podobné mohli dovoliť len vo výnimočných prípadoch.

Riešenie sa naskytlo onedlho, postaral sa oň výtvarný talent Stu Sutcliff. V novembri 1959 bol jeden z jeho obrazov vybraný na prestížnu výstavu John Moores Exhibition, ktorú obchodný magnát a filantrop Moores usporadúval vo Walker Art Gallery každé dva roky. Stu za obraz dostal šesťdesiatpäť libier – a práve toľko čírou náhodou práve v obchode Hessy stála vynikajúca lubová basgitarra Hofner President. Stu v živote nedržal v ruke ani obyčajnú gitaru, John ho ale presvedčil, aby Presidenta kúpil a pripojil sa k „fakultnej kapele“.

Predstava, že s nimi v kapele bude hrať úplný začiatokník, Paula nijak nenadchla, najmä keď na seba ten začiatokník upútal toľkú Johnovu pozornosť. Podľa Georgea sa s tým ale nakoniec zmieril so slovami: „Je lepšie mať basového gitaristu, čo nevie hrať, ako ho nemať vôbec.“

Priateľstvo medzi Johnom a Paulom sa vždy upevnilo cez prázdniny, keď vypadli zo školského kolobehu. Počas nasledujúcej Veľkej noci spoločne navštívili Paulovu sesternicu Bett, ktorá spoločne s manželom Míkom Robbinsom prevádzkovala krčmu U líšky a psov v Caversham v grófstve Berkshire na juhu Anglicka. Bett bola tiež veľká hudobná fanúšička – práve ona prvý raz Paulovi pustila My Funny Valentine od autorov Rodgersa a Harta, ktorej verš „Don't change a hair for me/Not if you care for me“ (Nemeň vlasy kvôli mne/ak ti o mňa ide“) Paul vždy považoval za vrchol textárskej dokonalosti.

Vzdialenosť viac ako tristo kilometrov do Berkshire prešli stopom, gitary so sebou a U líšky a psov strávili týždeň, pričom spali spolu na jednom malom lôžku, nevinne ako malé deti. Vždy večer k nim do izby chodil Mike Robbins a prv ako zhasol svetlo, rozprával im, ako spieval v rozhlasovej vokálnej kapele Jones Boys.

Za to, že pomáhali s prevádzkou krčmy, mohli si v nej zahrať ako akustické duo. „Hráme v sobotu, na plagátoch sme ako Nerk Twins,“ písal Paul na pohľadnicu bratovi a pokračoval skoro rovnako nadšeným tónom: „Možno budem točiť pivo!“

Plagáty si navrhli sami, pri voľbe repertoáru sa rozhodli využiť Robbinsa a jeho skúsenosti s organizovaním zábavy v táboroch. Poradil im, aby nezačínali priamo rock'n'rollovým slávnym hitom „Be-Bop-A-Lula“ od Gena Vincenta, ako plánovali, ale skôr niečím melodickým, trebárs „The World Is Waiting for the Sunrise“ od Lesa Paula a Mary Fordovej. K rock'n'rollu sa dostanú potom.

Vystúpenie prebehlo vo výčape hostinca, teda v jeho najmenej honosnej miestnosti, pričom Paul s Johnom sedeli na barových stoličkách. Vzhľadom

k sebaironickému názvu kapely („nerk“ je v liverpoolskom slangu niečo ako pomätenec) nebolo jasné, čo od nich očakávať, a prizierajúce publikum tvorili aj tak len traja ľudia. Druhý koncert v nedeľu napoludnie dopadol síce lepšie, ale nie oveľa.

Keď ale odišli zasa na sever, jeden zo stálych hosťov u Líšky a psov sa Mika Robbinsa spýtal: „Kde máš tých svojich pomätencov? Síce vedeli čerta starého, ale aspoň priniesli trocha života do krčmy.“

A čo z teba akože bude, Paul? Tommy Steele?

Pomaly sa začínalo prejavovať aj Paulovo reklamné nadanie. Niekedy v apríli 1960 napísal koncept listu miestnemu novinárovi menom Low, ktorý o jeho kapele zamýšľal niečo napísať a pýtal sa na podrobnosti. Dnes už nikto nezistí, či list nakoniec bol skutočne odoslaný a či predmetný článok naozaj vznikol alebo nie. Koncept písaný Paulovým úhladným rukopisom sa predsa len zachoval. Prezrádza, že v tom čase kapela ešte nemala meno ani bubeníka, o rytmus sa stále mali postarať výhradne gitary.

Vážený pán Low,

ospravedlňujem sa, že píšem s oneskorením, dúfam, že ešte nie je príliš neskoro. Tu sú tie informácie o kapele, o ktoré ste mali záujem.

Skupinu tvoria štyria mladí muži – Paul McCartney (gitara), John Lennon (gitara), Stuart Sutcliff (basa) a George Harrison (ďalšia gitara), a volá sa . . . Toto nástrojové obsadenie vyzerá trochu fádne, všetci členovia sú však veľmi dobrí inštrumentalisti a vďaka tomu znie ich produkcia až prekvapivo rozmanite. Základný rytmus stojí na druhej dobe, k nej sa ale v poslednej dobe pridáva slabší dôraz na dobu prvú, takže výsledok pripomína štvordobovú rytmickú schému obvyklú v tradičnom jazze. Príčinou je očividne vplyv p. McCartneyho staršieho, ktorý v dvadsiatych rokoch viedol jednu z najlepších miestnych jazzových kapiel Jim Mac's Jazz Band.

Hlavnou vášňou kapely je však moderná hudba, čo dokazuje okrem iného skutočnosť, že John a Paul za uplynulé tri roky spoločne zložili už viac než 50 piesní, balád aj rýchlejších kúskov.

Johna Paul v liste označuje za vodcu kapely, hoci ho v zozname členov zaradil až na druhé miesto. Píše o ňom, že je „vynikajúci gitarista a benjista“ a okrem toho „skúsený karikaturista“. Seba samého potom v osemnástich rokoch predstavuje ako študenta angličtiny na Liverpoolskej univerzite, a tiež zdôrazňuje, že okrem gitary ovláda aj piano a bicie.

Nevinné klamstvo ohľadne univerzitného štúdia dokazuje, ako Paula trápilo, že zostáva posledným gymnazistom v kapele. George Harrison bol síce ešte o rok mladší, ale z Liverpool Institute medzitým odišiel a začal sa učiť za elektrikára na obchodnom učilišti Blacklers v centre mesta. Podobne ako John a Stu mohol aj George zostať vonku, dokedy chcel, a opiť sa ako Dán, zatiaľ čo Paul zakaždým myslel na to, aký musí byť hneď ráno čerstvý, aby mohol ísť do školy a pripravovať sa na júlovú maturitu.

Keď krčmy v centre zavreli, chodilo stále ešte neznáme kvarteto muzikantov do malej kaviarne Jacaranda na Slater Street, kde porcia toastov s džemom stála len päť starých penny (dve nové). Suterén sa v noci menil na klub, kam po večerných koncertoch pravidelne chodili oslavovať lepšie liverpoolske kapely ako Cass and the Cassanovas alebo Derry and the Seniors.

Jacaranda patrila tridsaťročnému Allanovi Williamsovi, čo bol robustný kučeravý Walesan s pirátskou čiernou briadkou a čínskou manželkou menom Beryl, ktorá sa starala o kuchyňu. O liverpoolskej hudobnej scéne toho Williams mnoho nevedel a sprvu si ani neuvedomil, že tí štyria „povaľáči“, čo mu dlhé hodiny okupujú miesta v kaviarni bez toho, aby si čokoľvek objednali, sú v skutočnosti kapela.

Zato mu neušiel Sutcliffov výtvarný talent. V tom čase sa Williams práve chystal usporiadať akciu, ktorej dal názov Liverpool Arts Ball. Vzorom bol londýnsky festival Chelsea Arts Ball konaný v Royal Albert Hall, na ktorom bohémovia z Chelsea predvádzali pred celou Britániou svoj sklon k nahote a opilstvu na verejnosti (niečo také sa v tom čase nevidelo práve často). Svoju ešte o niečo opustenejšiu verziu festivalu zamýšľal Williams usporiadať v St. George's Hall a chlapcov najal, aby mu s tým pomohli – Stu mal vymýšľať scénu, úlohou Johna, Paula a Georgea bolo vyrobiť a ozdobiť karnevalové vozy, ktoré vo finále čakalo rituálne zničenie. Okrem toho mali zaobstaráť nástennú maľbu na dámskych toaletách v Jacarande.

Začínalo to vyzerať tak, že by ich Allan Williams mohol sponzorovať, čo okrem iného znamenalo, že už celkom vážne potrebujú dobrý názov. Skúšali niečo vymyslieť kolektívne, nakoniec ale názov vybrali John a Stu a Paulovi ho oznámili v jeden večer počas prechádzky po Gambier Terrace ku katedrále ako hotovú vec. Podľa vzoru Hollyho Crickets, teda Cvrčkov, sa rozhodli pre Chrobáky – Beatles, avšak

s A uprostred, aby to pripomínalo jednak hudbu – beat čiže rytmus, tak aj amerických „beatnikov.“ A aby tých slovných hračiek nebolo málo, malo sa to vyslovovať pretiahnuto ako „beat all’s“, teda „porazíme všetkých“.

Paul ani George, ktorý sa všeobecne veľmi nepresadzoval, nemali nič proti. Zato kapely z Jacarandy to jednoducho považovali za veľmi zlý nápad. Brian Cassar, charizmatický frontman Cass and the Cassanovas, prehlásil, že sú blázni, ak chcú opustiť takmer povinný vzorec „hlavná hviezda a jej partia“. A rovno navrhol zmenu: krstné meno vodcu priam navádza k asociáciám na Ostrov pokladov, tak by sa kapela mohla volať Long John and the Silver Beatles.

Lenže John sa k Stevensonovmu legendárnemu zloduchovi s drevenou nohou nechcel hlásiť ani omylom. Zato druhá časť návrhu ho zaujala – keď sa do názvu pridá drahý kov, už to nebude znieť tak sucho entomologicky. Z obyčajných chrobákov sa tak zrodili Chrobáky strieborné, teda Silver Beatles.

Stále nemali bubeníka, to ale zďaleka už nebol jediný ich problém. Čakalo sa, že Stu Sutcliffe so svojou drahou basgitarou Hofner President aspoň časť rytmickej práce zvládne, jemu však zjavne hudobné nadanie úplne chýbalo. John sa ho snažil niečo naučiť, ale Stu stále nedokázal udržať ani ten najzákladnejší rytmus. A cítil sa pri tom tak trápne, že sa otáčal k publiku chrptom, aby nikto nevidel, ako nemožne na basu hrá. Ostatní mu často potajomky odpojili kábel alebo vypli zosilňovač, aby ho nebolo ani počuť. Paula to začínalo čím ďalej tým viac hnevať – mal pocit, že v sebe kapela nesie mŕtvý bod a že takto zostanú bez koncertov navždy. Lenže John akúkoľvek kritiku svojho umeleckého a kultúrneho mentora úplne odmietal a vyzeralo to tak, že mu Stuartovo hranie ani v tých najhorších okamihoch nevaďí.

A Paul mal každopádne ešte páľčivejší problém. Hneď začiatkom roka 1960 mu jeho stále dievča, krásna a drobučká Dot Rhoneová, oznámila, že s ním čaká dieťa. Mala šestnásť, on sedemnásť.

Mimomanželské tehotenstvo so sebou v tom čase nieslo stále ešte rovnaké stigmy ako vo viktoriánskych časoch, najmä na robotníckom severe. Zodpovedný mladý muž mal v podobnej situácii v zásade len jedinú možnosť – okamžite sa so slečnou oženiť, aby nenarodené dieťa nezískalo nálepku „malého pankharta“.

Paul sa správal príkladne, ani slovom nenaznačil, že by dieťa nemuselo byť jeho (čo by u dievčaťa ako Dot ani nebolo možné), a nenavrhol ani jeden z tých ponižujúcich a často nebezpečných spôsobov, ktoré sa vtedy na ukončenie nežiaducich tehotenstiev používali. Pre oboch, ale hlavne pre mimoriadne hanblivú a nesebavedomú Dot, bolo najhoršie to, že o tom museli povedať rodičom. Obaja boli skoro ešte deti, takže sa na Forthlin Road museli stretnúť Dorothisina matka Jessie a Jim

McCartney a dohodnúť sa, čo ďalej. Pani Rhoneová bola za adopciu, jej dcéra podľa nej bola „na kočík ešte príliš mladá“. Zato Jim sa zachoval jedinečne – vrúcne Dot objal a prehlásil, že už sa teší, až v tom kočíku povezie jeho vnúča.

Nakoniec sa dohodli, že sa Paul a Dot potajomky vezmú len tak na úrade, ešte na jeseň, pred narodením dieťaťa. A potom budú žiť s Jimom a Mikom na Forthlin Road. Dot mala ohromnú radosť, že sa stane súčasťou milého a veselého klanu McCartneyových, tak odlišného od jej nešťastného domova s násilným otcom. Pre Paula boli však dôsledky jasné: keď bude živiť ženu a dieťa, musí odísť zo školy, zabudnúť na vyššie vzdelanie a nájsť si „skutočnú“ prácu, ktorá rozhodne nebude mať nič spoločné s hudbou.

Nakoniec však k ničomu takému nedošlo, Dot v treťom mesiaci potratila. Paul sa o ňu dojemne staral, nosil jej kvety a dlho vysedával pri jej lôžku. Pritom sa snažil zo všetkých síl skryť svoju úľavu. Cesta do raja bola stále otvorená.

* * *

Americkí priekopníci rock'n'rollu, ktorých kariéry sa v ich vlasti z rôznych dôvodov skončili, boli v Británii stále veľmi populárni. V marci 1960 sa na turné po severe krajiny vydali spoločne dve veľké hviezdy, Gene Vincent (autor hitu Be-Bop-A Lula) a Eddie Cochran, ktorý vytvoril Twenty Flight Rock. Do programu patrilo aj šesť po sebe nasledujúcich nocí v hale Liverpool Empire.

Promotérom turné bol Larry Parnes, vtedy jediný britský populárny impresáριο hodný toho titulu. Pred časom objavil Tommyho Steela, prvú britskú rock'n'rollovú hviezdu, a rýchlo z neho urobil všestranného zabávača a filmového herca, pretože aj on bol presvedčený, že rocková kariéra dlho nevydrží. V súčasnej dobe robil manažéra celému radu popových spevákov s veľavravnými pseudonymami, ktoré mali pôsobiť všetkými mysliteľnými spôsobmi na psychiku dospievajúcich dievčat. Do jeho zostavy, ktorú s obľubou hostil vo svojom kensingtonskom byte, tak patrili Billy Fury, Marty Wilde, Dickie Pride, Duffy Power, Johnny Gentle, Vince Eager a ďalší.

John a Paul samozrejme do Empire dorazili, koncert svojich dvoch najväčších obľúbencov, po Elvisovi a Hollym, si nemohli nechať ujsť. Paulovi sa navždy vryl do pamäti okamih, keď sa opona otvorila a na pódiu sa chrptom k publiku česal Eddie Cochran. V skutočnosti bol taký opitý, že sa musel s gitarou obtočiť okolo stojana na mikrofón, aby sa udržal na nohách.

Ten istý večer sa Allan Williams definitívne zmenil z majiteľa kaviarne na podnikateľa v pop music. Nenechal sa odradiť úplným nedostatkom skúseností

a uzavrel s Larrym Parnesom zmluvu o spolupráci, aby sa Cochran a Vincent mohli do Liverpoolu 3. mája vrátiť, tentoraz do boxerskej haly. Williamsovou úlohou bolo pritiahnúť na koncert najlepšie miestne kapely, trebárs Rory Storm and the Hurricanes alebo Cass and the Cassanovas, ako predkapely. Čerstvo premenovaní Silver Beatles mali síce k Williamsovi blízko, ale bez bubeníka nemali šancu.

17. apríla sa Cochran smrteľne zranil, keď jeho auto s vodičom narazilo do stĺpa verejného osvetlenia na ceste z Bristolu do Londýna. Aj tak sa však organizátori rozhodli liverpoolsky koncert uskutočniť, len s Vincentom (ktorý si pri havárii zlomil kľúčnu kosť) ako jedinou hviezdou. Aby v programe neboli hluché miesta, zabezpečil Allan Williams narýchlo účasť ďalších miestnych kapiel, napríklad bývalej Gerry Marsden Skiffle Group, teraz Gerry and the Pacemakers. Hoci sa možnosti zasa rozšírili, John, Paul, George a Stu vopred akýkoľvek boj o účasť vzdali a nešťastne sledovali koncert postojacky z publika.

Vďaka celej akcii však Larry Parnes zistil, že v Liverpoole hrá celý rad dobrých amatérskych muzikantov, ktorých môže prípadne využiť ako sprievodné kapely pre svojich spevákov, a to podstatne lacnejšie, ako keby najal londýnskych profesionálov. O necelý týždeň neskôr sa obrátil na Allana Williamsa s nápadom, ktorý nenechal v pokoji žiadneho gitaristu ani bubeníka v okolí Mersay: zháňal sprievodnú kapelu pre najslávnejšiu hviezdu zo svojej „stajne“, pre Billyho Furyho. Williamsovou úlohou bolo usporiadať konkurz, na ktorom si Parnes a Fury sami vyberú.

Fury bol najväčšou mužskou hviezdou britskej pop music po Cliffovi Richardovi. Mal dvadsať a dokázal v sebe spojiť elvisovský žiar s pátosom Olivera Twista. V skutočnosti sa narodil v Liverpoole ako Ronald Wycherley a pracoval ako prístavný robotník na Mersay, než ho Larry Parnes objavil na jednom koncerte v Birkenheade a dal mu nové meno. V duchu dlhoročných showbusinessových konvencií teraz Fury rozprával s neurčitým americkým prízvukom a o mieste jeho narodenia sa v oficiálnych materiáloch nehovorilo. Johna a Paula však najviac zaujalo to, že ako prvý britský pop idol Fury vôbec nevyužil profesionálnych autorov piesní z Tin Pan Alley. Aj iní speváci občas na platne vpašovali tvorbu odinakiaľ, aj tak však na debutovom Furyho albume *The Sound of Fury*, ktorý sa práve v tom čase predával ako o život, nebolo nič iné ako jeho vlastné skladby.

Tentoraz už Silver Beatles nechceli nič zmeškať – vďaka Brianovi Cassarovi mali konečne už aj bubeníka. Volal sa Thomas Moore, jazdil s vysokozdvížným vozíkom v továrni na výrobu fliaš v Garstone. Mal dvadsaťdeväť a vysokoškolským, gymnazistovi aj učňovi pripadal ako z rodičovskej generácie, predsa však po ňom skočili ako hladné levy.

Konkurz sa konal 10. mája v starom klube na Seel Street, ktorý si Allan Williams chcel prestavať na luxusný nočný podnik. Najlepšie liverpoolske kapely sa snažili ako o život, zatiaľ čo Parnes a Fury sedeli pri stole a robili si poznámky ako porotcovia na hudobnom festivale. Kvôli fotografickej dokumentácii najal Williams svojho suseda zo Slater Street, Chenistona Rolanda, ktorý normálne fotil celebrity v hoteli Adelphi, trebárs Marlene Dietrichovú alebo jazzmena Dizzy Gillespieho.

Na túto jedinečnú príležitosť sa Silver Beatles náležite vycifrovali – obliekli si rovnaké čierne košele, čierne džínsy s bielolemovanými zadnými vreckami a dvojfarebné talianske topánky, ktoré si Larry Parnes v slabom svetle pomýlil s teniskami. K hviezdnemu spevákovi, ktorého mali sprevádzať, sa správali až s posvätnou úctou, vraveli mu „pán Fury“ a keď ho fotograf Cheniston Roland oslovil „Ronnie“, vyskočili ako pohoršené tetky. Malo to však svoj dôvod, spevák kedysi nosil Rolandovi ako poslíček noviny.

Ich nový bubeník Tommy Moore s nimi neprišiel, musel si najprv zájsť po bicie do klubu na druhom konci mesta. A nedorazil ani vo chvíli, keď už mali nastúpiť na pódium, takže si nakoniec museli vypožičať iného bubeníka. Zaskočil Johnny Hutchinson z Cassanovas, drsný chlapík, ktorý nemal problém naplno povedať, že Johna dvakrát nemusí a celý Silver Beatles podľa neho stojí „za veľkú figu“.

Slávna fotka Chenistona Rolanda ich zachytáva v priebehu produkcie. John a Paul skáču vo svojich dvojfarebných topánkach po javisku ako zbesnení, akoby tým chceli zakryť, že zvyšok kapely pôsobí dosť ťažkopádne. George sa tvári vážne a sústredene, Stu Sutcliffe so svojou ťažkou basgitarou stojí ako vždy v ústraní a odvracia sa, pretože sa cíti rozpačito z vlastnej podpriemernej hry, a Hutchinson sa za bicími v civilnom oblečení úplne zjavne nudí.

Medzi divákmi bol aj nový basista Cassanovas John Gustafson. „Mali také maličké zosilňovače, ktoré len ťažko pískali,“ spomína na tú akciu. „John s Paulom vtedy ani nehrali žiadne vlastné piesne, len prevzaté rock'n'rolly, Carla Perkinsa, Chucka Berryho, Larryho Williama a tak. Mne ale utkvel v mysli Paulov hlas. Ten krásavec, ktorého milovali všetky dievčatá z okolia, len otvoril ústa a normálne zakričal ako Little Richard – proste úžasne.“

Vysnívané miesto sprievodnej kapely Billyho Furyho nakoniec nedostali, napriek tomu na tých „chlapcoch v teniskách“ Larry Parnes niečo zjavne videl. O osem dní neskôr im prostredníctvom Allana Williama ponúkol, aby na týždennom škótskom turné sprevádzali ďalšieho speváka z jeho stajne, Johnnyho Gentla. Museli sa rozhodnúť rýchlo, prvý koncert začínal už o štyridsaťosem hodín.

Dvaja študenti umenia, učeň elektrikár a vodič vysokozdvížneho vozíka boli rozhodnutí prakticky ihneď, na takú príležitosť práve čakali. Paulovi však práve začínal na gymnáziu ďalší polrok a o niekoľko týždňov ho čakala maturita. Málokto by otec by niečo podobné dovolil, a už vôbec nie človek s takým rešpektom k vzdelaniu ako Jim McCartney.

Keď ale Silver Beatles o dva dni neskôr nasadli na vlak do Škótska, bol Paul s nimi. Podarilo sa mu presvedčiť Jima, že si počas nečakaného voľného týždňa na turné s kapelou „aspoň poriadne vyvetrá hlavu“.

Traja členovia kapely sa nechali inšpirovať spevákmi z Parnesovej „stajne“ a vymysleli si umelecká mená. Z Paula sa stal Paul Ramon – pripadalo mu to ako exotické meno z nemého filmu dvadsiatych rokov. George si zvolil pseudonym Carl Harrison podľa Carla Perkinsa, Stu Sutcliffe bol Stuart de Stael podľa abstraktného maliara Nicolasa de Staela. John a nový bubeník Tommy Moore zostali pri svojich vlastných menách, podľa Paula sa však John počas turné raz alebo dvakrát vrátil k niekdajšiemu nápadu Briana Cassara a nechal sa osloviť Long John podľa piráta z Ostrova pokladov.

Odišli do Alloy v škótskom grófstve Clackmannanshire a tam sa prvýkrát stretli so svojim dočasným vodcom Johnnom Gentlom. Na skúšku mali len polhodinku, potom už museli ísť spoločne na pódium v blízkom March Hille.

Dvadsaťtiročný Gentle bol ďalším utajovaným rodákom z Liverpoolu. Narodil sa ako John Askew, nejaký čas sa živil ako tesár a námorník na obchodnej lodi a potom sa odsťahoval do Londýna, kde si ho vyhliadol Larry Parnes a ako tradične si ho prerobil na svoj obraz. V Parnesovej stajni patril k najmenším hviezdám, Silver Beatles na neho však aj tak pozerali s úžasom – veď vystúpil s Eddiem Cochranom v bristolskom Hippodrome len niekoľko hodín pred Cochranovou smrťou pri návrate do Londýna.

Zato Gentle zo svojej sprievodnej kapely nijako nadšený nebol, zvlášť keď zistil, že z piatich členov sú naozajstnými muzikantmi len traja. Stu Sutcliffe stále s basgitarou dosť neúspešne bojoval a Tommy Moore bol síce slušný bubeník, ale mal tak lajdácky zostavené bicie, že stačil poriadny úder do bubna a ten by sa odkotúľal na druhý koniec javiska.

Hneď pri prvom koncerte hrali tak zle, že ich chcel Parnesov škótsky kolega promotér, niekdajší farmár Duncan McKinnon, známy ako Spiťar Duncan, poslať prvým vlakom späť do Liverpoolu. Johnny Gentle to však nedopustil a vyhlásil, že to nejako zvládnu – dúfal, že sa počas turné kapela bude už len zlepšovať.

Zo šnúry, na ktorú sa tak tešili, sa vyklul týždenný očistec. Jazdili dodávkou po severovýchodnom škótskom pobreží a po Vysočine, hrali v poloprázdnych tanečných sálach a kulturádoch, prespávali v bezbožných hotelíkoch či penziónoch. Mizerné publikum sa o sprievodnú kapelu spravidla ani trochu nezajímalo a o starostlivo vymyslené umelecké mená už vôbec nie – na plagátoch napospol stálo „Johnny Gentle so svojou skupinou“. Za osemnásť libier dokopy museli drieť ako mulice – najskôr hrali hodinu sami, potom dvadsať minút sprevádzali Gentla pri hitoch od Elvisa a Rickyho Nelsona a nasledovala opäť hodinka vlastnej produkcie, pri ktorej sa väčšinou v sále ozývali sklamané výkriky „Chceme Johnnyho!“ Na druhú stranu sa John, Paul a George museli obrniť hrošou kožou, čo sa im v ďalších mesiacoch a rokoch nadmieru hodilo.

Johnny Gentle na turné býval spoločne so svojou kapelou, takže mu neuniklo, aké v nej panuje napätie. Sklamanie z celkovej podoby šnúry a prevládajúce nepohodlie malo za následok stále uštipačnejšie Johnove poznámky a jeho zlomyseľný humor, väčšinou na účet dvoch najzraniteľnejších spoluhráčov. Z Tommyho Moora si neustále uťahoval kvôli veku, vravel mu otec alebo dedo, a stále si na ňom skúšal najrôznejšie kanadské žartíky. A Stu zasa nemal pod nohami svoju bezpečnú akademickú pôdu, takže o to viac vynikli jeho muzikantské nedostatky a John na neho úplne prestal brať akýkoľvek ohľad. V zadnej časti dodávky, ktorou sa na turné jazdilo, nebolo dosť sedadiel pre všetkých a John odtiaľ Stuarda bez zábran vyhadzoval. Stu musel cestovať na kovovom blatníku.

Počas turné sa naplno prejavila jedna charakteristická Paulova vlastnosť, ktorú od tej doby využíva až doteraz – aj v zúfalej situácii si dokáže poradiť. Nech už vystupovali aj v tom najhoršom zapadákovom pred nepatrným množstvom ľudí, vždy naplno hral svoju úlohu Paula Ramona – vítal dievčatá z Vysočiny so širokým úsmevom a škótskym prízvukom, rozdával autogramy napísané skúseným rukopisom s charakteristickými slučkami a okamžite o tom všetkom napísal oteckovi.

Aj z dobrosrdečného Gentla pri každej príležitosti ťahal rozumy, aké je to byť pop idol. „Všetko ho ohromne zaujímalo – ako som začínal, ako sa nahrávajú platne, od čoho by sa v kapele mali odraziť a tak. Ja som mu radil: „Hlavne by ste mali vyraziť do Londýna, čím skôr, tým lepšie.“ Teraz si, samozrejme, hovorím, že som mu radil úplne zle. On ale hneď krútil hlavou, že nie, že najskôr musia preraziť v Liverpoole. Vôbec nepochyboval o tom, že sa to tej kapele raz podarí. Úplne sa do toho ponoril, na nič iné nemyslel, ale zároveň nebol úplne mimo reality. Sledoval ostatné hviezdy rock'n'rollu a veľmi dobre si uvedomoval, ako rýchle vystrelili

nahor a ako rýchlo zasa zhasli. „Až sa dostaneme nahor, snád' tam aspoň zopár rokov vydržíme, keď budeme mať šťastie,“ vrael mi.“

Pritom nechýbalo málo a už na tomto turné mohol skončiť tak isto ako Eddie Cochran. Pri presune z Inverness do Frasarburghu mal najatý vodič Gerry Scott takú opicu, že si za volant dodávky radšej sadol Johnny Gentle. Na jednej križovatke zle odbočil a čelne narazil do protiídúceho auta. Nikto v dodávke nemal zapnuté bezpečnostné pásy, našťastie to ale odniesol len Tommy Moore, ktorému vyrazil dva zuby letiaci kufor s gitarou a museli ho s otrasom mozgu odvieť do najbližšej nemocnice.

Zranenie však nebolo také vážne, aby Tommyho na ten večer ospravednilo od muzikantských povinností. John za ním vtrhol na poúrazové oddelenie, doslova ho odtiahol na miesto koncertu a dostrkal ho na pódium, s obviazanou hlavou a úplne oťapeného z analgetík.

Od tej chvíle už sa všetko len kazilo. Kapela minula nevelkú zálohu od Larryho Parnesa, druhá časť gáže, ktorú im mal zaplatiť Allan Williams, však zatiaľ nedorazila. Posledných niekoľko dní fungovali ako partia vandrákov na hrane zákona – z hotelov a kaviarní utekali bez zaplatenia (Johnovi to bolo srdečne jedno, zato Paul sa strašne hanbil) a spávali v dodávke. George na to neskôr spomínal so slovami: „Boli sme ako banda sirôt. Topánky samá diera, špinavé oblečenie...“ Keď im Parnes konečne poslal nejaké ďalšie peniaze, nestačilo to ani na vlak domov, takže museli poprosiť Stuartovu mamu, aby ten rozdiel doplatila.

Pre Paula to bolo najhoršie možné zoznámenie sa so svetom, ktorý mu raz mal priniesť nekonečné šťastie.

Od škótskeho turné si Silver Beatles sľubovali, že sa v hudobnom svete posunú o úroveň vyššie, ale nakoniec na tom boli horšie ako kedykoľvek predtým. Pravda, Johnny Gentle v ich hraní rozpoznal iskričky talentu a poslal o tom Larrymu Parnesovi do Londýna nadšenú správu, lenže Parnes dospel k názoru, že je s touto kapelou viac trápenia ako úžitku a žiadnu ďalšiu prácu im už neponúkol. A najhoršie bolo to, že stále ešte otrasený Tommy Moore miesto bubeníka vzdal a vrátil sa k lepšie platenej práci vodiča vysokozdvížneho vozíka v garstonskej výrobní fliaš. Robili, čo mohli, aby sa k nim vrátil, kričali do okien, že sa mu ospravedľujú, až kým nevykukla jeho priateľka a neposlala ich do hája, potom ho aj s vozíkom presledovali v práci, ale Tommy sa už presvedčiť nenechal.

Ich jedinou nádejou sa tak stal Allan Williams, ktorý sa vďaka partnerstvu s Parnesom rýchle stal dôležitou postavou na liverpoolskej zábavnej scéne. Celé

leto 1960 sa kapele snažil zohnať nejaké vystúpenia, hoci stále nemali bubeníka, skoro nikomu ich názov nič nehovoril a komu áno, ten nebol nijak nadšený. Williams nechal vytlačiť vizitky, na ktorých bol názov Beatles, na plagátoch pritom figurovali ako Silver Beatles, Silver Beetles alebo Silver Beats.

Podniky, v ktorých im Williams dohodol vystúpenia, väčšinou neboli pre stredoškólačka z Liverpool Institute práve najvhodnejšie. Zvyčajne išlo o tanečné sály a kultúrne domy v najhorších štvrtiach mesta a ich osadenstvo, skalní teddy boys, nechceli počuť nič iné ako pôvodný a štýlovo čistý rock'n'roll. K tomu, samozrejme, patrila aj tradičná atmosféra plná násilia a deštrukcie.

Zdanlivo nevinná tanečná zábava sa tak takmer každý raz zvrhla do ostrých konfliktov medzi domácimi teddy boys a votrelcami zo susedných predmestí. Konflikty pritom mali nepísané pravidlá a často ich odštartovala nejaká konkrétna skladba, ktorú Silver Beatles práve hrali. Napríklad pri ich verzii Hully-Gully od Olympics po sebe výrastkovia v publiku pravidelne začali hádzať fľaše od piva, niekde dokonca pivné basy.

V sále s honosným a zavadzajúcim názvom Grosvenor Ballroom vo Wallasay raz na pódium vyskočil robustný teddy boy a schmatol Paulov malý zosilňovač Elpico, že ho použije ako zbraň. Keď Paul zdvorilo zaprotestoval, odpovedal zavrčaním: „Pohni sa a si mŕtvy.“

Williamsovým obchodným partnerom bol v tom období jeden zástupca miestnej západnej indickej komunity, ktorej obrovská spotreba cigariet najlacnejšej značky mu vyniesla prezývku „Lord Woodbine.“ Spoločne na Upper Parliament Street prevádzkovali striptízový klub, čo v tom čase bolo stále nelegálne, takže podnik pomenovali nenápadne New Cabaret Artists Club. V jeden večer sa nedostavila pravidelná sprievodná kapela a Williams povolal ako náhradné riešenie Silver Beatles (alebo Beatles či Beats, ťažko povedať).

Paul v živote nezabudol na trocha odstrašujúcu striptérku menom Janice, ktorá mu pred produkciou oznámila svoje hudobné požiadavky. „Priniesla nám noty, na ktoré chcela tancovať. Niečo od Beethovena, a tiež niečo zo Španielska, volalo sa to Ohnivý tanec. A my na ňu: „Hej, my ale nepoznáme noty, pardon. Ale môžeme ti zahrať čaču z Tretieho muža, tú sme si sami upravili. A tiež Moonglow alebo September Song. A namiesto Šablového tanca tu máme trebárs Ramrod.“

Tak sme to dali nejako dokopy a spustili sme. Hrali sme za ňou a všetci na ňu pozerali akoby nič. No a na konci sa obrátila a... chápeš, boli sme ešte mladí chlapci, v živote sme nič podobné nevideli a očervenali sme ako moriaky. Všetci štyria.“

Asi najlepšie miesto na hranie, ktoré im Williams zariadil, bol pivničný klub jeho vlastného baru Jacaranda, kde pod vedením Stu Sutcliffa pred časom surrealisticky vymalovali steny a dámske toalety. Hrávali tu vždy v pondelok, keď mala stáť jamajská kapela voľno, ale divákov na ich vystúpenia nelákali žiadne reklamy, nemali dokonca ani bežný plagát pred klubom. Na maličkom pódiu chýbali aj stojany na mikrofóny, obetavé priateľky Dot a Cynthia teda mikrofóny priviazali na násady od metiel a držali ich chlapcom pred ústami. Tomuto oddanému gestu sa často prizeral aj Bill Harry so svojou priateľkou Virginiou. „A potom sme išli domov a vidíme, ako sa Paul v jednom priechode mazná s Dot a v druhom John so Cynthiou.“

Na gymnáziu Paul robil dve maturitné skúšky, z výtvarnej výchovy zlyhal, anglickú literatúru však urobil. Na postup do učiteľského kurzu to stačilo, po skúškach na neho však prišiel až nezvyklý záchvat lenivosti a on začal uvažovať, že si predĺži mladosť a dá si na škole ešte šiesty ročník. Inšpiroval ho k tomu jeden Johnov spolužiak, ktorý ich umeleckú školu študoval ešte v dvadsiatich štyroch. „Pomyslel som si, že keď to bez stáleho zamestnania zvládne on, zvládnem to tiež.“

Lenže potom mu plány skrížil náhly sled udalostí, vďaka ktorým sa najhoršia liverpoolska skupina vybrala zo suterénu Jacarandy do Západného Nemecka a potom zasa naspäť, čím sa zmenila na najlepšiu kapelu široko-ďaleko.

Príležitosť prišla z Hamburgu, takisto prístavného mesta, ktoré sa na Liverpool svojím neučesaným kozmopolitným charakterom veľmi podobalo. Na rozdiel od Liverpoolu ale malo aj rýdzo sexuálnu štvrť menom St. Pauli, ktorej renomé sa šírilo po celej Európe. Majiteľ niekoľkých tamojších klubov Bruno Koschmider nedávno požiadal Allana Williamsa o kapelu do jedného zo svojich podnikov pomenovanom Kaisarkeller. Williams mu poslal Derry and the Seniors, v tom čase asi najpopulárnejšiu tanečnú partiu z celej Mersayside. A nemecký hlad po britskom rock'n'rolle bol taký obrovský, že si Koschmider vyžiadal ešte ďalšiu posilu. Mal pre ňu vyhradených šesť týždňov, počínajúc sedemnástym augustom.

Niežeby si Williams na svojich nástenných maliarov spomenul hneď – zo všetkých ako prvému ten angažmán ponúkol Rorymu Stormovi a jeho Hurricanes, tí ho ale museli odmietnuť, pretože už prisľúbili účasť v tábore Butlin. Ďalší na zozname boli Gerry and the Pacemakers, vodca Gerry Marsden však zasa odmietol opustiť svoje teplé miestečko pri britských železniciach. A potom už Williamsovi v zásobe nikto ďalší nezostával, tak musel chtiac-nechtiac osloviť Johna, Paula, Georgea a Stuarta.

Prijať ponuku znamenalo vydať sa na profesionálnu dráhu, čo pre troch muzikantov zo štyroch nebol žiadny problém. John nemal ani poňatia, čo by tak mohol po promócií (alebo po vyhodení zo školy) robiť, a predstava, že ohromí tetu Mimi a skutočne sa pokúsi užiť hraním na gitaru, mu rozhodne nebola proti mysli. Stu by sa výtvarného umenia ani nemusel vzdať – škola svojmu najlepšiemu študentovi slúbila, že sa môže kedykoľvek vrátiť a štúdium dokončiť. A pre Georgea bolo čokoľvek lepšie ako pokračovanie v kariére elektrikárskeho učňa v Blacklers.

Zato Paul toho mohol stratiť viac ako dosť. Prechod na profesionálnu muzikantskú dráhu, avšak s dohodnutými angažmánmi len na šesť týždňov, to v porovnaní s učiteľským kurzom neznelo práve ako istota. Okrem toho by nepochybne sklamal otca a navyše by tým pošliapal aj matkin odkaz – to ona predsa vždy najviac chcela, aby si vylepšil sociálne postavenie. Na druhej strane angažmán znamenal zárobok pätnástich libier týždenne, čo v šesťdesiatom roku bolo naozaj veľa – viac, ako zarábala jeho otec aj väčšina učiteľov.

Ako sa dalo čakať, Jima McCartneyho nápad ukončenia štúdia vydesil. A čo horšie, jeho Paul chcel odísť pracovať do krajiny, ktorej bomby iba pred dvadsiatimi rokmi premenili Liverpool na hromadu sutín. Paul mal ešte len čerstvých osemnásť, a teda nemohol do zahraničia za prácou vycestovať bez rodičovského súhlasu. Brat Michael sa však za Paula veľmi výrazne prihovoral a na Forthlin Road zašiel na návštevu aj Allan Williams, aby otca uistil, že „o chlapcov“ bude dobre postarané. Jim teda potlačil pochybnosti a podpísal nutný súhlas.

Kapele, ktorá sa pre zjednodušenie v neanglicky hovoriacej krajine definitívne premenovala na jednoslovné Beatles, už teda zostávalo vyriešiť len jeden veľký problém. Stále ešte nemali bubeníka a museli si nejakého zohnať, aj keby mali pre to urobiť čokoľvek. Pôvodne to vyzeralo na tajomného mladíka s menom Norman Chapman, na ktorého natrafili, keď cvičil na bicích (a výborne) v kancelárskej budove neďaleko Jacarandy. Chapman prišiel na niekoľko skúšok, potom ale musel nastúpiť do armády ako jeden z posledných regrútov v rámci povinnej vojenskej služby.

Dátum odchodu sa blížil a Paul sa pomaly zmieroval s tým, že sa úlohy bubeníka ujme sám – zamýšľal na to použiť rôzne zvyšky zo starších bicích súprav, ktoré v pivnici Jacarandy zanechali iní bubeníci. Aj tak by im však jeden človek chýbal – Koschmider chcel kapelu presne takú istú, akú mu Williams poslal minule, a Derry and the Seniors hrali piati.

A potom, raz neskoro večer John, Paul a George náhodou zašli do starého známeho klubu Casbah v Hayman's Green, vôbec prvýkrát od tej doby, čo sa tu

ako Quarrymen pred rokom po Paulovom výbuchu hnevu tak neslávne rozlúčili. V suterénnom klube Mony Bestovej to stále žilo ako v úli – stály angažmán tu mala kapela Blackjacks, v ktorej na perleťovo modrú bicu súpravu hral Monin elegantný a málovravný syn Pete. Práve boli na pódiu a keď dohrali, dal sa Paul s Peteom Bestom do reči (okrem iného ho zhodou okolností takisto prijali do učiteľského kurzu). Povedal mu o hamburgskom angažmáne a pozval ho na konkurz na bubeníka Beatles. Konkurz sa naozaj uskutočnil, muzikanti ho usporiadali v tom istom bývalom klube, kde sa sami predvádzali Larrymu Parnesovi, ale išlo len o formalitu – Pete bol bez reči a s okamžitou platnosťou prijatý (keď o dva roky neskôr dostane padáka, bude to rovnako náhle a nečakané).

Na Liverpool Institute však správa, že Paul opúšťa šiesty ročník a stáva sa na plný úväzok rockovým muzikantom, spôsobila medzi študentmi aj učiteľmi slušné zemetrasenie. Šéf anglických štúdií „Dusty“ Durband nijako neskrýval svoje sklamanie z toho, že nadaný študent zamýšľa zahodiť takú cennú kariéru. „A čo z teba akože bude, Paul,“ pýtal sa ho a potom s pohrdaním vyslovil najmenej vábne meno, ktoré mu zo sveta pop music napadlo: „Tommy Steele?“

Formálne však musel riaditeľa Edwardsa o ukončení Paulovho štúdia informovať McCartney starší, ale urobil to sám Paul. Bol ako vždy zdvorilý a úctivý, napriek tomu neodolal a spomenul, čo ho v Hamburgu čaká: „Určite pochopíte, prečo v septembri do školy nenastúpim... odmena je 15 libier týždenne.“

V posledný deň školy sa rozlúčil štýlovo – vyskočil na svoju drevenú lavicu, v ktorej kedysi sedával slávny komik Arthur Askey, a svojím najlepším littlerichardovským hlasom z plných pľúc zaškrečal „Good Golly Miss Molly.“

Je to tu blázinec. Nikto nechodí spať.

Drahý otec a Mike!

Celkom to tu ujde, ale má to jednu nevýhodu: nikdy nedokážeme vstať včas, aby sme stihli kúpiť veci ako listový papier a pod. (veď vidíte sami!). Hráme dlho do noci, ale keď potom chceme ešte niekam zísť, dá sa to, väčšina podnikov má otvorené do 7. alebo do 8. ráno.

Na trhu som si kúpil lacné hodinky, sú celkom príma, dobre merajú čas (stáli asi 22.-).

Vstávame hrozne neskoro, takže nemáme čas písať, preto píšem teraz o 10:30, skôr ako pôjdem spať.

Pre Mika

V Hamburgu je aj Tony Sheridan, ten, čo bol v Oh Boy! a Empire, a sme dobrými kamarátmi. Hral s nami nedávno ako hosť. My hráme vo veľkom klube, ale ten, kde hral Sheridan (Top Ten), má vynikajúcu atmosféru, u nás to nestojí za nič.

Začína sa mi dosť cnieť, a teraz ešte viac, pretože nám nedávno povedali, že si nás tu môžu ešte nechať, takže v Nemecku budeme bohvieako dlho. A nedá sa to veľmi odmietnuť, keď tú šancu dostaneme, pretože sa tu zarába vážne oveľa viac ako doma. Inak je to tu blázinec. Nikto nechodí spať. Jedlo je... trocha ako v Anglicku, ale horšie. Zemiaky so šalátom, studené paradajky, hlávkový šalát a najväčší luxus – pomfritky, čo sú úplne normálne hranolčeky. Párky tu merajú asi kilometer a je v nich mäso a ryby. Bf! No dobre, vedľa v bufete majú kukuričné lupienky, bifteky, pečeň, zemiakovú kašu

a podobne, takže sa najeme celkom dobre. Pohár mlieka stojí asi 13 fenigov, to nie je veľa. Ale aj tak by som bol radšej doma.

Nebojte sa mi napísať. Nebudem nahneváný.

Zdravím a Auf Wiedersehen

Paul

Rozprávanie o nákupe hodínok na trhu, kukuričných lupienkoch a lacnom mlieku, samozrejme, zďaleka nevy povedá o všetkom, čo Paul od príchodu do Hamburgu robil. So svojou typickou ohľaduplnosťou očividne nechcel otca vystrašiť ani nahnevať – navyše stále hrozilo nebezpečenstvo, že dostane rozkaz vrátiť sa domov. Tu je malý prehľad toho, čo v liste vynechal.

Nachádza sa v hamburskej štvrti St. Pauli, ktorej srdcom je Reeperbahn, vykričaná ulica, notoricky známa po celej Európe, plná striptízových klubov, prostitútok, obchodov s pornografiou, pasákov, transvestitov a gangstrov. Jeho nový zamestnávateľ Bruno Koschmider je bývalý cirkusový klaun, dnes mu patrí niekoľko striptízových klubov a rád zákazníkov mláti obuškom alebo drevenou nohou zo stoličky. Čašníci, ktorým násilie pozerá z očí, mu pritom bezmocné obeť pevne držia. Beatles nevystupujú vo veľkom a životom prekypujúcom klube Kaisarkeller, ako im sľubovali, ale v blízkom ošumelom striptízovom bare, a ich angažmán nemá ďaleko od práce otrokov – každý pracovný deň večer hrajú štyri a pol hodiny s tromi polhodinovými pauzami, cez víkend sú šichty šesťhodinové. Všetci piati bývajú v dvoch nevetraných skladiskových miestnostiach bez okien, s holými tehlovými múrmi, v zadnom trakte pornokina Bambi, a ich jediným sociálnym zariadením sú pánske verejné toalety v kine. Celý pobyt skrátka a dobre charakterizuje špina a úplne nedôstojné podmienky, z ktorých by sa úzkostlivo pantičkárskej mamičke Mary zakrútila hlava.

Keď Beatles prišli do Hamburgu, kolegovia z Liverpoolu Derry and the Seniors už hrali v klube Kaisarkeller niekoľko mesiacov. Kapela s černošským spevákom Derrym Wilkiem dávno fungovala ako usporiadaný a vysoko profesionálny súbor, popri ktorom John, Paul a George vždy pôsobili ako partia školákov. Veď aj saxofonista Seniors Howie Casay len neveriacky hľadel, keď Allan Williams do Nemecka vyslal práve „túto bandu zúfalcov“.

Ďalší Casayho spoluhráči sa však na Beatles pozerali s väčšími sympatiami – napríklad nový gitarista Brian Griffiths, v šestnástich ešte mladší ako George. V Liverpoole išiel raz okolo Jacarandy, práve keď sa z kanálovej mriežky na chodníku

ozýval náramný hluk. „Boli to Beatles, práve skúšali v pivnici,“ rozpráva dnes. „Konkrétne to bol Paul a spieval Roll Over Beethoven fantasticky čistým hlasom, každá nota mu výborne sadla a pritom to bol rock'n'roll ako hrom.“

Ten nelákavý klub, v ktorom Beatles hrali, sa volal Indra a nachádzal sa za rohom Reeperbahn v uličke Grosse Freiheit. Ako striptízový bar si už dlho viedol dosť zle a Bruno Koschmider chcel zmeniť jeho imidž, aj keď na tento účel nezvolil kapelu s úplne najšťastnejším názvom: nemeckým ušiam totiž slovo Beatles znelo podobne ako „peedles“, teda malé chlapčenské pipíky.

Jednotné pódiové oblečenie tvorili levanduľové saká, ušité susedom McCartneyovcov, a rovnaké čierne košeľe, v ktorých hrali na turné s Johnnym Gentlom. Paul mal novú gitaru, Rosatti Solid 7 s červeným telom v prevedení sunburst a dvojitým vykrojením. Bohužiaľ vyzerala oveľa lepšie, ako znela. Podobne ako jej predchodca Zenith bola určená pôvodne pre pravákov, takže si na nej musel napnúť struny v obrátenom poradí a držať ju hore nohami.

Prvý večer, 17. augusta 1960, boli ešte úplne vyčerpaní po ceste z Anglicka v rozhrkanej dodávke Allana Williamsa, následne omráčení dojmami z prvého dotyku s Reeperbahn a škaredý stiesnený klub ich dorazil. Väčšina z hŕstky návštevníkov navyše čakala tunajšiu zvyčajnú hlavnú atrakciu, striptérku Conchitu.

Prvé piesne preto odohrali viac-menej v polospánku, takže Bruno Koschmider začal zúrivo tlieskať a vykrikovať: „Mach Schau!“ (Robte show!) V týchto končinách väčšinou po tomto výkriku nasledovali tanečné kreácie s trasením odhalených prs, prípadne pomalé rozvázovanie šnúrok na tangách. John však odpovedal parodickou scénkou, v ktorej predviedol Gena Vincenta po osudnej havárii, pri ktorej zahynul Eddie Cochran – hrbil sa a ťahal za sebou zdrevenenú nohu ako nejaký ukričaný rockový Quasimodo. Nemci v publiku však nepochopili, že si z nich robí žarty, a ryčali nadšením.

Lenže pochmúrnu atmosféru v klube nešlo oživiť tak ľahko, ako to predviedol Elvis vo svojom najlepšom filme King Creole. Beatles si museli postupne vybudovať publikum – robiť veľký hluk, aby prilákali okoloidúcich z ulice Grosse Freiheit, a potom sa snažiť ako o život, aby si pozornosť návštevníkov udržali. Niekedy pritom celý set odohrali pre jediný obsadený stôl.

„Muselo to stať vážne za to,“ potvrdzuje hamburský muzikant Frank Dostall. „Inak by sa ľudia zdvihli a šli vedľa na striptíz alebo porno.“

Na moment sa zastavili aj Derry and the Seniors – práve mali prestávku vo svojom podobne náročnom programe v Kaisarkellere o pár vchodov vedľa. Saxofonista Howie Casay len pozeral, ako sa tá „banda zúfalcov“, ktorú naposledy videl

na konkurze pre Larryho Parnesa, zmenila. „Vtedy mi za nich bolo skoro trápne, ako zle hrali. Ale zrazu im to pekne šliapalo.“

„V skutočnosti ich spolu držal Paul,“ rozpráva dnes Brian Griffiths. „John v tom čase ešte nespieval tak dobre, George sa strašne hanbil, Stu s basou stále zápasil a Pete Best sa ešte len oľukával. Paul mal prím hlas a techniku. Poznal aj teóriu, vedel, na čo slúžia zmenšené akordy a septakordy. Zato John stále sledoval gitaristov z ostatných kapiel a prosíkal, nech mu ukážu nejaké pekné riffy a vyhrávky.“

Tony Sheridan, o ktorom sa Paul zmienil vo svojom liste, hral so svojou kapelou Jets na Reeperbahn ako vôbec prvý britský muzikant. Oficiálne sa volal Anthony Esmond Sheridan McGinnity, hral výborne na gitaru a mal v sebe isté sebazničujúce sklony, čo samozrejme oslovilo predovšetkým Johna. „Keď Beatles prišli do klubu, v ktorom som hral, hovoril som si, hľa, toto budú moji pokrvní bratia,“ spomínal neskôr. „Akurát Paul mi pripadal s tou svojou dievčenskou tváričkou trochu podozrivý. Napadlo mi, či nie je gay.“

Potom Sheridan usporiadal pre chlapcov z Liverpoolu prehliadku ulice Reeperbahn so všetkými jej jedinečnými atrakciami – prešiel s nimi striptízové kluby, kde sa dievčatá vyzliekali úplne donaha, ukázal im sexuálnu show s aktérmi rôznych rás aj zápasy dievčat v bahne, a zašli aj do barov pre transvestitov či do ulice Herbertstrasse, kde sa vo výkladných skriniach vystavovali prostitútky každého veku a veľkosti aj s cenovkami.

Zistili aj to, ako to robia miestni obyvatelia, či už Briti alebo Nemci, keď chcú počas tej šialenej nočnej svetelnej a zvukovej kakofónie normálne prežiť. Pomáhali im v tom tabletky na chudnutie pomenované Preludin – obsahovali amfetamín, ktorý urýchľuje metabolizmus, čo spôsobuje návaly manickej energie, a tiež nutkavý smäd. Okrem nosných inhalátorov Vicks to bola prvá droga, akú Beatles kedy vyskúšali. John onedlho zobal Preludin už úplne automaticky – počas večera si vzal asi päť až šesť piluliek a spláchol ich tolkými pivami, že sa mu občas robila pri ústach pena ako zbesnenému psovi.

Zato Paul bol na seba opatrný, starostlivo sa strážil. Preludin človeka nabudil takým spôsobom, že si následne musel zobrať tabletku na spanie, ak si chcel odpočinúť. Paul však nenávidel preludinové opice, na ktoré existoval len jeden rýchly liek – ihneď sa nadopovať znovu. Zároveň nechcel byť „slabochoom“, takže to riešil kompromisom – vzal si jediná tabletku a potom predstieral, že je v rovnakom opojení ako John.

Táto jeho schopnosť stiahnuť sa do ulity, ktorú si vypestoval po matkinej smrti, mu pomáhala prežiť už aj spomenuté príšerné ubytovanie za kinom Bambi, kde

po holej betónovej podlahe pobehovali potkany, dážď presakoval stropom a kvapky kvapkali na stuchnuté ležadlá pre muzikantov. Sám seba si začal predstavovať ako chudobného umelca, trebárs mladého Picassa či Matisa, ako prežíva v biednom parížskom podkroví. Jedného dňa, vravel si, z tohto bude „zaujímavá kapitola v memoároch“.

Ani jeho precíznosť a rezervovaná povaha však nedokázala odolať tomu, čomu sa neskôr začalo vraviť „hamburský sexuálny šok“. On aj ďalší z Beatles sem prišli z krajiny, kde sa ženy stále chránili nedobytnými podprsenkami a korzetmi, verili, že predmanželský sex je hriech, a ochromoval ich strach z otehotnenia. Teraz sa ocitli medzi prostitutkami, striptérkami a barmankami, ktoré ničím podobným netrpeli, žiadnu nedobytnú bielizeň nenasili, títo chlapi – muzikanti im pripadali neuveriteľne atraktívni a s pravou nemeckou priamočiarosťou šli rovno na vec. Tu nebol sex výhrou v lotérii, ale bežnou položkou v bufete, ktorý mal otvorené dvadsaťštyri hodín denne.

Neskôr Paul priznal, že pre neho prvá sexuálna skúsenosť s profesionálkou znamenala skôr skľučujúci zážitok. „Bolo to také malé dievča s tmavými vlasmi. Asi striptérka, povedal by som. V posteli som sa s ňou dosť bál. Snažil som sa v sebe nájsť nejakú energiu, ale príliš sa mi to nedarilo.“

Niekedy mali dievčatá vlastné byty alebo izby, väčšinou sa ale museli vrátiť do kina Bambi, kde žiadne súkromie nehrozilo. Keď sedemnásťročný George prišiel o panictvo, ležali Paul, John a Pete v posteliach len niekoľko metrov od neho. Počas aktu boli ticho, následne však začali tliekať a jasať. Keď prišiel do izby Paul a uvidel „malý zadok v akcii“, znamenalo to, že si John našiel zasa ďalšiu priateľku. V takom prípade Paul len zamrmlal „pardon“ a zasa vypadol, akoby si pomýlil triedu na gymnáziu. John však takýto ohľaduplný nebýval. „Keď našiel Paula v posteli nejakým dievčaťom, išiel po nožničky a rozstrihal jej oblečenie na kusy,“ rozprával George. „A potom rozmlátil skriňu.“

O rozptýlenie teda nemali núdzu, Paul však aj tak myslel predovšetkým na kapelu. To potvrdzuje aj Brian Griffiths: „Raz sme s Johnom pili skoro celú noc v podniku, ktorý sa volal Carmen's Bar. Niekedy o deviatej ráno sme vyrazili smer Indra a ako sme sa blížili, počuli sme zvláštny zvuk. Bol to Paul, sám v prázdnom klube, a skúšal si Elvisovu novú baladu „It's Now or Never.“ John vybuchol „Čo je to za vykopávku, prečo hrá skladby, ktoré nestoja za nič?“ John Elvisa uznával, len keď robil klasický rock'n'roll, trebárs „That's All Right, mama“ alebo „Mystery Train.“ Lenže Paul správne chápal, že celú noc nemôžu hrať len rock'n'roll a že si musia nejako získať sympatie nemeckého publika.